

Op te bergen
in de band van
26 april 2006

*de leden van de commissie wordt
verzocht hun eventuele opmerkingen
binnen acht dagen na ontvangst aan
de commissiegriffier mede te delen.*

Verslag

van de vergadering van de Statencommissie Omgevingsbeleid

gehouden op 12 april 2006

INHOUD

Opening	3
Mededelingen	4
Vaststelling van de agenda	4
Verslag vergadering 15 maart 2006 en lijst van toezeggingen	5
Ingekomen stukken	5
Rondvraag	5
IPO-aangelegenheden	7
Brief van 13 februari 2006 van het OV-bureau Groningen-Drenthe, over businessplan OV-bureau Groningen-Drenthe	9
Nota Energiebeleid 2006-2010; Energiek Drenthe met inventarisatie windenergiepotentieel in de provincie Drenthe	14
Sluiting	46
Toezeggingen	47
Bijlage(n)	

STATENCOMMISSIE OMGEVINGSBELEID

Verslag van de vergadering van de Statencommissie Omgevingsbeleid, gehouden op 12 april 2006 in het provinciehuis te Assen.

Aanwezig:

A. Lanting (VVD, voorzitter)
H. Baas (ChristenUnie)
N.B. Bossina (VVD)
A. Haar (D66)
J. Haikens (VVD)
J. Heetebrij (ChristenUnie)
H.R. Hornstra (PvdA)
mevrouw I.J. Huisman-Holmersma (PvdA)
B. Janssen (CDA)
C.D. de Jong (Fractie De Jong)
mevrouw M.J. Kaal (CDA)
W.H. Kuiper (GroenLinks)
J. Langenkamp (GroenLinks)
E. Olij (PvdA)
A.G.H. Peters (CDA)
B. Popken (OPD)
J. Slagter (PvdA)
K.H. Smidt (VVD)
M.J. Smit (D66)
M.P. Turksma (PvdA)
mevrouw S. van de Vijver-Geitz (PvdA)
G. Wieringa (DrentsBelang)
Th. J. Wijbenga (CDA)

Voorts aanwezig:

mevrouw A. Haarsma (PvdA, gedeputeerde)
mevrouw A. Edelenbosch (PvdA, gedeputeerde)
mevrouw T. Klip-Martin (VVD, gedeputeerde)
S.B. Swierstra (VVD, gedeputeerde)
mevrouw B.J. Wiarda (commissiegriffier)

Met kennisgeving afwezig:

mevrouw H.G. Stoel-Snater (PvdA)

1. Opening

De VOORZITTER opent de vergadering.

2. Mededelingen

De VOORZITTER deelt mee dat mevrouw Stoel is verhinderd. Bij de voorlichting over de Energienota is even gesproken over een excursie naar de Hannover Messe. Tot nu toe zijn er acht aanmeldingen voor die excursie en dat is eigenlijk onvoldoende. Als er niet meer dan acht belangstellenden zijn, dan stelt spreker voor om deze excursie af te blazen omdat dit qua kosten niet is te verantwoorden.

De COMMISSIE stemt hiermee in.

3. Vaststelling van de agenda

De heer SMIDT stelt voor om agendapunt 11 van de agenda af te voeren vanwege de uitermate summiere onderbouwing van het stuk en de constatering in het stuk zelf dat de provincie hier niet over gaat, evenals het hoge "wat-als"-gehalte van het stuk. Hij stelt voor om het agendapunt af te voeren.

De heer KUIPER merkt op dat dit stuk op de agenda is gezet omdat er in de verkiezingstijd in de aanloop tot de gemeenteraadsverkiezingen een aantal opmerkingen over is gemaakt. Het verbaast hem dan ook enigszins dat de VVD-fractie, gezien de discussie die de vorige keer in de commissie is gevoerd over het mogelijk maken van permanente bewoning van recreatiewoningen, dit punt van de agenda af wil voeren. Immers, in het stuk wordt gevraagd om de provinciale bevoegdheid te gaan gebruiken om buiten het Provinciaal omgevingsplan (POP) II om woningen te gaan bouwen. Als de VVD nu het beleid van de provincie ondersteunt om de grenzen van het POP niet te overschrijden en het stuk daarom van de agenda af wil voeren, dan kan spreker daarmee leven. Als dat niet het geval is, dan wil hij hierover graag discussiëren met de VVD-fractie.

De heer SLAGTER gaat het niet zozeer om de inhoud, als wel om de gevolgde procedure, want dit punt hoort niet op de agenda thuis. Over de inhoud heeft hij op dit moment niets te zeggen, maar er zijn opnieuw verwachtingen bij belangstellende burgers gewekt dat hier iets te bespreken valt. Spreker heeft dan ook vooraf met een belanghebbende gesproken en het weinig zin zou hebben om naar deze vergadering te komen, aangezien de teleurstelling groot zou zijn. Hij ondersteunt het voorstel van de VVD dan ook om dit punt van de agenda te halen en wijst er opnieuw op dat de fracties dergelijke zaken niet op de agenda moeten zetten, want hiermee worden bij belanghebbenden verwachtingen gewekt die niet waar kunnen worden gemaakt.

De heer DE JONG woont in Annen en vindt het prima indien dit punt van de agenda wordt afgevoerd. Het "wat-als"-gehalte is al genoemd als belangrijk euvel en bij het stuk hoort bovendien een dorpsvisie die niemand kent. Hij sluit zich aan bij de woorden van de VVD dat de ins en outs niet bekend zijn. Het gaat hier in feite gewoon om een voorstel van de gemeente aan de provincie voor het geval het bestemmingsplan gewijzigd wordt. Wat er in dit stuk staat zal dan ook ambtelijk beoordeeld worden en zo hoort het ook te zijn.

De heer PETERS steunt de vorige sprekers als het gaat om alle argumenten die hij zojuist heeft gehoord en die ervoor pleiten het stuk van de agenda af te halen.

De heer SMIDT antwoordt dat hij zijn argumenten voor het afvoeren van dit stuk heeft genoemd en dat die argumenten niet anders zijn. Wanneer op deze manier met dergelijke zaken wordt omgegaan, doet dat de commissie geen goed. Hij handhaaft het voorstel om dit punt van de agenda af te voeren op basis van de argumenten die hij zojuist heeft genoemd.

De VOORZITTER constateert dat een meerderheid van de commissie instemt met het voorstel om agendapunt 11 van de agenda af te voeren.

Met inachtneming van vorenstaande opmerking wordt de gewijzigde agenda goedgekeurd en vastgesteld.

4. Verslag vergadering 15 maart 2006 en lijst van toezeggingen

Het verslag wordt conform ontwerp goedgekeurd en vastgesteld.

De VOORZITTER wijst erop dat aan een aantal toezeggingen op de lijst is voldaan, zodat deze zijn aangevinkt en daarom de volgende keer niet op de lijst van toezeggingen zullen terugkeren.

5. Ingekomen stukken

De heer HAIKENS stelt voor om de volgende vergadering ingekomen stuk A3, de brief van 30 maart 2006, kenmerk 13/5.6/2006003325, over Kaderrichtlijn Water, Decemhernota 2005, op de agenda te zetten.

Mevrouw VAN DE VIJVER stelt voor om dit mede in combinatie te doen met ingekomen stuk B6, de brief van 31 maart 2006, kenmerk 2006003597, van de Milieufederatie Drenthe, over brochure en pamflet "De baten boven water".

De heer BAAS vraagt om een behoorlijke motivering en toelichting bij het opvoeren van deze ingekomen stukken als agendapunten. Soms constateert hij dat een toelichting helemaal niets toevoegt en dat hij zonder enige toelichting evenveel had geweten.

De VOORZITTER constateert dat de commissie instemt met het opvoeren van de ingekomen stukken A3 en B6 als agendapunt voor de komende commissievergadering, met als aansporing aan de fracties die deze punten opvoeren om deze wel van een goede onderbouwing te voorzien.

De heer SMIT heeft een vraag over ingekomen stuk B7, de brief van 31 maart 2006, kenmerk 36003/2006, van het Interprovinciaal Overleg (IPO), over plan van aanpak implementatie Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG), en conceptverslag AV 9 maart 2006. Hij vraagt of de ambtelijke organisatie op tijd gereed is om het werk dat voortkomt uit de invoering van het ILG in januari 2007 goed uit te kunnen voeren.

Mevrouw EDELENBOSCH antwoordt bevestigend.

6. Rondvraag

De heer BAAS stelt mede namens de heer Hornstra een vraag. In maart 2006 is bericht dat er een onderzoek is verricht door onder anderen Alterra en landschapsbeheer naar de predatie van weidevogels. Uit dat rapport blijkt dat als het gaat om die predatie de vos absoluut niet als hoofddader kan worden aangemerkt, maar dat meer in de richting van buizerds, blauwe reigers en hermelijnen gedacht moet worden. Er zijn wel twintig diersoorten die zich met de predatie van weidevogels bezig houden en geen enkele van die twintig soorten komt boven een aandeel van 20% uit. Het is dus niet erg duidelijk, maar Reintje de Vos speelt er zeker geen hoofdrol in. De genoemde organisaties betreuren het daarom ook dat de vorige keer de Eerste Kamer de vos op de vrijstellingslijst heeft geplaatst, want als het gaat om de predatie van weidevogels dan hoort de vos daar niet op thuis. Dat leidt tot de volgende vragen. De eerste vraag is hoe het er met de vos in Drenthe voorstaat? Is er iets bekend over de regionale situatie in deze provincie? Deelt het college de opvatting van de onderzoekers dat er moet worden gestreefd naar maatwerk per regio, want het ligt in het land heel verschillend? Ziet het college na het besluit van de Eerste Kamer nog enige ruimte voor eigen beleidsvrijheid met betrekking tot de vos?

Mevrouw EDELENBOSCH antwoordt het eens te zijn met de inleidende woorden van de heer Baas. De Flora- en Faunawet is een soortenbeschermingswet en die is opgedragen aan de provincies mits de Tweede Kamer geen andere dingen gaat besluiten. Over dit specifieke onderdeel is bij kamermeerderheid besloten dat de minister de vos op de landelijke vrijstellingslijst gaat plaatsen. Dat heeft de minister heel lang tegengehouden met precies dezelfde argumentatie, namelijk dat de zaak nog in onderzoek was. Aan dat onderzoek is door een aantal provincies meebetaald of door het Rijk. Als het gaat om het prederen van eieren dan is de vos daaraan niet alleen schuldig, want er is een heel groot pakket van predatoren. Toen hij daartoe werd gedwongen door de Tweede Kamer heeft de minister in de Eerste Kamer een pleidooi gehouden om dit wel te regelen. De Flora- en Faunawet is een soortenbeschermingswet en de minister heeft daarbij overwogen dat het met de grutto vooral heel slecht gaat door meerdere omstandigheden en daar kan eigenlijk het risico op predatie door de vos niet nog eens bij komen. Als het dan gaat om instandhoudingsdoelstellingen van de soort dan vindt de minister dat de bescherming van de grutto daardoor prioritair is. De minister heeft als uitgangspunt dat beide soorten beschermd moeten worden, maar dat geldt voor de een meer dan de ander. Met die argumentatie heeft de Eerste Kamer dit gehonoreerd, waardoor de vos nu op de landelijke vrijstellingslijst staat. Er is overigens geen sprake van dat zomaar in het wilde weg alle vossen zullen worden afgeschoten. Daarnaast mogen vossen al helemaal niet doodgeknuppeld worden, want de raarste verhalen doen de ronde. De vos mag dus alleen worden geschoten ter voorkoming en bestrijding van schade aan fauna en daar horen ook economische schades van agrarische bedrijven bij. Dat betekent dat de landelijke vrijstelling voor het gehele jaar gaat gelden. Er is geen uitzondering gemaakt voor wat betreft de vrijstelling van de schoontijd. Het mag dus altijd. Als het gaat om de middelen waarmee gejaagd mag worden, dan is alles toegestaan behalve het gebruik van kunstlicht in combinatie met het geweer, want dat is nog aan de bevoegdheid van het college overgelaten. Dat is dan ook het enige dat overblijft uit de eigen provinciale vrijstelling, dus voor het gebruik daarvan zal altijd nog bij het college te rade gegaan moeten worden. Dat is het enige wat het college hier zelf nog aan doen kan. Het is dus uit de handen van de provincie genomen, terwijl het de bedoeling was dat er regionaal maatwerk zou worden geleverd. Er is een Flora- en faunabeheereenheid en een Flora- en faunaplan en er is goed gekeken waar wel en waar niet gejaagd mag worden. Dat is nu overal, maar het is wel zo dat er niet op de terreinen van de terreinbeheerders, zoals Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en Drents Landschap, gejaagd kan worden. Verder heeft de provincie er niet zoveel zeggenschap meer over.

De heer BAAS merkt op dat het een geruststelling is dat relatief veel terreinen in Drenthe in handen zijn van terreinbeheerders. Daarnaast stelt het hem gerust dat hij het gevoel van de gedeputeerde op dit gebied kent, maar alles bij elkaar is dit toch een ontwikkeling die spreker niet vrolijk maakt.

Mevrouw EDELENBOSCH antwoordt dat het vaker bij regelgeving gebeurt dat er ergens een hoop commotie over is en dat er dan door de Tweede Kamer het een en ander wordt aangepast in de regelgeving, waardoor de fundamenten van de wet- en regelgeving worden aangetast en het bouwwerk daardoor heel onlogisch in elkaar komt te zitten. Het zij nu eenmaal zo.

De heer HAIKENS wijst erop dat er in Drenthe een actieve werkgroep is die zich bezig houdt met het Jacobskruiskruid en deze werkgroep heeft zich uitgebreid naar meerdere delen van Nederland. Ook daar is sprake van overlast van het Jacobskruiskruid. Nu is het nog vroeg in het seizoen en de gedeputeerde heeft vorig jaar gezegd dat zij hier tussentijds op terug zou komen. Hij vraagt om de volgende vergadering een plan van aanpak te presenteren hoe de komende zomer vanuit de provincie dit probleem wordt aangepakt en hoe de regie daarover zal worden gevoerd. Hoe zal het plan van aanpak de komende zomer eruit zien?

Mevrouw EDELENBOSCH antwoordt dat vorig jaar uitvoerig over het plan van aanpak is gesproken. De contacten die zijn opgebouwd om hierover met wegbeheerders afspraken te maken, worden nog steeds onderhouden. Zij zal de volgende vergadering in de vorm van een brief terug komen op de stand van zaken met betrekking tot de bestrijding van het Jacobskruiskruid.

7. IPO-aangelegenheden

De heer LANGENKAMP heeft een opmerking over doelgroepenvervoer. Op 30 maart 2006 is daarover in de vergadering van het Interprovinciaal Overleg (IPO) gesproken. Het overleg gaat over de relatie tussen gewoon openbaar vervoer, de regiotaxi en het gehandicaptenvervoer. Het Rijk wil een efficiency-slag maken door het vervoer in het kader van de Wet Voorzieningen Gehandicapten (WVG) en het openbaar vervoer beter op elkaar af te stemmen. Het gehandicaptenvervoer is op dit moment geregeld via de WVG en wordt binnenkort ondergebracht bij de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO). Op zich is het ieders wens om een efficiency-slag te maken, maar de zorg die bij het IPO en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten leeft is dat het niet gepaard mag gaan met een bezuiniging. De hoeveelheid geld die provincie en gemeenten beschikbaar hebben zou eigenlijk samen op tafel gelegd moeten worden en dat zou ertoe moeten leiden dat de vervoersmogelijkheden voor de gehandicapten verbeterd, vergroot en efficiënter geregeld worden. Het lijkt er toch op dat er een bezuiniging plaatsvindt doordat gemeenten minder geld op tafel leggen. Is die zorg er inderdaad of denkt de gedeputeerde dat deze combinatie een betere efficiency oplevert en dat er voor gehandicapten meer vervoersmogelijkheden zullen ontstaan? Gaat dit per 1 januari 2007 in op het moment dat de WMO ingaat? Dit heeft namelijk ook een relatie met allerlei contracten die de provincie heeft met gemeenten en openbaar vervoersbedrijven. Wanneer kan dit in Drenthe worden samengevoegd wanneer dat niet al op 1 januari 2007 mogelijk is?

De heer SWIERSTRA antwoordt dat de heer Langenkamp zoveel vragen stelt dat daarover een hele beleidsdiscussie op zich zou kunnen worden gevoerd. Om te beginnen is spreker altijd bezorgd indien mensen teveel geld uitgeven of teveel geld uit verkeerde budgetten halen. Wat dat betreft kan de heer Langenkamp gerust zijn dat het college daarop zal letten. Het provinciaal beleid is er sinds jaar en dag op gericht om verdere integratie tot stand te brengen tussen de verschillende vormen van publiek gefinancierd vervoer en daarvoor is in het provinciaal beleid en in de aanbestedingen ruimte gemaakt. Het feit dat het Rijk daar nu op aandringt, is mooi, want het Rijk begint nu eindelijk te luisteren. Het Rijk gaat er eigenlijk helemaal niet over, want het zijn gemeenten aan de ene kant en provincies aan de andere kant die deze verantwoordelijkheid hebben. In dit verband wordt hier al langer regionaal aan gewerkt. Waar de zorg zich op dit moment het meeste op richt is dat de WMO in werking treedt en dat deze door een aantal onfortuinlijke amendementen die in de Tweede Kamer zijn ingediend een verkeerde uitwerking zal krijgen. Voorts bestaat er de zorg dat middels het via de gemeenten ter beschikking stellen van het persoonsgebonden budget de speelruimte om die zaken te kunnen integreren zal worden teruggenomen. Daar wordt op dit moment aan gewerkt, wellicht via een novelle in de Eerste Kamer, aangezien dit de bedoeling helemaal niet was. Dit heeft te maken met het aanmerken van de regiotaxi tot een publieke voorziening. Daar zit een hele technische discussie achter en het integreren van de verschillende doelgroepen moet leiden tot efficiënter inzetten van middelen. Als iemand dat een bezuiniging noemt, dan is dat een bezuiniging, maar wat spreker betreft worden die middelen juist ter beschikking gesteld van het openbaar vervoer. Dat is in ieder geval zijn doel en dat betekent ook dat er op die basis met de gemeenten wordt samengewerkt. Uiteindelijk kan het efficiënter en is het daarmee een bezuiniging op de WVG, die daarmee in het OV-deel wordt geplugd. De provincie doet daar al heel veel mee, want de provincie is op dit moment in Zuidwest-Drenthe bezig met heel veel partijen om te komen tot een volledig geïntegreerd project dat zich niet stoort aan de termijn die Den Haag wel of niet stelt.

De heer LANGENKAMP vraagt of dit dan al per 1 januari 2007 kan gebeuren.

De heer SWIERSTRA antwoordt dat dit wel op 1 januari 2007 kan gebeuren. Dat staat bovendien ook los van de inwerkingtreding van de WMO. Er is een bijeenkomst op bestuurlijk niveau geweest over het vervoer van specifieke doelgroepen om te kijken hoe daar in de wetgeving nog meer handen en voeten aan gegeven kan worden. Op dat punt is er vanuit het IPO de nodige inzet, maar dat laat onverlet dat er binnen de provinciale aanbestedingen ruimte is om dit soort exercities uit te voeren. Daar waar de provincie gemeenten en andere partijen die daarbij betrokken zijn achter dat initiatief krijgt, is dat prima.

Spreker wijst in dat verband nog eens op het MTI-initiatief, waarbij er ook middelen van de gemeenten beschikbaar zijn gesteld voor die vorm van openbaar vervoer ten dienst van ouderen en minder validen. Gemeenten hebben dat gedaan in de wetenschap dat daarmee het WVG-budget wellicht iets zou kunnen worden verlicht, maar dat het uiteindelijke product waar het om gaat wel wordt gerealiseerd.

De heer SMIDT heeft een verslag van de vergadering van het IPO gelezen waarin werd gesproken over de watergelden in het ILG. Ook in de staten is gevraagd wat er gebeurt met het geld ten behoeve van het waterbeheer. Dat zat niet in het ILG-budget en in dat verslag gaf de verantwoordelijk gedeputeerde aan dat het geld voor het waterbeheer er ook voorlopig niet in komt, want de hoeveelheid dient eerst nog gekwantificeerd te worden. Hij vraagt hoe het er nu mee staat. Heeft het IPO dat punt laten varen in afwachting van de nadere inventarisatie? Hoe groot is de kans nog dat het geld ten behoeve van het waterbeheer terugkomt in het ILG?

Mevrouw EDELENBOSCH antwoordt dat zij nog niets heeft laten varen want de onderhandeling met het Rijk moeten nog beginnen. Het is bekend dat uit de visitatiecommissie van de heer De Graaf naar voren is gekomen dat alle provincies het niet aardig vinden dat er geen watergeld meer op staat, maar het Ministerie van Verkeer en Waterstaat heeft aangegeven dat er een brief in december 2005 is uitgekomen en dat er nog een komt over 2006 en 2007. Daarna worden de middelen die vrijkomen voor Waterbeheer en de Kaderrichtlijn Water ingevoerd in het ILG-traject. Dat is het antwoord van de ministeries en er ligt nog een andere discussie. Toen namelijk het bestuursakkoord Water is afgesproken, hebben de Ministeries van VROM en LNV afgesproken dat zij zouden meekoppelen. De ministeries zijn erop gewezen dat ook zij mogelijk gecombineerd of integraal waterbeheer mee zouden moeten kunnen nemen. Voorts zijn er een aantal Tweede Kamerfracties die al hier en daar in provincies informeren hoeveel er tekort wordt gekomen op het bod van het Rijk. Spreekster heeft dan ook haar hoop op de Tweede Kamer gevestigd en het is dan ook nog geen 31 december 2006.

De heer SMIDT merkt op dat het handig zou zijn dat wanneer hij contact met Tweede Kamerleden heeft, hij aan kan geven hoe groot het tekort in Drenthe is.

Mevrouw EDELENBOSCH antwoordt dat zij dat nu niet kan zeggen, maar als de heer Smidt dat globaal wil weten dan kan zij daar wel een korte samenvatting van geven. Zij zal de commissie daar binnenkort al over informeren.

De heer SWIERSTRA wijst erop dat dit een nauwe relatie heeft met de evaluatie van het Nationaal Bestuursakkoord Water, dat in 2007 zal worden afgerond en de vraag is of het moet blijven bij de € 100 miljoen die de provincie voor de eerste fase als handgeld heeft gekregen. Immers, voor de volgende periode stond er al in het Nationaal Bestuursakkoord dat er een bedrag van rond de € 8 miljard op tafel zou moeten komen. Vanuit sprekers verantwoordelijkheid in het IPO-bestuur wordt door hem benadrukt dat dit een element moet zijn in de totale discussie rond ILG en de andere dossiers die hij zojuist noemde.

Mevrouw KLIP antwoordt dat het in het ILG ook gaat over kwaliteit en kwantiteit. De Decemhernota 2005 die zojuist is geagendeerd gaat over kwaliteit en bij kwantiteit gaat het over teveel en te weinig water. Bij te weinig water gaat het om alle verdrogingstrajecten die in het hele land lopen en waar de provincie verplichtingen over is aangegaan. Daar is ook een aparte taskforce vanuit de twaalf provincies voor in het leven geroepen en dat traject is gekoppeld aan allerlei andere ontwikkelingen in het landelijk gebied. Verder wordt er een apart pad naar minister Veerman bewandeld om te kijken of via die verdrogingsprojecten ook nog extra watergeld in het ILG kan komen, maar het ziet er tot nu toe naar uit dat het schrikbarend te weinig is, dus op meerdere manieren wordt er een vinger aan de pols gehouden.

8. Brief van 13 februari 2006, kenmerk 20060098, van het OV-bureau Groningen-Drenthe, over Businessplan OV-bureau Groningen-Drenthe

De heer LANGENKAMP vindt dat het OV-bureau de staten een erg interessant bedrijfsplan heeft aangeboden. Bij de presentatie vorige week waren heel veel nieuwe ideeën te horen, waar GroenLinks blij mee was. Het gaat dan over kleinschalig vervoer, tarievenbeleid, nieuwe vormen van openbaar vervoer en dergelijke. Zelf heeft spreker ook een aantal ideeën die hij naar aanleiding van dit bedrijfsplan aan de commissie zou willen voorleggen en afhankelijk van de reacties wil hij die samen met het OV-bureau en andere betrokken partijen uitwerken. Dat gaat over twee punten. Het eerste punt betreft gratis openbaar vervoer voor toeristen. Het tweede punt betreft het integreren van het begrip autodating in het openbaar vervoer. Als eerste pleit hij voor gratis openbaar vervoer tijdens daluren voor bepaalde doelgroepen. Vorig jaar heeft GroenLinks daar ook al een motie over ingediend, maar die heeft het toen helaas niet gehaald. Spreker is van plan om daar nu toch weer aandacht aan te besteden, want ook de uitspraken van de PvdA in verkiezingstijd zijn zodanig dat hij nu wel hoopt op een meerderheid. Gratis openbaar vervoer voor toeristen in het kader van het bevorderen van promotie van Drenthe en toerisme in deze provincie, is natuurlijk een heel andere insteek. Uiteraard is hier ook het woord gratis het verkeerde woord, want volgens de heer Swierstra dient gesproken te worden over het nulurentarief. Dat vindt spreker zo'n raar woord dat hij toch steeds het woord gratis gebruikt. Het gaat er natuurlijk wel degelijk om wie er dat deel betaalt waarvoor de reiziger niet betaalt. Hij is daarover ook in gesprek met de RECRON en vanuit het bedrijfsleven wordt er serieus over nagedacht om vanuit de sector een deel van de kosten die niet door de reiziger worden opgebracht te laten betalen door de RECRON. Spreker zou graag van de commissie willen horen of dat een idee is om verder op door te gaan. Wellicht overvalt hij de commissie hiermee, maar het is een idee dat past bij het bedrijfsplan c.q. businessplan dat nu voorligt, maar ook in het verhaal van de promotie van Drenthe.

De heer JANSSEN vindt het jammer dat de heer Langenkamp dit verhaal niet als motivatie heeft ingebracht om dit punt op de agenda te zetten. Indien hij dit punt op dat moment al verhelderd had, dan had zijn fractie daar over kunnen spreken en dan had er nu gericht antwoord gegeven kunnen worden. Het is nu een schot voor de boeg en daar kan hij nu geen antwoord op geven.

De heer LANGENKAMP antwoordt dat het meer is dan een schot voor de boeg. Hij geeft namelijk aan waar zijn fractie mee bezig is naar aanleiding van het bedrijfsplan. Spreker heeft daar globaal over gesproken met het OV-bureau en hij heeft erover gesproken met de mensen van de RECRON. Zij vinden dit een leuk idee, maar voordat er verder tijd in wordt gestoken en onderzoek naar wordt verricht, moet eerst worden vastgesteld of de staten dit iets vinden of dat dit bij voorbaat wordt afgeblazen. Hij vraagt dus niet om ergens mee akkoord te gaan waar een bedrag bij wordt genoemd, maar hij vraagt alleen maar of deze denkrichting wordt omarmd en dan komt hij daar uiteraard op terug. Bij de onderbouwing is wel degelijk gesproken over het nulurentarief en de ondersteuning van autodating. Dat staat letterlijk in de onderbouwing, dus in die zin staat het er wel degelijk in.

De heer JANSSEN merkt op dat GroenLinks nu heel concreet spreekt over vrij openbaar vervoer voor toeristen en dat daar ook al dekking voor is gevonden. Het was beter geweest wanneer er concrete plannen waren genoemd door GroenLinks, terwijl het ook goed zou zijn geweest om te vermelden met wie GroenLinks daarover in conclaaf was geweest, want dan had spreker daar beter op in kunnen springen.

De heer LANGENKAMP antwoordt er juist voor te kiezen om er niet heel veel tijd, energie en geld in te steken, aangezien er eerst zou moeten worden gekeken hoe het is. De eerste stap is dus eigenlijk om te toetsen of de commissie dit iets vindt en of de ambtenaren dit wel zien zitten. Dat hoort spreker dan wel van de gedeputeerde.

Het volgende punt gaat over autodating. Al eerder heeft hij er in de commissie aandacht voor gevraagd. Het betreft de situatie waarin zo'n zes of zeven mensen gebruik maken van één auto. Dat past ook

enigszins in het energiebeleid, dat het volgende agendapunt betreft. Ook daarmee kan CO₂-uitstoot worden verminderd, maar autodating kan ook worden gebruikt als aanvulling op het openbaar vervoer in kleine kernen of wijken van grotere gemeenten. In dat kader wijst hij op een project in Gelderland, waar in de gemeente Zutphen het plan bekend wordt gemaakt dat er zeventien auto's worden geplaatst in Zutphen en op die manier wordt openbaar vervoer voor mensen die daar moeilijk gebruik van kunnen maken op een andere manier vorm gegeven. Dat past naar zijn idee dan ook in het verhaal van het businessplan en hoe er op een andere manier nieuwe vormen van openbaar vervoer kunnen worden geïntroduceerd die vraaggericht zijn.

De heer BAAS vraagt of zijn indruk juist is dat de heer Langenkamp denkt dat door de commissie niets toe te sturen wat duidt op een toelichting op dit voorstel, de commissie sneller overstag zal gaan. Het gaat wellicht om een voorstel of idee dat hem aanspreekt, maar een half A4'tje met een summiere toelichting is wel erg weinig om een afgewogen oordeel te vellen. Op deze manier wil spreker geen discussie over dit onderwerp voeren.

De heer BOSSINA merkt op dat de fractiegenoot van de heer Langenkamp de vorige week vragen heeft gesteld in deze richting en daar heeft deze klip en klaar antwoord op gekregen van het OV-bureau. Dat antwoord was geheel in de lijn van GroenLinks en de heer Kuiper was dan ook zeer tevreden over dat antwoord. Spreker ziet het probleem dan ook niet.

De heer SLAGTER wil graag een afspraak maken over de wijze van behandeling van het businessplan van het OV-bureau in het geval dat plan er ieder jaar komt. De vraag is dan hoe de communicatie daarover met de staten gaat verlopen, want spreker heeft op zich wel de behoefte om er met het OV-bureau van gedachten over te wisselen. Spreker is blij met het businessplan en hij heeft dan ook de indruk dat het OV-bureau het programma van de PvdA goed heeft bekeken, want er staan veel zaken in zoals de PvdA die ook graag geregeld wil zien. Er is alleen één groot verschil, namelijk de PvdA wil graag de vervoerder sturen via de financiën en het OV-bureau kiest ervoor om dat zelf in de hand te houden. Dat is het grote verschil. De reden waarom dit punt op de agenda staat is niet correct. Aan het begin van de vergadering is ook al gesproken over een ander agendapunt waar geen onderbouwing onder ligt. De zaken die GroenLinks nu inschuift betreffen krenten die al in de pap zitten. Het OV-bureau geeft zelf al aan dat het toerisme heel belangrijk is en dat zij een schakel tussen OV-bureau en toerisme wil leggen om de economische situatie in Drenthe te kunnen verbeteren. Autodating heeft, zolang het geen relatie met trein of bus heeft, geen OV-relatie. GroenLinks heeft van die repeterende breuken die steeds weer terugkomen, dus als er ergens weer een gaatje is komt dit weer omhoogborrelen. Spreker is tevreden met het businessplan en het blijkt nu dat dit een jaarplan is. Hij is zeer benieuwd of het OV-bureau er ook in zal slagen om waar te maken wat het bureau pretendeert. Spreker heeft nog wel een vraag aan de gedeputeerde en dat betreft de zorg die spreker heeft over de ontwikkeling van de chipcard. Dit schijnt erg veel geld te kosten en de versleuteling zal naar de provincies plaatsvinden. Hij is dan ook bang voor de hoogte van het OV-budget in de toekomst.

De heer WIERINGA is voorstander van goed openbaar vervoer in de provincie Drenthe. Het openbaar vervoer wordt grotendeels door de belastingbetaler gefinancierd. Het gaat om erg veel belastinggeld en daarom moet naar zijn mening het openbaar vervoer niet standaard worden geregeld. Door meer klantgericht te werken kan worden voorkomen dat er grote dure bussen leeg door Drenthe rijden. Kleinere bussen zijn in meer gevallen goedkoper en flexibeler. Hierdoor ontstaat ook verminderde afhankelijkheid van duur taxivervoer. Door bijvoorbeeld koppeling van het WVG- en WMO-vervoer van de gemeenten is er voordeel te behalen. Dit geldt ook voor het schoolvervoer. Wil de provincie het openbaar vervoer zo goedkoop mogelijk maken, dan is het van belang dat er landelijk dezelfde standaardbussen worden ingezet met dezelfde landelijke kleuren. In dat geval kunnen vervoerders de bussen eenvoudig uitwisselen tussen de concessiegebieden. Hetzelfde geldt ten aanzien van de eis van opdrachtgever om splinternieuw materiaal in te zetten. De opdrachtgevers krijgen die nieuwe bussen of treinen vervolgens ook, met als gevolg dat na een paar jaar een immens probleem ontstaat, namelijk een grote vloot van bussen

van maar een paar jaar oud die niemand meer wil. De markt wordt dan verstoord door de overheid. In 2007 moet al het streekvervoer worden aanbesteed. Hoe gaat de provincie het probleem van de nieuwe gestandaardiseerde bussen aanpakken? Wordt door de provincie Drenthe ook verlangd dat er met splinternieuw materiaal wordt gereden?

De heer POPKEN vindt dat uit het businessplan goede ambities naar voren komen. Met dit plan moet worden proef gedraaid en wat erin is weergegeven, daar kan spreker wel achter staan. Spreker heeft wel zorg voor het vervoer op het platteland. Als het gaat om de grote lijnen tussen de steden is de openbaar vervoersfunctie voldoende, maar juist aan de verbindingen op het platteland schort nog iets. Er zijn op dit moment daadwerkelijk klachten over, want de mensen die op dat openbaar vervoer zijn aangewezen en die geen eigen vervoermiddel hebben zijn in dat verband gehandicapt. Hij pleit ervoor om daar nog eens nadrukkelijk aandacht voor te vragen. Een ander punt is het gratis openbaar vervoer in geval van toerisme. Hij wil graag de automobilititeit terugdringen, dus een alternatief is dan het openbaar vervoer. De verbindingen zijn echter niet optimaal en ook het probleem van de financiering van het openbaar vervoer speelt een rol. Het bedrijfsleven zou er wellicht aan bij willen dragen, maar hij vraagt zich af of er potentieel meer publiek wordt getrokken als het openbaar vervoer voor toeristen gratis wordt. Iedereen is namelijk gehecht aan het gemak van de auto, dus gratis openbaar vervoer is niet zomaar een oplossing. Het is dus een sympathiek plan dat een vervolg verdient, maar of het tot een oplossing komt is maar de vraag.

De heer DE JONG merkt op dat het businessplan van het OV-bureau op redelijk veel steun kan lenen. Het plan is dan ook niet onlogisch, want er is veel discussiestof in verwerkt dat in het provinciehuis regelmatig aan de orde is gesteld. Wat hem opvalt is dat GroenLinks er een aantal zaken aan wil koppelen en ietwat goedkoop probeert te scoren. Een aantal zaken, de zogenaamde krenten in de pap, zit namelijk al in het verschiep in het businessplan. Hij wil dan ook eerst kijken hoe dit het komende jaar uitpakt en of dit een vervolg krijgt. Honderd jaar automobilititeit wordt gevierd in Drenthe, dus autodating is misschien wel iets om in beeld te houden. Hij stelt dan ook voor dat GroenLinks dit plan eerst even in de achterzak houdt en het nader uitwerkt, waarna het op een ander moment beter onderbouwd kan worden ingebracht, zodat er een goede discussie kan worden gevoerd. De denkrichting spreekt hem namelijk wel aan en wellicht dat gratis vervoer voor toeristen ook nog gaat lukken. Het voorstel van GroenLinks ziet hij dan ook als een sympathiek schot voor de boeg, dat helaas slecht is onderbouwd.

De heer HAAR heeft het idee dat het berijden van stokpaardjes ook een deel is van het openbaar vervoer beleid. Dat geldt in ieder geval voor GroenLinks. Het gaat over mobiliteit en openbaar vervoer is één onderdeel van mobiliteit. De indruk ontstaat enigszins dat mobiliteit een soort doel op zichzelf is. Niemand stelt klaarblijkelijk de vraag of mobiliteit ook aan beperkingen onderhevig is. Kennelijk is het adagium dat hoe mobieler mensen zijn, hoe beter dat is. Dat komt ook uit het businessplan van het OV-bureau naar voren. Hoe meer reizigers en hoe meer bussen er rijden, hoe beter het schijnt te zijn. Waar het allemaal beter voor is, dat weet spreker niet precies, maar het schijnt beter te zijn. Nu heeft spreker vroeger eens geleerd dat degene die altijd onderweg is, nergens aankomt. De vraag is dan ook of al die mobiliteit wel zo gewenst en noodzakelijk is. In het weekend las hij in de krant dat van alle vervoersbewegingen ongeveer 40% puur recreatieve doeleinden dient, dus niet nuttig en noodzakelijk is. Daarbij zou op zijn minst de vraag kunnen worden gesteld of het niet wat minder kan en of de doelstelling niet moet zijn om eens wat minder vervoer te creëren in plaats van meer. Spreker ziet dit alles in het licht van de discussie over de Energienota. Het woord besparing komt bij mobiliteitsbeleid kennelijk niet voor, want het streven is kennelijk naar een nultarief en daarom naar des te meer mensen die zich gaan verplaatsen. Hij vindt de ideeën die nu worden geopperd dan ook losse flodders. Dat er openbaar vervoer is, is een goede zaak die vooral als middel moet worden gezien en niet als doel op zich.

De heer JANSSEN wijst erop dat onder de 40% recreatief en vrije tijdsvervoer die de heer Haar noemt, zich ook het sociaal vervoer bevindt. Hij bedoelt daarmee ouders die kinderen bezoeken of andersom,

evenals mensen die naar evenementen of naar de kerk gaan. Het kan dus niet worden gesteld dat dergelijke ritten niet nuttig en dus overbodig zijn.

De heer HAAR antwoordt dat hij dat niet heeft gezegd. Hij heeft alleen geconstateerd dat het om dat soort vervoer gaat. Er is namelijk verschil in vervoer wanneer het gaat om de noodzakelijkheid ervan. Er is op het vervoer in het algemeen het nodige te besparen. Wanneer uitgerekend wordt wat er op kleine afstanden aan gemotoriseerd vervoer wordt gepleegd en wat anders met de fiets of lopend kan worden gedaan, dan kan er zeer aanzienlijk worden bespaard. Die discussie speelt echter geen rol meer.

De heer SLAGTER denkt dat de heer Haar iets heeft gemist. Het openbaar vervoer is geen luxeprobleem. Het gaat om een probleem van schone lucht, bereikbaarheid en bekostiging. Spreker heeft zorgen over de kwaliteit en omvang van het openbaar vervoer, want het openbaar vervoer dient een betere basis in de samenleving te krijgen. Kennelijk vindt de heer Haar dat er niet in het openbaar vervoer hoeft te worden geïnvesteerd omdat het om een luxeprobleem gaat.

De heer HAAR heeft vraagtekens gesteld bij de noodzakelijkheid van het openbaar vervoer naar aanleiding van de opmerkingen van GroenLinks ten aanzien van het nultarief voor toerisme. Door middel van tarieven kan het volume, dat wil zeggen de kwantiteit van het openbaar vervoer, worden beïnvloed. Het is niet zo dat wanneer er een lager tarief voor het openbaar vervoer komt, dit tot minder autoverkeer leidt. Het is wel bekend dat mensen daardoor meer gebruik gaan maken van vervoersmogelijkheden en zich dus meer gaan verplaatsen. Daar stelt hij vragen bij, want het is de vraag of dat wel maatschappelijk gewenst is.

De heer SLAGTER antwoordt dat de discussie over gratis openbaar vervoer enigszins vervuild is, aangezien gratis openbaar vervoer een heel technisch punt is en partijen zich er op andere gronden op laten voorstaan. De vraag is wel wie dit gaat financieren, waarom het anders wordt gefinancierd en of er een bepaalde doelgroep is die daarmee tegemoet gekomen moet worden. In dat geval gaat het over gratis openbaar vervoer, maar in het betoog van de heer Haar heeft spreker daar niets van gemerkt, want deze wekt de indruk vragen te stellen bij de wens om meer mensen in de bus en in de trein te krijgen en dat dit eigenlijk moet worden tegengegaan. Dat is de teneur van het betoog van de heer Haar.

De heer BOSSINA onderschrijft het Businessplan 2006 volledig. Daar heeft hij vorige week een toelichting op gehad en dan blijkt dat het denken bij het OV-bureau niet heeft stilgestaan en dat het OV-bureau al weer veel verder is met het ontwikkelen van gedachten en plannen. De staten moeten dan oppassen dat hier teveel eigen beleid wordt ontwikkeld dat inmiddels al weer is achterhaald door het OV-bureau. Het voorstel over het nultarief voor toeristen klinkt sympathiek, maar dit voorstel moet eerst worden kortgesloten met het OV-bureau en dan vervolgens moet er nog een onderbouwing bij, zodat er ook politiek over kan worden gediscussieerd.

De heer SWIERSTRA antwoordt dat er nogal wat bij wordt gehaald en dat is op zichzelf zeer terecht omdat OV-beleid een onderdeel is van een zeer groot integraal conceptbeleidstraject. Het OV-bureau is van de provincie zelf en voert uit wat de staten met elkaar, samen met de staten van de provincie Groningen en het bestuur van de stad Groningen, hebben besloten. Het beleid is erop gericht dat de provincie Drenthe meegaat in ontwikkelingen en dat Drenthe zal worden vernieuwd. De heer Haar haalt er heel veel zaken bij die te maken hebben met verkeer- en vervoersbeleid in zijn algemeenheid. Hij wijst de heer Haar erop dat al eerder in het kader van het Nationaal Verkeer- en Vervoersplan en de Nota Mobiliteit een aantal van die discussies zijn gevoerd. Daarbij is één vaststelling helder en dat is dat mobiliteit een grote menselijke behoefte is die alleen maar toeneemt en dat de overheid de plicht heeft om dat op een fatsoenlijke wijze te accommoderen en daarbij duidelijk te maken waar de knelpunten en spanningen liggen. Die spanningen hebben een relatie met natuur en landschap, milieu en congesties en daarover moeten goede afwegingen worden gemaakt. Als er wordt gezegd dat mobiliteit voor een belangrijk deel regionaal verkeer is en dus een regionaal probleem vormt, dan is het logisch dat er sprake

ke is van decentralisatie. Wanneer voorts wordt vastgesteld dat binnen het regionaal verkeer in belangrijke mate sprake is van sociaalrecreatief verkeer, dan heeft de overheid de opdracht om dit op een goede manier te accommoderen. Immers, ook sociaalrecreatief verkeer, waarvan de heer Haar vindt dat het minder nodig is, is een heel belangrijk onderdeel van de totale samenleving. De provincie wil hier toch ook graag toerisme en recreatie? Dit levert toch werkgelegenheid op? Deze zaken hangen nauw met elkaar samen. Op dit moment wil spreker niet die centrale discussie voeren, want straks zal die discussie ook weer een plek krijgen in het Uitwerkingsprogramma Verkeer en Vervoer dat deze commissie zeer binnenkort krijgt toegestuurd. Over de voorstellen die daarin staan zal dan breed kunnen worden gediscussieerd.

De heer Haar had het over het berijden van stokpaardjes en spreker dacht daarop dat straks wellicht met de chipcard een stokpaardje kan worden bereden, want dergelijke discussies blijven lopen omdat veel stokpaardjes onderdeel zijn van het staande beleid. Het gaat allemaal om uitvoering, het oppakken van signalen en als OV-bureau zo goed mogelijk dingen doen door deze zaken in de aanbestedingen in te brengen en te overleggen met de vervoersondernemingen en andere partijen, zoals bij het integreren van doelgroepen. Op het moment dat daaraan wordt gewerkt, dan zullen er aansturingsproblemen, financieringsproblemen en organisatieproblemen ontstaan en daarin heeft de provincie binnen het OV-bureau en met instemming van de staten in het programma van eisen voor de aanbesteding een bepaalde keuze gemaakt als het gaat om waar op dit moment mee wordt gestuurd. De keuze is gemaakt om een deel van de ontwikkelfunctie naar het OV-bureau te halen en daarmee ook de opbrengstverantwoordelijkheid en dus ligt er een ander soort sturing dan wanneer dat volledig via het geld loopt en de rest bij de onderneming wordt gelaten. Voor dat laatste is niet gekozen, omdat de overheden invulling willen geven aan de verlangens die de staten met elkaar vaststellen. Dat is een terrein dat steeds in ontwikkeling is en het is helemaal niet uitgesloten dat volgend jaar voor een aantal concessies of voor delen ervan een iets ander regime zal worden vastgesteld. Het veld blijft dus in ontwikkeling, ook gezien de nationale ontwikkelingen rondom de chipcard. De chipcard is op dit moment zeer sterk in beweging en spreker verzekert de commissie dat er vanuit dit gebied bovenop wordt gezeten en dat de provincie hierbij ook vooraan zit. Het is een grote zorg of de invoering van de chipcard, die de provincie ook van belang acht om daarmee als overheid enerzijds meer sturingsmogelijkheden te hebben en anderzijds de reizigers meer gemak te bieden, tot gevolg heeft dat de kosten van die chipcard op de juiste manier kunnen worden terugverdiend. Dat is per definitie in een gebied als de provincie Drenthe veel moeilijker dan in een gebied met dikke vervoersstromen. Daar loopt op dit moment een discussie over en onder aanvoering van het OV-bureau is die discussie op scherp gezet. Op dit moment wordt er met brede steun van alle partners en decentrale overheden gewerkt aan het uitwerken van de businesscases en het onderhandelen met het Rijk over hoe dan "level playing field" kan worden gemaakt op het moment dat er met de chipcard wordt gestart. Om die reden heeft spreker tot op dit moment nog geen enkele handtekening gezet onder een intentieverklaring en/of een convenant met het ministerie om die chipcard nu al in te voeren. Die handtekening is echter wel nodig, dus de provincie speelt dit buitengewoon scherp. Er is heel veel inspanning voor nodig om die discussie ook landelijk te voeren en die discussies moet spreker dan ook voeren met bijvoorbeeld niet de eerste de beste wethouder in het land. Spreker heeft echter goede hoop dat hij deze discussie met goed resultaat zal kunnen voeren. Als dat lukt is daarmee ook weer een stap verder gezet op het gebied van de innovatie in het openbaar vervoer in Drenthe en Groningen. Met betrekking tot het gratis openbaar vervoer is dit voor sommigen een stokpaardje, terwijl anderen denken het zelf bedacht te hebben. Het komt iedere keer weer terug en zeer recent heeft Sharon Dijksma van de PvdA dit punt ook weer aan de orde gesteld. Er ligt op dit moment een brief klaar die vorige week in het Nationaal Mobiliteitsberaad is besproken en waarvan de rode draad is dat gratis openbaar vervoer niet bestaat en op het moment dat uit marketingoverwegingen of uit sociale overwegingen of wat voor overwegingen dan ook, toerisme als onderdeel van een marketingconcept met zich meebrengt dat er met betrekking tot de tarieven iets moet worden gedaan, dan is daar alle ruimte voor. Dat zit bijvoorbeeld in het businessplan en op die manier wordt er gewerkt met alle partijen. Of dat nou de piekbus is op het moment dat Sinterklaasinkopen moeten worden gedaan of het is een gesubsidieerde recreatiebus die in de zomer rijdt in het Dwingelderveld, alle varianten daarvan zijn denkbaar. Op het moment dat de markt in sociale of commerciële zin komt met dit soort initiatieven,

dan speelt de provincie daar op in. Er is dus niets nieuws onder de zon en het is volstrekt staand beleid. Er is dan ook geen enkele reden om stappenplannen te gaan maken voor gratis toerisme en openbaar vervoer. Spreker wil dan ook vooral de uitvoering ter hand nemen van dergelijke zaken en als uit de markt komt dat het toerisme meer kan worden bevorderd wanneer meer van dit soort toerismesystemen in het openbaar vervoer worden ingebracht, dan vindt spreker dat prima, maar dan moet dat vooral uit de toeristische hoek komen. Voor autodating geldt hetzelfde, want het vormt straks een onderdeel van de verschillende vormen van mobiliteitsmanagement. Dat betekent dat het straks allemaal commerciële systemen zijn. Dat geldt ook voor autodating, want het is niet voor niets dat ook de ANWB al dergelijke activiteiten op zijn agenda heeft staan. Daar is dus ook niets nieuws onder de zon en als er een relatie kan worden gelegd met het openbaar vervoer, dan is dat aardig, maar het moet niet worden vermengd met de primaire basisverantwoordelijkheid voor het openbaar vervoer. Spreker stelt vast dat de commissie aangeeft dat de provincie met het businessplan aardig op de goede weg is. Het is een uitvoeringsprogramma van de colleges van het OV-bureau. Het staat ook hier niet als beleidsstuk ter discussie, want over het beleid wordt binnenkort doorgesproken als het gaat om het uitwerkingsprogramma Verkeer en vervoer.

9. Nota Energiebeleid 2006-1010; Energiek Drenthe met Inventarisatie windenergiepotentieel in de provincie Drenthe

Mevrouw LOOIJ spreekt in namens NUON en negen grondeigenaren binnen de provincie Drenthe (bijlage 1).

De heer KUIPER constateert dat mevrouw Looij namens de NUON spreekt, maar het tegelijkertijd heeft over de agrarische sector die het zou moeten uitvoeren. Welke rol speelt de NUON daarin? Is de NUON van mening dat als de agrarische sector zich op dit punt gaat inzetten, de sector op een vrije manier kan vaststellen welk type molens kunnen worden aangeschaft?

Mevrouw LOOIJ antwoordt dat NUON en de agrarische sector in dit opzicht samenwerken. Het initiatief is vanuit de agrarische sector gekomen en de NUON is gevraagd of zij dit windpark verder wilde ontwikkelen voor hun. De NUON probeert dit windpark dus voor de boeren te ontwikkelen en zij zullen dat park niet zelf gaan plaatsen. De NUON neemt de ontwikkeling en bouw dan ook op zich en de boeren zullen daar een vergoeding voor ontvangen. Op dit moment is nog geen keuze voor een bepaald type molen gemaakt omdat er nog geen toestemming is gegeven voor het plaatsen van de molens. Als nu al wordt gekozen voor een leverancier zonder dat daarmee een contract is gesloten, dan kan dat de onderhandelingspositie schaden. Op dit moment wordt gedacht aan molens met een ashoogte van 80 m tot 105 m.

De heer DE JONG heeft gehoord dat de norm van 15 megawatt bij het windmolenpark Coevorden niet gehaald wordt. Waarop is dat gebaseerd?

Mevrouw LOOIJ antwoordt dat dat is gebaseerd op informatie die zij uit verschillende bronnen van de provincie heeft gehaald. Zij kan niet bewijzen dat dit het geval is.

De heer MATTHIJSSE spreekt in namens Groenraedt (bijlage 2).

De heer KUIPER vraagt wat de maximaal inzetbare types molens zijn.

De heer MATTHIJSSE antwoordt dat het type molen pas heel laat in het proces aan de orde komt. Wel dient er een optimale benutting van de locatie te zijn en dan gaat het om molens met een ashoogte van 80 m tot 100 m hoog en een vermogen groter dan 2 megawatt.

De heer POPKEN hoorde spreker zeggen dat voor de realisatie van de molens er weinig middelen nodig zijn. Spreker heeft echter informatie waaruit blijkt dat een molen rond de € 1 miljoen kost. Wat wordt in dat verband met weinig middelen bedoeld?

De heer MATTHIJSSE sluit aan bij wat er in de nota wordt gezegd, namelijk het inzetten van middelen om de doelstellingen te halen. Voor de provincie en de gemeenten zijn de middelen klein om een windpark te realiseren. Voor de ontwikkelaar zijn er wel degelijk grotere financiële middelen beschikbaar.

De heer SMIT heeft gehoord dat Groenraedt spreekt over verschillende plannen en grondeigenaren. Om hoeveel windparken gaat het dan en om welk totaal geïnstalleerd vermogen gaat het daarbij?

De heer MATTHIJSSE antwoordt dat het dan gaat om vijf of zes locaties en hij is dan uitgegaan van 120 megawatt aan opgesteld vermogen. Het gaat dan om 40 tot 50 windturbines.

De heer BAAS vraagt of het niet zo is dat als agrariërs belang hebben bij plaatsing van windmolens, die molens dan erg verspreid over de provincie komen te staan in plaats van gegroepeerd. Indien de molens gegroepeerd worden geplaatst blijft de horizonvervuiling naar aard en omvang tot enkele locaties beperkt.

De heer MATTHIJSSE antwoordt dat het voor de grondeigenaren en agrariërs een belangrijke bron van inkomsten kan vormen. Het gaat echter om vijf of zes locaties, wat betekent dat de molens in vijf of zes gemeenten komen te staan. Er is dus wel sprake van spreiding, maar niet zodanig dat overal opeens windturbines te zien zijn. Het gaat dus niet om solitaire windmolens, maar lijnopstellingen.

De heer BOSSINA vraagt of hij goed heeft gehoord dat de heer Matthijsse vindt dat windturbines bij het landschap horen.

De heer MATTHIJSSE heeft gezegd dat windturbines bij het open landschap horen. Hij heeft daarmee bedoeld te zeggen dat windturbines zeer goed in een open landschap passen. Zo zijn er nu windturbines geplaatst in Noord-Holland, Zeeland en de Flevopolder. Daar is open landschap en is er sprake van lange rechte lijnen en een rechte verkaveling in het landschap.

De heer BOSSINA geeft aan dat als daar windmolens kunnen worden geplaatst, dat nog niet betekent dat die molens ook in een dergelijk landschap passen.

De heer MATTHIJSSE gaat uit van wat landschapsarchitecten zeggen en deze geven aan dat dit geschikte locaties zijn voor windturbines. Spreker vindt windmolens wel mooi.

De heer KUIPER heeft gehoord dat de heer Matthijsse spreekt over 120 megawatt opgesteld vermogen. Als een molen maximaal 2 megawatt kan leveren, dan betekent dat volgens spreker 60 tot 80 turbines en geen 50.

De heer MATTHIJSSE gaat uit van molens van 3 megawatt. De molens hebben ieder een vermogen van 2 tot 3 megawatt.

De heer HORNSTRA vraagt of er in de genoemde vijf gemeenten al toestemming is dat daar windmolens geplaatst kunnen worden.

De heer MATTHIJSSE antwoordt ontkennend. Wel is duidelijk dat er veel gemeenten zijn die wachten op een signaal van de provincie.

De heer MOLLET spreekt in namens het Nationaal Kritisch Platform Windenergie (bijlage 3).

De heer DE JONG vraagt of de inspreker is uitgenodigd door het college om hier in te spreken.

De heer MOLLET antwoordt dat hij door burgers van deze provincie op deze commissievergadering attent is gemaakt.

De heer JANSSEN spreekt in namens de Stichting Steenwijkerland Tegen Windmolens (bijlage 4).

De heer JALVINGH spreekt in namens het Windmolenpark Oude Vaart (bijlage 5).

De heer KUIPER vraagt over welke grootte van molens de heer Jalvingh spreekt.

De heer JALVINGH antwoordt dat windmolens van 2 tot 3 megawatt goed op de locatie Meppel-Westerveld passen. Het gaat daarbij om molens met een ashoogte van ongeveer 100 m.

De heer BARKHUIS uit Huis ter Heide heeft de heren Mollet en Jansen alleen over windmolens horen spreken, maar niet over andere obstakels die ook in deze provincie staan, zoals GSM-masten en dergelijke. Die hadden zij ook onder één noemer moeten scharen. Verder zijn er kennelijk in deze provincie een flink aantal naïevelingen die wel iets met windenergie doen. Spreker spreekt in naar aanleiding van een brief die hij eerder heeft gezonden aan de beleidsgroep. Hij heeft begrepen dat zijn brief niet bij de statenleden terechtgekomen is, maar wel bij het college. Spreker heeft die brief geschreven omdat de beleidsgroep een advertentie had geplaatst en daarin vroeg om ideeën aan te dragen. Die ideeën heeft spreker in die brief verwoord. Naar aanleiding van zijn brief in verband met de Energienota die nu wordt behandeld, gaat hij nog even in op de windenergie. Toen hij de Energienota las, bekwam hem het gevoel dat er in de nota nogal bekrompen wordt gedacht over windenergie. Zo wordt er gesproken over maximaal 15 megawatt per locatie, wat maar een beperkt aantal molens is. Het college gaat altijd prat op milieubewustzijn. Windenergie is een van de schoonste manieren van energiewinning. De Veenkoloniën en enkele andere gebieden, zoals langs de A28, zijn uitermate geschikt voor windmolens. Gedeputeerde Klip zegt echter dat windenergie niet kan in diverse verbanden. Zij noemt daarbij de Vogel- en Habitatrichtlijn. Spreker snapt niet waar dat op is gebaseerd. Ook zegt mevrouw Klip dat de recreatie wel eens terug zou kunnen lopen door het ontsieren van het landschap, maar met een goede inpassing hoeft dat geen probleem te zijn. In Flevoland wordt windenergie samen ingezet met een goed plan voor natuurontwikkeling en een goed recreatieplan. Als goed voorbeeld verwijst spreker naar de gemeente Almere, waar veel buitenlanders worden uitgenodigd om excursies te ondernemen. De gedeputeerde wil graag voldoen aan het Verdrag van Kyoto, zo zegt de gedeputeerde. Dat is mooi meegenomen, maar het gaat erom om als provincie meer zelfvoorzienend te worden, dus niet zo afhankelijk zijn van Arabische landen of president Poetin, die de kraan zomaar dicht kunnen draaien. De gedeputeerde noemt ook nog het Low Frequency Array (LOFAR)-project dat onder windenergie te lijden zou kunnen hebben, maar met een goede inpassing zou dat toch best kunnen? Ook de Milieuraad Drenthe is redelijk voor windenergie en dat zegt nogal wat. De statenleden hebben een bezoek gebracht aan de oosterburen, kwamen enthousiast terug en pleitten voor meer en grotere windmolens. Ook daar ontstond het besef dat windenergie een prima energievoorziening is. Deze provincie dient natuur en cultuur hoog in het vaandel te houden, maar moet ook openstaan voor nieuwe ontwikkelingen. Dat kan de Drentse economie en werkgelegenheid te goede komen. Spreker hoopt dat deze commissie een positief oordeel geeft over windenergie. In zijn brief heeft spreker ook gesproken over een ethanolfabriek. Hij zou een dergelijke fabriek willen opzetten naast de aardappel en suikerindustrie, in samenwerking met de vele partijen in het bedrijfsleven. Er zullen nog veel aardappelen en suikerbieten verwerkt kunnen worden die nu door omstandigheden in te grote hoeveelheden worden geproduceerd. De noordelijke bedrijven zijn hiervoor uitermate geschikt, vooral door de toenemende bedrijfsomvang. Het mes snijdt dus aan drie kanten; het is goed voor de agrarische sector, werkgelegenheid en er is sprake van een superschone brandstof. Het noorden moet hierin voorop lopen en de provincie moet daarbij het voortouw in nemen. De provincie heeft hierin een schone taak te vervullen.

De heer HULSTIJN spreekt in namens de firma Essent (bijlage 6).

De heer KUIPER vraagt aan welke grootte van windmolens er gedacht moet worden.

De heer HULSTIJN antwoordt dat molens van 2 tot 3 megawatt goed leverbaar zijn en zonder meer een optimale prijs-kwaliteitsverhouding hebben, met een ashoogte van ongeveer 80 m tot 100 m.

(De voorzitter schorst de vergadering van 15:47 uur tot 15:57 uur)

De heer HORNSTRA constateert dat één onderdeel van deze nota tot veel discussie leidt. Het is goed om daar met elkaar over te spreken en even dacht hij dat het jammer was dat er over een aantal andere onderdelen van de nota niet zo'n discussie wordt gevoerd. Het is goed dat er over gesproken wordt en partijen zijn het erover eens dat zij er met elkaar over moeten spreken, dat daar beleid over moet worden ontwikkeld en dat dit geen vrije en luxe discussie meer is. Iedereen weet waarom dit wordt gedaan, namelijk vanwege het opraken van fossiele brandstoffen, het broeikaseffect, stijgende prijzen en leveringsvoorwaarden. Er kan worden gesproken over een aantal zaken waar partijen het over eens zijn. Dat zal ook zeker gebeuren, maar voordat hij daarmee begint heeft hij een vraag aan het college. Voordat met de discussie wordt gestart is die vraag van groot belang. Het gaat daarbij om de status van dit gesprek. Het gaat hier om een uitvoeringsplan van het POP en een uitwerkingsplan. Er is eerst een startnotitie geschreven en dat is op dit moment een conceptnotitie. Het plan van het college is om daarna met een echte notitie te komen. Wat is nu de inbreng van deze statencommissie in de definitieve versie? De vorige keer bij de startnotitie is door deze commissie een aantal suggesties gegeven en daar heeft spreker wel iets van terug kunnen vinden, maar niet zoveel. Kort er ligt straks een uitwerkingsplan waar de commissie mee in mag stemmen of niet? Wat doet het college met alle opmerkingen die er vandaag gemaakt zullen worden en waarover wellicht instemming bestaat? Hoewel het misschien ongebruikelijk is, zal de discussie over dit onderwerp in al zijn toonaarden toch wellicht meer vragen dan het uitwerkingsverhaal waar vervolgens al dan niet mee kan worden ingestemd. Spreker stelt deze vraag eerst aan de gedeputeerde, alvorens de discussie voort te willen zetten.

Mevrouw KLIP antwoordt dat er een startnotitie is geschreven en dat was waarschijnlijk wat verwarrend omdat het niet gebruikelijk is een startnotitie te schrijven wanneer het om een uitwerkingsplan van het POP gaat. Vandaar dat in haar optiek de definitieve nota in concept aan de commissie voorligt, maar het gaat via het traject van een uitwerkingsplan van het POP, net zoals bijvoorbeeld met de recent aan de commissie voorgelegde Nota Ruimte voor Ruimte. De heer Hornstra geeft aan dat tussen de startnotitie en deze nota weinig verschil zit en dat niet alle suggesties die er zijn gedaan in deze nota terug te vinden zijn. Weliswaar is het niet zo dat alle suggesties terug te vinden zijn in deze nota, maar een aantal wel, evenals ook een aantal suggesties van andere partijen dan de PvdA. Daarover kan zo dadelijk worden gediscussieerd. Het traject van een uitvoeringsnota van het POP is dat na de discussie die hier zal plaatsvinden en alle suggesties die er zullen worden gedaan, de nota met al dan niet daarin de verwerkte suggesties, door het college zal worden vastgesteld. Spreekster denkt niet dat het verstandig is om bij een onderwerp als de windmolens van de met de commissie afgesproken procedures af te wijken. Dat betekent niet dat het de staten vrijstaat om wat dan ook maar in de statenvergadering te agenderen.

De heer HORNSTRA zal hierop in tweede termijn terugkomen, afhankelijk van de antwoorden die het college op vragen en opmerkingen van zijn fractie zal geven. Zijn bijdrage kent een viertal onderdelen. Het eerste deel zal gaan over prachtige en krachtige ambities, het tweede deel over kijken en meten, het derde onderdeel over burger en bewustwording en het vierde onderdeel zal gaan over de kwaliteit van het landschap, gekoppeld aan windenergie. Ambities zijn altijd nodig als er gezocht wordt naar oplossingen voor het energieprobleem. Bij dit college en de ambtenaren bestaat er heel veel enthousiasme om dit probleem zo goed mogelijk aan te pakken. Er worden heel veel goede initiatieven genoemd in de nota's. Dagelijks zijn er verhalen in de krant te lezen en de gedeputeerde heeft zich onder het motto

dat de aanval de beste verdediging is, in die zin ook laten interviewen. Dat is prima, omdat op die manier het probleem heel goed op de agenda wordt gezet. Het is prima en spreker denkt dan ook dat het college op de goede weg is en het probleem serieus neemt. Daarover bestaat geen misverstand. Als het dan gaat om ambities, dan gaat het college niet verder dan de Kyoto-doelstelling en dat is op zich al een doelstelling die een compromis is en voorbijgaat aan de toename van het energiegebruik in de wereld. Zo zal China zo'n vier tot vijf keer zoveel energie gaan verbruiken als nu het geval is en ook het westen verdubbelt zijn energievraag. Die doelstelling mag dan ook best een tandje hoger zijn en dus wat ambitieuzer. Nu weet spreker wel dat Drenthe slechts een bescheiden bijdrage kan leveren aan het oplossen van het energieprobleem, maar als iedereen dat deel waar hij of zij verantwoordelijk voor is, zo goed mogelijk aanpakt, dan komt het probleem wellicht toch wat dichterbij een oplossing. Spreker heeft onlangs een stukje gelezen van de heer Winsemius over realistische ambities. Hij gaf aan dat het moet kunnen, mits partijen ook iets willen. Daarvoor is een vergezicht nodig dat ergens naar toegewerkt zal worden. Voor Drenthe kan dat betekenen dat er aan het begrip van de groene provincie nog een dimensie wordt toegevoegd, namelijk een provincie die zich op wat langere termijn tot een energieneutrale provincie zal ontwikkelen. Dat is iets om over na te denken, maar dan wordt er in ieder geval ergens naar gestreefd. Meer ambities zouden ook meer geld kunnen kosten en daar valt met de PvdA goed over te praten. Een voorbeeld waarbij gewerkt wordt met die ambities is nu een plan in Borger, waarbij iedereen rond de tafel wordt gezet en een plan ontwikkelt waarbij over energieneutraliteit wordt gesproken. Spreker heeft zich laten informeren en er blijken al energiezuinige woningen te kunnen worden gebouwd met een waarde van 0,1 en dat met een prijskaartje die naar huidige begrippen behoorlijk gunstig is. Daarbij is een heel creatieve financieringsconstructie denkbaar. Daar komt spreker straks op terug.

Als hij kijkt naar het punt van kijken en meten, dan brengt hij in herinnering dat in de startnotitie het college zelf twijfels had over de vraag of kan worden bereikt wat de provincie wil en die twijfels zijn nu weg. Wat is er in de tussentijd gebeurd? Het uitwerkingsplan moet de mogelijkheden geven om te kijken of doelstellingen zijn gehaald en mogelijkheden geven tot bijstelling van beleid. Daar is hij het volstrekt mee eens, maar dan moet er wel een uitwerkingsplan liggen waar iets concreets mee kan worden gedaan. Het voorliggende uitwerkingsplan zou spreker niet direct heel concreet kunnen noemen. Er zijn geen concrete doelstellingen, veel zaken worden niet onderbouwd of slechts door middel van een p.m.-post. De PvdA vindt dat er een jaarlijks inzicht moet worden geboden in de stand van zaken en dat moet op een manier waarop gecontroleerd en bijgestuurd kan worden. Het college heeft voor een aantal B's als speerpunten gekozen en dat is goed. In de beperking toont zich tenslotte de meester, maar wat hij mist is de B van besparing en die is vooral gericht op de burger. Ook mist hij de B van bewustwording en hij denkt dat de provincie daarbij samen met de gemeenten een belangrijke taak kan vervullen. Er zijn allerlei voorbeelden te noemen waarbij de provincie dat al doet, maar spreker denkt dat het nog sterker kan. Hij heeft wat voorbeelden opgezocht, bijvoorbeeld in de provincie Noord-Brabant. Daar is een website waarop heel concreet is te zien wat het kost als een lamp blijft branden en wat het aan geld oplevert als die lamp (eerder) wordt uitgeschakeld. In de provincie Noord-Brabant wordt ook een energiemeter verstrekt en dat kan worden gebruikt om vast te stellen wat een apparaat nu eigenlijk gebruikt. Vervolgens kan dat weer worden doorgegeven aan een ander. Dat wordt op die manier heel zichtbaar. Ook is opgeschreven dat in de bestaande bouw de energiewinst valt te behalen. Dat ondersteunt hij van harte. Er worden dan afspraken gemaakt met woningbouwcorporaties en dat is een heel goede zaak. Ook in het particuliere woningbouwbezit is er heel veel te doen als het gaat om besparingen. De vorige keer heeft hij gevraagd om eens te denken aan een revolving fund, zodat burgers over de streep kunnen worden getrokken om energiebesparende maatregelen te nemen. Toen is door het college gezegd dat de provincie geen bank is, maar er bestaan wel allerlei constructies waarbij de provincie samen met banken en gemeenten een soort fonds kan oprichten waarbij het zichzelf voortdurend terugverdient en wat burgers over de streep kan trekken om tegen andere voorwaarden allerlei maatregelen te nemen. Spreker denkt dat het goed is om daarnaar te kijken. Dat geldt ook voor de financiering van de mini-warmtekrachtkoppelingen (WKK's). Voorbeelden daarvan kan hij aanleveren. Een positief voorbeeld vindt hij ook het Teli-project, waarbij het gaat om energiebesparing bij huishoudens met een laag inkomen. Dat mes snijdt aan twee kanten, want er zijn mensen die het werk verrichten en allerlei

informatie geven en het is goed voor de portemonnee van mensen met een smalle beurs. Spreker bereiken ook geluiden dat het toch niet zo goed gaat met de uitvoering van dat project. Hoe zit dat? De vorige keer is gesproken over effectmeting van maximumsnelheden rondom de steden. Iedereen heeft daar de laatste tijd wel wat over gelezen, maar de vorige keer heeft het college het verengd tot een discussie over luchtkwaliteit. Bij spreker ging het er echter om welk effect dit heeft op energiegebruik en in het algemeen denkt hij dat in het vervoer en openbaar vervoer meer resultaat valt te behalen. Als het gaat om bewustwording dan is het heel merkwaardig als natuur- en milieueducatie, waarbij jongeren bewust worden gemaakt, weg wordt bezuinigd. Als hij kijkt naar de rol van gemeenten, dan is de vorige keer geconstateerd dat het niet altijd even goed gaat als iedereen zou willen. Soms is de kennis niet aanwezig of worden financiële prioriteiten anders gelegd, of het lukt gewoon niet omdat gemeenten niet uit de wirwar van allerlei regels kunnen komen. Dan lukken plannen niet zoals iedereen op papier dat zou willen. Dat geldt ook voor woningbouwcorporaties. De provincie zou de regierol dan ook veel steviger moeten oppakken en naar gemeenten en woningbouwcorporaties nog meer faciliterend moeten zijn, want daar ontbreekt het overzicht nog wel eens. In die zin hoopt spreker dat de transformatie van een patrijshond in een heel lief en moedig poesje, dat hij in de presentatie heeft gezien, geen enkele betekenis heeft, tenzij het een katje is dat niet zonder handschoenen kan worden aangepakt. Ten aanzien van biomassa heeft het Rijk gezegd dat 50% van de alternatieve energieopwekking van biomassa komt. Ook voor Drenthe bestaan er op dat gebied kansen en daar is over gesproken en over nagedacht. Er moeten op dat gebied ook keuzes worden gemaakt, want grootschalig en kleinschalig zijn verschillende zaken en niet overal past het grootschalige. Wanneer er aan biomassa wordt gedaan moet er zelfs worden opgepast dat er geen industriële activiteiten plaatsvinden. Het betekent ook dat voor de toekomst van de landbouw er een overschakeling plaats zal moeten vinden en dat er een transitie in de landbouw nodig zal zijn om aan die grondstoffen te komen. Er kan dus heel makkelijk worden geroepen om biomassa en de varianten die er daarop zijn, maar het heeft toch wel met meer zaken te maken dan met simpele en praktische bezwaren. Vergunningstechniek en toelieferingen zullen een beslag leggen op deze discussie en hij heeft dan ook enige twijfel over de haalbaarheid van de doelen. Over de bodem wijzen de laatste berichten erop dat aardwarmte voor woningbouw in het gebied van de regiovisie en rondom Emmen gebruikt zou kunnen worden. Dat biedt wellicht mogelijkheden voor de glastuinbouw in het Rundedal. Daar komt hij bij het volgende agendapunt op terug. Ten aanzien van de opslag van CO₂ zou dit prachtig zijn, maar het mag nooit een soort van excuus zijn om de doelstellingen toch te halen. Bij bedrijven is het probleem vaak de afdwingbaarheid van allerlei energiemaatregelen en spreker kan zich goed voorstellen dat bedrijven het zo zien dat er nog meer regels op hen afkomen waaraan zij moeten voldoen en eigenlijk zou voor een bepaald bedrijventerrein een soort van ketenvergunning mogelijk moeten zijn, waaruit blijkt wat de optie is en dat bedrijven dat onderling moeten regelen. In dat geval hoeven er niet allerlei afzonderlijke maatregelen en vergunningen te worden genomen. Ten aanzien van het economisch aspect zal het toch moeten gaan om de kennis en de innovatie, want als het gaat om de productie van bijvoorbeeld windenergie dan is dit aan deze provincie voorbijgegaan, want hij heeft begrepen dat de mini-WKK's ook al in Engeland worden gemaakt. In hoeverre de provincie daar economisch beter van kan worden is voor de PvdA in ieder geval een twijfel.

Ten aanzien van de rol van het landschap en de windenergie is er heel veel gezegd. De meningen zijn verdeeld en het zijn meningen waarbij fouten worden gebruikt op een manier die iedereen het beste uitkomt. Soms heeft spreker het idee dat het haast iets met geloven heeft te maken. Bij windenergie kan spreker zich daar niet zo heel veel bij voorstellen. Hij zal proberen om zakelijk een aantal punten op een rij te zetten die het standpunt van de PvdA vertegenwoordigt. Bij POP II is een motie aangenomen en daarin werd heel duidelijk gezegd dat er mogelijkheden voor meer windenergie zouden moeten zijn. De PvdA heeft altijd zijn zorg geuit over het landschap. In Drenthe is een groen kapitaal en daar moet zuinig mee worden omgesprongen. Dat geldt trouwens voor iedereen van de aanwezige commissieleden. De zorg voor het landschap is dan ook geen exclusief recht van het college en zeker niet alleen van het vrouwelijke smaldeel van het college. Tijdens de vorige commissievergadering is bijna commissiebreed gepleit voor meer windenergie dan de Bestuursovereenkomst landelijke ontwikkeling windenergie (BLOW)-taakstelling en spreker heeft tot nu toe geen berichten van andere partijen gehoord dat er een ander standpunt wordt ingenomen. Hij heeft nog steeds twijfels over het halen van de doelstellingen van

de vier B's, zoals die door het college worden genoemd. Naar zijn mening is het dan ook een én-én-verhaal. Het gaat dus om windenergie en de vier B's. Dat mag alleen daar waar het kan en dus landschappelijk verantwoord is. Dat kan dus zeker niet op alle locaties. Aan het college heeft hij een verzoek gericht waar eventueel windenergie zou kunnen. Dat heeft het college serieus opgepakt en er een verhaal van gemaakt. Hij kan zich in grote lijnen vinden in datgene wat het college daarin heeft verwoord. De insprekers hebben hun stem doen horen en hebben een aantal vragen over waarom iets niet bij hen zou kunnen. Is het voor de provincie niet mogelijk om vast te stellen in detail of iets wel of niet zou kunnen? Daar krijgt hij wellicht wel een antwoord op. Alles overziende had spreker toch de indruk dat alleen het gebied rondom Coevorden tot de interessante zoekplaatsen behoort. Dat is mede om reden dat in die omgeving en het industriegebied rondom Emmen verreweg de meeste energie wordt gebruikt, en daar zijn qua energiegebruik en alternatieve energieopwekking de meeste mogelijkheden. Er liggen allemaal plannen en spreker heeft ook nog een ander plan "Emergy" waarin de gemeente Emmen participeert met nog een aantal andere instellingen en dat plan speelt rondom Coevorden, het NAM-gebied, woningbouw en biomassa. Dat plan heeft op dat gebied heel veel mogelijkheden en de gemeente Emmen heeft zich, net als de gemeente Coevorden, uitgesproken dat er mogelijkheden op dit terrein moeten zijn. Spreker denkt dat het niet nodig is om een hele discussie te voeren over opbrengsten, want daar kan heel verschillend over worden gedacht. Iedereen haalt er namelijk uit wat hem of haar het beste uitkomt. Voor de PvdA zou een goed uitgangspunt 35 megawatt kunnen zijn. Dat is stroom voor 42.000 huishoudens en dan gaat het om bijvoorbeeld heel Emmen. Dat is ongeveer 14% van het totale Drentse energiegebruik. Dat zet om meerdere redenen zoden aan de dijk. Het gaat om een substantieel getal, maar het kan ook tot bewustwording leiden. Een windturbine heeft ook een soort zichtbaarheidsfunctie en maakt mensen duidelijk dat er iets met alternatieve energie wordt gedaan. Het is goed om daar in dat gebied op die manier naar te kijken. In de nota zijn alle feiten en argumenten keurig op een rijtje gezet. Hij onderschrijft de analyse van het college, maar hij onderschrijft niet de conclusie. Samengevat wil de PvdA ambitieuzere doelstellingen die vooral meer SMART worden geformuleerd en jaarlijks zijn te monitoren. Hij denkt bijvoorbeeld aan websites en allerlei andere informatie naar burgers toe. De regierol naar gemeenten en corporaties mag ook best wat worden uitgebreid. Hij wil graag weten wat het college vindt van de effecten van snelheidsbeperking en hij denkt dat het goed is om te kijken welke financiële mogelijkheden en constructies er zijn om in de bestaande bouw energiemaatregelen mogelijk te maken. Als laatste vindt hij dat er een uitwerking moet komen van de mogelijkheden tot uitbreiding van windenergie, conform de motie POP II.

De heer BOSSINA stelt vast dat de heer Hornstra zijn twijfels uit over de haalbaarheid van de maatregelen die worden voorgesteld door het college, los van de windmolens. Dat vormt de legitimiteit om daarnaast een traject met windmolens te kunnen inzetten. Waar zit het college volgens de heer Hornstra dan fout? Waarom haalt het college de doelstellingen niet?

De heer HORNSTRA antwoordt dat het college het ook niet hard maakt, zoals bij andere voorbeelden, namelijk dat er een bepaald doel is en dat aangegeven kan worden of dit doel wordt gehaald. Zo zijn er bij biomassa heel veel regelingen en vergunningen die het moeilijk maken om dat te halen wat de provincie graag wil. Dat geldt ook voor een aantal andere zaken. Spreker zou graag willen dat hij niet die twijfel had, maar hij heeft twijfels of het college die doelstelling wel haalt. Die doelstelling zou wat hem betreft ook nog wel wat hoger mogen. Dat betekent dat hij vindt dat de provincie het ene moet doen en het andere niet moet laten. Spreker denkt dat de 35 megawatt die hij genoemd heeft een redelijk bescheiden bijdrage zou kunnen zijn aan de energievoorziening in Drenthe. Hij ziet dit meer als onderdeel van een complex van een aantal maatregelen.

De heer BOSSINA vraagt of de heer Hornstra zegt dat het college niet voldoende aangeeft dat doelstellingen wel worden gehaald.

De heer HORNSTRA antwoordt dat in de uitwerkingsnotitie bij heel veel voorbeelden de term p.m. staat of er staat helemaal niets bij. Dat noemt spreker creatief rekenen. Spreker wil ook graag per jaar kijken of de doelstellingen wel worden gehaald.

De heer BOSSINA antwoordt dat monitoring al is toegezegd.

Mevrouw KAAL wijst erop dat de wereldwijde klimaatverandering en de uitputting van fossiele brandstoffen twee grote bedreigingen vormen voor de samenleving op mondiaal niveau. Het ongekend hoge tempo waarin de bestaande energievoorraden worden aangesproken brengt de beschikbaarheid ervan de komende generaties in gevaar. Een van de belangrijkste maatregelen die zowel de oorzaken van klimaatverandering als het beslag op fossiele energievoorraden tegengaat is de ontwikkeling en het stimuleren van het gebruik van alternatieve en duurzame energiebronnen. Tot zover is iedereen het met elkaar eens. Zij is het ook eens over het feit dat Drenthe maar een heel klein landje op de wereldkaart is en er worden al veel goede maatregelen genomen. Toch hoopt spreker dat iedereen het er ook over eens wordt dat het wat Drenthe betreft nog niet genoeg is. Er kan best nog wel een schepje bovenop. Europa heeft onlangs haar koers verlegd en ingezet op een hogere energiebesparing in 2010 dan aanvankelijk de afspraak was. Den Haag doet daaraan mee en spreekster vindt dat ook Drenthe zich best een hogere doelstelling mag opleggen. Reeds bij de startnotitie heeft het CDA en andere partijen aangegeven veel informatie te missen in de nota. Toen werd gezegd dat het slechts om een startnotitie ging en dat de uitwerking zeker meer antwoorden op de vragen zou geven. De commissie moest maar afwachten. Spreekster was erg benieuwd geworden naar de Energienota en moet zeggen dat zij teleurgesteld was toen zij het uiteindelijke resultaat in handen kreeg. Het grootste gedeelte ervan betrof het onderwerp windenergie, maar dan vooral om de wind uit de zeilen te halen. Waar kan het wat het CDA betreft in Drenthe een tandje hoger? Spreekster zal de speerpunten noemen, die ook nog eens alle met een B beginnen. Dit zijn besparing, bodem, biomassa, de BLOW-norm en de best practices. Spreekster zal deze punten kort toelichten. Ten aanzien van besparing is €400.000,-- beschikbaar om 50 kiloton CO₂ te kunnen besparen. In de notitie staat dat dit in de gebouwde omgeving wordt gerealiseerd. Dat is een prima streven, want ook spreekster vindt dat daar nog veel te besparen valt. Juist de wat oudere woningvoorraad zou moeten worden aangepakt en die woningen gebruiken veel energie en vormen dus een grote aanslag op de portemonnee van de burger. Daar komt dan ook nog de sociale problematiek bij, want in oudere huizen wonen vaak burgers met een wat krappere portemonnee. Het door het college aangehaalde rapport van ECN geeft aan dat er veel meer kan worden bespaard zonder dat daarvoor extra kosten hoeven te worden gemaakt. Doen dus! Zij wil dat het college dit punt veel steviger op de agenda zet en rekent op de steun daarvoor van de PvdA en andere partijen. Met betrekking tot het budget heeft zij nog een aantal vragen aan de gedeputeerde. Kan de gedeputeerde aangeven hoeveel van de €400.000,-- werkelijk wordt ingezet voor besparing en hoe groot het deel is dat opgaat aan overheadkosten of andere kosten? Of wordt het hele bedrag in zijn totaliteit gebruikt voor de besparingen? Zijn er verder nog andere subsidies die door de provincie voor dit doel worden gebruikt maar niet in de nota worden genoemd? De investeringen lopen alleen in 2006 en 2007. Dat is te lezen op pagina 6 van het tabellenblad. Wil de provincie in 2007 de voorgenomen besparingen halen, dan moet dit beleid nu al stevig worden ingezet. Kan de gedeputeerde haar ervan overtuigen dat de gestelde doelen in 2007 gehaald gaan worden? Met het bedrag van €400.000,00 kan kennelijk 50 kiloton CO₂ worden bespaard. Hoeveel extra geld heeft de gedeputeerde dan nog nodig om tot de 240 kiloton CO₂-besparing te komen die voor 2010 is gesteld? Dat is weer te lezen in de tabel op pagina vijf. De tweede B die spreekster noemde was de bodem. Het opslaan van CO₂ in de bodem levert volgens de provincie een grote bijdrage aan het halen van de norm die voor Drenthe is gesteld. Waar wil de provincie deze hoeveelheid CO₂ vandaan halen? Een grote kolencentrale is er namelijk niet in Drenthe en die hoeft Drenthe ook niet. Eenvoudigweg CO₂ uit de lucht plukken gaat ook niet. Aanvoer van CO₂ via een buizenstelsel kost enorm veel geld. Heeft de gedeputeerde hiervoor een oplossing? Daarnaast vraagt zij zich af of het CO₂ dat in Delfzijl wordt afgevangen, naar Drenthe wordt getransporteerd en in de grond wordt gestopt, eigenlijk wel meetelt voor de besparingen die de provincie Drenthe zichzelf heeft gesteld. Het CDA denkt dat investeren in warmte- en koudeopslag in de bodem een beter benutten van deze unieke

mogelijkheid van Drenthe is. Het CDA is voor een uitbreiding van het windenergievermogen met nog een park in de buurt van Coevorden-Emmen. Dat is vlakbij de Duitse grens, waar ook windmolens staan opgesteld. Spreekster denkt dat dit geen kwaad doet aan het landschap aldaar. Daarnaast circuleren er de laatste tijd nogal wat tegenstrijdige berichten over het uiteindelijk op te stellen vermogen in het eerste park bij Coevorden. Tenslotte is in strijd met eerder gemaakte afspraken nog steeds niet begonnen met de aanleg ervan. Kan de gedeputeerde dit uitleggen? Verder steunt zij met betrekking tot dit onderwerp de PvdA in haar mening over windenergie en daarom sluit zij zich verder aan bij het verhaal dat de heer Hornstra hierover heeft gehouden. Drenthe is een ideale provincie om grootschalig aan biomassa-afgifte te doen. Er komen steeds meer installaties bij en spreekster vindt dat de provincie hier nog scherper op in kan zetten. De bouwblokken lijken echter steeds groter te worden. Kan de gedeputeerde aangeven hoe zich dat tot het POP verhoudt? In Overijssel is onlangs een motie aangenomen voor het starten van een project om te kijken of regelgeving en vergunningen over deze installaties eenvoudiger kunnen worden gemaakt, zodat initiatieven gemakkelijker zijn te realiseren. Zij vraagt de gedeputeerde om te kijken of dat ook iets is om over te nemen in Drenthe. Ten aanzien van best practices merkt spreekster op dat de provincie Drenthe het wiel niet helemaal weer zelf hoeft uit te vinden. Er zijn veel goede voorbeelden van anderen om over te nemen, bijvoorbeeld de GIDO-pilots of het Columbuskwartier in Almere. In Drenthe kan worden gewerkt aan het ontwikkelen van projecten waar in het hele land wat van kan worden geleerd, samen met Energy Delta Research, ASTRON, Rijksuniversiteit Groningen, Hogeschool Drenthe en bedrijven. Know-how is dus aanwezig en zaterdag stond er in het dagblad nog een artikel over een student die een prijs heeft gewonnen voor zijn afstudeerproject met betrekking tot de economische haalbaarheid van een pyrolysefabriek, waarbij uit houtafval en suikerbieten bio-olie wordt gemaakt. Drenthe is een uitgelezen provincie hiervoor waar uitstekend op nieuwe inzichten kan worden verder geborduurd en verder ontdekkingen kunnen worden gedaan. Met deze kennis kunnen anderen profijt opdoen. Ook op het gebied van zonne-energie valt nog veel te doen. Op dit moment is het nog vaak te duur en te groots, maar kenners ervan voorspellen dat hierin de toekomst ligt. De komende jaren kunnen worden gebruikt om dit soort energiewinning verder te onderzoeken. Het CDA wil geen gefragmenteerde nota. Daar waar de provincie aan potentiële subsidieontvangers de eis stelt dat projecten robuust moeten zijn en dat er grote klappers moeten worden gemaakt, is de nota wat haar betreft een samenraapsel van allerlei kleine zaken. Zij roept de gedeputeerde op om duidelijke keuzes te maken en te gaan voor die zaken die het meeste rendement opleveren en passen bij de kwaliteiten van Drenthe. Zij noemde daarbij al besparing bij bouw en burger, bodemopslagbenutting als kwaliteit van deze provincie, de BLOW-norm en een extra windpark bij Coevorden-Emmen, biomassa dat uitstekend past bij deze provincie en best practices, waarbij toekomstige ontwikkelingen worden gevolgd. Het CDA vindt dat het beter, duidelijker en meer afrekenbaar kan. Het CDA wil haar controlerende taak adequaat uitvoeren, maar dat kan zij met deze nota niet. Er zit bij de nota geen financiële pagina en er zijn geen afrekenbare doelen. In het uitvoeringsprogramma zijn vele posten niet ingevuld. Hoe kan zij dan een en ander goed controleren? Daarom moeten de nu gemaakte afspraken vanmiddag worden vastgelegd in een evaluatie, waardoor de maatregelen achteraf te controleren zijn, evenals dat er inzichtelijk wordt gemaakt wat er van allerlei besparingen terecht is gekomen en hoeveel geld dat uiteindelijk heeft gekost. Zij wil haar controlerende taak goed kunnen uitvoeren en vraagt de gedeputeerde om de staten daarin serieus te nemen. Ook met betrekking tot dit punt rekent zij op de steun van andere partijen.

De heer BOSSINA merkt op dat het nu begin 2006 is en dat er in de begroting van dit jaar een ambitie is vastgesteld op het gebied van duurzame energie. In 2010 wil de provincie 6% minder CO₂ in de lucht, terwijl er een toename met 10% duurzame energie moet zijn bereikt. In de startnotitie, die in november is besproken, zet het college zelf vraagtekens bij de haalbaarheid daarvan, maar sindsdien heeft het college kennelijk de problematiek in de vingers gekregen en het resultaat daarvan is terug te vinden in de nota die nu voorligt, getiteld "Energiek Drenthe 2006-2010". De doelstellingen worden gehaald en daarmee complimenteert de VVD het college. Dat gebeurt op een uiterst liberale manier en in samenwerking met marktpartijen voor relatief weinig belastinggeld. Als hij de criticasters hierover hoort dan is het haast te gemakkelijk gegaan en als het zo gemakkelijk gaat dan moet de lat hoger worden gelegd. Er moet meer ambities worden getoond, zo wordt er gezegd, maar de VVD doet op dit moment in dat

koor niet mee. De Kyoto-doelstelling was zijn inzet en daar blijft hij voorlopig ook aan vasthouden. Te zijner tijd kan er worden gediscussieerd of dat inderdaad moet worden bijgesteld, maar nu gaat het over wat er is besloten in de begroting 2006. In dat opzicht ligt de provincie prima op koers. Bovendien moet heel voorzichtig worden omgesprongen met de wens om daar als provincie nog iets bovenop te willen leggen, want deze provincie is wel een heel kleine speler op dat grote veld. Uit de nota spreekt Drentse nuchterheid, want in deze provincie zijn de mondiale problemen niet op te lossen. Wel kan er op Drentse schaal een bijdrage worden geleverd met bij voorkeur Drentse oplossingen. Daar is het college volgens hem goed in geslaagd. De specifieke structuur van de Drentse bodem biedt vele mogelijkheden. Drenthe is een groene provincie die boordevol organische grondstoffen zit voor winning van bio-energie. Op de daaraan toegevoegde winst die is te behalen door te besparen op energie, moet fors worden ingezet. Dat is hij met iedereen eens. Ook het bedrijfsleven is erbij gebaat en voelt aan dat er iets moet gebeuren. TNO heeft aangetoond dat in de bodem in het noorden rondom Emmen of 3 km diepte aardwarmte zit. Hij neemt aan dat dit de zogenaamde accrivers zijn. Is bij de winning van aardwarmte nog gebruik te maken van de infrastructuur zoals de NAM die daar heeft liggen in de bodem en zou de glas-tuinbouw een afzetmarkt voor deze warmwaterstroom zijn? Is het commercieel te exploiteren of zullen subsidies dit in stand moeten houden? Van dat laatste is hij niet direct een voorstander. Ten aanzien van de CO₂-opvang in de bodem heeft hij begrepen dat deze oplossing pas over toen jaar voorhanden is, althans soelaas gaat bieden. Dan is de vraag of de Kyoto-norm in 2010 wel wordt gehaald. Sluit dat op elkaar aan? Veel uitzendingen worden gedaan als de behoefte daaraan groot is en dat geldt ook voor het aanboren van alternatieve en duurzame energiebronnen. Wel dagelijks is daar in de krant iets over te vinden. Kleinschalige projecten leveren met de nodige ondersteuning uiteindelijk een bijdrage aan de oplossing van het energieprobleem. Die lijn moet de provincie blijven stimuleren. In de krant van vandaag staan artikelen over mestloze biovergisting en over auto's die gaan rijden op varkensdiesel. De motoren van die auto's beginnen te knorren van vreugde. Het is daarom ook verheugend dat eind maart op de Hanzehogeschool een lector energietransitie is geïnstalleerd. Hij geeft inhoudelijk leiding aan een energiekenniscentrum en daar kan iedereen in Energy Valley zijn voordeel mee doen. De provincie is al langer bezig met dergelijke onderwerpen en stimuleert dat ook. Zo is vorig jaar € 35.000,-- subsidie gegaan naar het waterschap Reest en Wieden voor een project met betrekking tot hydrodynamische slib-desintegratie, waaruit 285.000 kilowatt groene stroom kan worden opgewekt en dat is 10% van de energie die het waterschap zelf nodig heeft. Is er enige informatie over hoever het staat met dit project? Zo worden er ook kleinschalige zaken, zoals getijdenenergie geïntroduceerd.

De heer HORNSTRA heeft gehoord dat de heer Bossina aangeeft dat de doelstelling volgens de Kyoto-norm makkelijk gehaald wordt, terwijl in een later stadium de angst bestaat dat die Kyoto-norm niet wordt gehaald. Hij proeft dat de VVD ook twijfelt aan de vraag of het college de doelstelling wel haalt en hoort de heer Bossina dan een aantal goede alternatieven opsommen. Hij hoort echter niet dat als de provincie de doelstelling niet haalt, de provincie daar meer op zal moeten inzetten. Spreker wil een signaal van de VVD welke richting het dan op moet.

De heer BOSSINA gaat er vooralsnog vanuit dat de Kyoto-norm wordt gehaald. Hij hoort straks wel van het college of dat wel of niet het geval is. Aan de reeks projecten die het college heeft ingesteld zijn er vele toe te voegen, waaronder projecten om bij de burgers tussen de oren te krijgen dat het belangrijk is om energie te gaan besparen. Door sommige mensen wordt er echter gepleit om windmolens te plaatsen omdat mensen kennelijk iedere keer wanneer zij een windmolen zien, zich bedenken, naar huis gaan en het licht uit doen. Daar kiest spreker niet voor, want hij kiest voor andere projecten.

De heer HORNSTRA vraagt waar de heer Bossina dan bij windmolens aan denkt.

De heer BOSSINA zou de molens het liefst omhakken. De staten hebben de doelstelling van POP II onderschreven bij het aanvaarden van de begroting in 2006. Het college is gevraagd om nadrukkelijk aan de slag te gaan en kan in 2010 worden afgerekend op het bereikte resultaat. Overigens heeft de gedeputeerde tijdens haar toelichting voor de commissie veertien dagen geleden toegezegd volgend

jaar al met eerste monitoringscijfers te komen, waarna eventueel noodzakelijke bijsturing kan plaatsvinden. In welke maand denkt de gedeputeerde met die cijfers te komen? Welke maatregelen zouden dan meetbaar zijn in termen van effect? De VVD is verheugd dat het college het standpunt van de VVD over windenergie tot de hare heeft gemaakt. Bij de behandeling van de startnotitie in november heeft spreker gezegd dat de VVD hiervoor in deze provincie niet kiest. Dat komt niet vanuit een fundamentalistisch denken, maar gewoon omdat hij denkt dat het niet nodig is. De windmolenlobby is in Nederland heel sterk en het lijkt erop dat windmolens geen middel meer zijn maar een doel op zich. Zo zit hij er niet in, want in deze provincie wordt voorzichtig omgegaan met waardevolle landschappen en daarin moeten geen ontsierende windmolens worden geplaatst. Waar wordt gemillimeterd over de bouw van een woning of een schuur, daar is het ongeloofwaardig dat aan extra landschaps- en horizonvervuiling wordt gedaan. Als dan ook nog blijkt dat er een paar molens worden neergezet die nauwelijks enig effect hebben op de energiehuishouding in Drenthe, dan kan er beter worden gestopt met deze discussie. Dat is dan ook de keuze van de VVD.

De heer KUIPER is zijn bespreking de vorige keer begonnen over de startnotitie met de complimenten aan het college. Dat herhaalt hij nogmaals, aangezien het college verantwoordelijkheid neemt voor de energieproblematiek en dat ook vertaalt naar concrete beleidsmaatregelen. Dat vindt spreker op zichzelf prima. Hij wil in navolging van wat de PvdA erover heeft gezegd, hierover enige procedurele opmerkingen maken. Een aantal jaren geleden is een discussienota aan de orde geweest over energie, waar een zekere ambitie uit sprak. Daar heeft hij toen ook positief op gereageerd en toen zou dat worden herhaald door middel van de startnotitie en in tweede instantie met de definitieve nota. In derde instantie is er echter geen bespreking over en dat is lichtelijk teleurstellend. Immers, door verschillende partijen zijn tijdens de vorige bespreking voorstellen en suggesties gedaan die zo mogelijk zouden worden neergelegd in de definitieve nota, maar dat is niet gebeurd. Spreker wil dan ook graag dat het weer terugkomt na de bespreking in het college, zodat het een definitieve nota wordt die in de staten kan worden behandeld. De vorige keer heeft hij een aantal suggesties gedaan die in het kader kunnen worden geplaatst van zelfvoorzienendheid en klimaat- en energieneutraliteit. Binnen wat het college heeft voorgesteld zou het goed zijn om dit als extra te verwoorden. Spreker heeft een voorstel gedaan met betrekking tot vervoersproblematiek. Hij heeft gevraagd te onderzoeken naar de mogelijkheden van provinciale opcenten op het gebruik van de auto en niet alleen te kijken naar het heffen van belasting, want dan wordt alleen het bezit van de auto belast. Verder is gesproken over het afremmen van woonwerkverkeer en banenruil. Dat zou een groot deel van het woon-werkverkeer schelen. Hij heeft deze punten ondertussen onderzocht. Op zichzelf ontmoet dit idee heel veel steun, maar waar het op vast zit is het moment waarop mensen in een baan terecht komen, terwijl de werkgever moet vaststellen of hij die andere persoon op die baan wil aanstellen. Daar zal dus enige stimulans uit moeten voortkomen en hij wil dit graag onderzocht zien, om te kijken of er mogelijkheden toe zijn. Het zou goed zijn als de provincie dit op landelijk niveau zou aankaarten, zodat werkgevers worden gestimuleerd om dit soort dingen te gaan regelen. De vorige keer is over verwarming van openbare gebouwen gesproken via warmtekrachtkoppeling op biogas. Hij zal daar bij de behandeling van windenergie nog op terugkomen. Er is gesproken over verdergaande bestemmingsplannen. Over windenergie in Coevorden heeft hij een aantal opmerkingen gemaakt. De andere suggesties van de andere partijen heeft hij ook node gemist, ook in de richting dat het meetbaar moet zijn. Dat is een goede aanvulling op datgene wat de vorige keer is gezegd. Hij heeft ook node gemist het gemeentelijk en provinciale fonds, waar de PvdA deze keer weer een bijdrage over heeft gehad. Hij zou graag willen dat het college daar serieus mee omgaat, want het is ook een idee dat hij al eens eerder heeft geuit. Aan de vier B's wil hij een vijfde B toevoegen. Dat is bestuurlijke verantwoordelijkheid en beleidsregels. Het gaat daarbij om het feit dat het mogelijk moet zijn om aan de gemeenten duidelijk te maken dat er beleidsregels zijn op het gebied van ruimtelijke ordening. De provincie zal een voorschrift kunnen geven aan de gemeenten om hun bestemmingsplannen zo in te richten dat er zongericht gebouwd gaat worden. Dat is ook via het bestemmingsplan, dat dan terugkomt bij de provincie, te toetsen of gemeenten daarin zijn geslaagd. Het is via de Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO) mogelijk dat de provincie daar een kaderstellende rol in gaat vervullen. Hij vindt het jammer dat de vorige keer toen die suggestie is gedaan, dit niet is terug te vinden in de definitieve

nota en hij zou heel graag willen dat het college dienaangaande een wat sterkere rol zou willen spelen. Dat dient een meer kaderstellende rol te zijn dan waarvoor is gekozen. Wat betreft subsidies is het heel sterk gericht op het aanbieden van een kader. De provincie biedt een kader aan waarbinnen er mogelijkheden zijn om tot besparingsinitiatieven te komen. Er zijn in het maatschappelijk veld ook particulieren die gebrek aan financiële middelen hebben om hun plannen tot ontwikkeling te brengen. Hij stelt voor om daarvoor een duidelijker subsidie-initiatief aan te bieden, zodat duidelijk wordt voor de provincie dat er mogelijkheden zijn om die particuliere initiatieven te ondersteunen. Deze zullen moeten worden gehonoreerd.

De heer WIJBENGA vraagt hoeveel dat gaat kosten.

De heer KUIPER antwoordt daar nog geen idee van te hebben. Er zijn mogelijkheden om daar wat extra geld in te steken. Bij de behandeling van de Voorjaarsnota zal moeten worden bekeken welke inzet hij dan zal doen op dit punt. Hij krijgt verder de indruk dat heel sterk wordt gekeken naar de situaties die in Flevoland zich voordoen. Daar staat een hele rij molens van beperkte capaciteit en als er dan wordt gesproken over een hoeveelheid megawatts die voor Drenthe gaan gelden, dan worden er grote molens geplaatst zoals zij ook in Flevoland staan. Niet voor niets heeft spreker bij de verschillende insprekers gevraagd aan welke grootte van molen zij denken. Als de ambitie is dat per 4.000 huishoudens 5 megawatt moet worden geplaatst, dan zouden met 50 molens van 5 megawatt alle Drentse huishoudens van energie voorzien kunnen worden. Hij spreekt daarbij het college na, want dat heeft ook het college gezegd. Bij diezelfde hoeveelheid Flevopoldermolens zou er worden gesproken over 1.250 molens. Dat is niet te doen, want dat is een zo grote inbreuk op het landschap dat het niet wenselijk is. Een molen van 5 megawatt geeft wel een rustiger beeld en geeft de mogelijkheid om die 5 megawatt op te wekken. Zij staan ook hoger en geven een hoeveelheid energie die eerder zal worden geleverd dan de wat lagere molens. Hij verzoekt om daar eens wat serieuzer naar te kijken. Hij heeft daartoe een berekening gemaakt. Stel dat wordt uitgegaan van 2.500 km² in Drenthe, dan zou per 50 km² één molen worden neergezet. Hij zegt niet dat dit zo gebeurt, maar als manier om te kijken hoe er mee verder kan worden gegaan. Dat zou betekenen dat elke 7 km één molen wordt neergezet. Indien er dan in Assen wordt gekeken en er zouden aan de ene kant van Assen drie molens worden neergezet en aan de andere kant van Assen ook, dan zouden alle huishoudens voorzien zijn van elektrische energie. Indien er dan ook nog eens een besparingsprogramma op wordt losgelaten, zodat een huishouden met 3.000 kilowattuur niet alleen maar draait op verlichting, koeling en dergelijk zaken, maar ook op verwarming van het huis, dan komt de provincie al een heel eind verder. Vandaag heeft hij ook de mestloze biovergister gezien, die een capaciteit heeft voor 4.000-5.000 gezinnen en als deze wordt gekoppeld aan de inzet van een dergelijk hoeveelheid molens, dan zou dat betekenen dat er een aanvullende energievoorziening is op het moment dat de wind wordt losgelaten. Dit is slechts een schets en hij heeft een vertaling gemaakt naar Coevorden toe, omdat de inzet daar is om er 15 megawatt neer te zetten. Hij doet het voorstel om in Coevorden gebruik te maken van grote molens van 5 megawatt per stuk, zodat Coevorden met drie molens klaar is. Dat heeft als voordeel dat het tegen de grens aanstaat waar al molens staan, dus de molens worden opgenomen in het landschap dat daar al aanwezig is. Hij kan zich dan ook voorstellen dat die drie molens worden geplaatst op het Europark in Coevorden, waar zij worden gekoppeld aan bedrijven die er zijn. Er is ook een combinatie te maken met een mestloze biovergister, want dan is er sprake van een zelfvoorzienend systeem. In Coevorden is dan een situatie gecreëerd waarmee landschappelijk en energietechnisch gezien ervaring kan worden opgedaan. Binnenkort is er een excursie naar Texel. De staten gaan daar kijken wat er gebeurt met de landschappelijke ontwikkeling, maar in Texel is in de gemeenteraad afgesproken dat er in 2030 sprake is van klimaatneutraliteit. Hij verzoekt de aanwezige commissieleden om daar te vragen hoe de gemeenteraad dat denkt te kunnen bereiken. Tenslotte is er door de Milieufederatie over kernenergie een vraag gesteld. De Milieufederatie is tegen kernenergie en tegen opslag van kernafval in deze provincie. In het bestuursprogramma staat ook dat kernafval niet in deze provincie kan worden opgeslagen, maar hij vraagt ook een uitspraak te doen over kernenergie. Op het moment dat staatssecretaris Van Geel met plannen voor kernenergie kwam, werden in Duitsland direct vragen gesteld over wat Nederland nu eigenlijk van

plan was. Spreker wil daar graag een uitspraak over hebben. Bestuurlijk kan de provincie kaders aan-geven via bestemmingsplannen en later moet worden bekeken of er in die plannen zongericht is ge-bouwd op gemeentelijk niveau. Hij wil windenergie concreet maken in Coevorden via molens die groter zijn dan waarin is voorzien. Met betrekking tot deze nota dringt hij aan op samenvoeging van de visie, de financiële pagina en afrekenbaarheid van de doelen, waardoor het mogelijk wordt om het in provinci-ale staten te gaan bespreken.

(De voorzitter schorst de vergadering van 17:00 uur tot 17:30 uur)

De heer HEETEBRIJ merkt op dat voor hem de concepten van de Nota Energiebeleid en het uitvoe-ringsprogramma liggen. In algemene zin zijn dat nota's waarin spreker zich grotendeels kan vinden, maar die ook uitnodigen tot discussie, tot het stellen van vragen en het maken van opmerkingen. Hij begint met een aantal vragen en opmerkingen. Op pagina 6 staat onder het kopje financiën dat "daar-naast substantiële inbreng van middelen vanuit de marktsector wordt verwacht". Hij vraagt zich af wat de aanleiding is om dit zo sterk uit te spreken en waarop die verwachting is gebaseerd. Heeft de markt-sector zich op een of andere wijze wellicht al gecommitteerd? Op pagina 7, waar de criteria worden opgesomd waaraan een project moet voldoen, staat onder anderen dat "omdat de provinciale regierol met zich meebrengt dat de provincie niet onvoorwaardelijk het heft uit handen geeft." Hoe ziet het colle-ge dat dan? Het klinkt namelijk wat bemoeizuchtig en het lijkt spreker iets anders dan het voeren van de regie. Hij wil hierop graag een toelichting. Op pagina 9 onder het kopje klimaatneutrale organisatie meldt het college dat het ook de bedoeling is om begin 2006 een kleine windmolen bij een van de eigen pro-vinciale gebouwen te plaatsen. Als voor het college meer windenergie geen optie is, is het college dan voor de burger wel consequent door een dergelijke windmolen te plaatsen? Hij kan zich voorstellen dat de burger dit niet helemaal begrijpt en als burgers ook dit soort kleinschalige maatregelen zouden willen toepassen, eventueel gecombineerd met zonne-energie, zou dit dan op de een of andere manier door het college kunnen worden aangemoedigd? Overigens staat daarover niets in deze nota en dat is jam-mer. Diezelfde vraag zou hij ook kunnen stellen dat het om andere innovatieve, kleinschalige en geïnte-greerde oplossingen gaat. Waarom blijft in dit geval zonne-energie vrijwel helemaal buiten beeld? Op pagina 12 staan nuttige en goede zaken in de nota en dat geldt ook voor de CO₂-opslag. Het zou goed zijn om in Drenthe CO₂-opslag te laten plaatsvinden in lege en nog leeg komende gasvelden. Op pagina 13 wordt bij de B van biomassa gesproken over samenwerking. Dat zou wel eens erg interessant kun-nen zijn voor de agrarische sector in Drenthe en dan vooral ook daar waar vanuit economische nood-zaak schaalvergroting moet worden toegepast. Hoe gaat de provincie dit bij LTO-Noord en bij indivi-duele boeren promoten? Op pagina 15 is te lezen dat de beperkte opbrengst van windenergie vanuit windenergiedoelstellingen door het college onvoldoende wordt gevonden, enzovoorts. Die opmerking deelt spreker niet, want door de technische ontwikkelingen wordt de opbrengst per molen verhoudings-gewijs steeds beter. Overigens komt spreker op het onderwerp windenergie aan het einde van zijn bij-drage nog terug. Naast deze vragen en opmerkingen heeft hij in deze nota een aantal zaken gemist, zoals een paragraaf over innovatie. Ook heeft hij iets gemist over benchmarking en hoe het beleid bij andere provincies is. Wat kan de provincie van andere provincies leren? Voor het overige sluit spreker aan bij de opmerkingen van het CDA over best practices. Tevens mist hij een lange termijnvisie voor de periode na 2010. Dat mist hij vooral omdat diverse energievormen in deze nota nauwelijks aan bod kom-en. Ook mist hij veel afrekenbare zaken in het uitvoeringsprogramma en zoals ook door anderen al is opgemerkt staan er wel erg veel p.m.-posten in.

Ten aanzien van windenergie leest hij in POP II op pagina 188 dat "als uitvloeisel van de landelijke doelstellingen voor duurzame energiewinning het Rijk en de gezamenlijke provincies een BLOW hebben gesloten. Dit met het doel om landelijk windvermogen te realiseren van 1.500 megawatt op landlocaties per 2010. Gegeven het windaanbod en een ruimtelijk afweging voor Nederland is het Drentse aandeel hierin bepaald op 15 megawatt." Met andere woorden, 15 megawatt is een minimum dat Drenthe moet realiseren. Met minder kan Drenthe in ieder geval niet volstaan. Dat is toch heel wat anders dan het gestelde in de nota, waar hij leest dat de te realiseren 15 megawatt bij Coevorden, gelet op het bepaal-de in het POP, is te beschouwen als een maximum. Echter, 15 megawatt is geen maximum, maar een

minimum dat in Drenthe moet worden gerealiseerd. Dat wordt nog duidelijker als hij de inhoud serieus neemt van de twee moties die in deze staten over dit onderwerp zijn aangenomen. Gelet op de uitkomsten van de Inventarisatie windenergiepotentieel in de provincie Drenthe, nodigt hij het college uit om serieus te zoeken naar mogelijkheden om te komen tot een hogere taakstelling dan die 15 megawatt. Hij is er zich van bewust dat windenergie ook nadelen heeft en wel als het gaat om de inpassing van windmolens in het landschap, zeker in Drenthe. Immers, een groot deel van deze provincie verdraagt vanuit het oogpunt van natuur en landschap geen windmolens, maar het wil er bij spreker niet in dat behalve de al geplande windmolens in Coevorden helemaal niets meer mogelijk is. Zijn fractie zou graag in de door het college op de kaart aangegeven zoekgebieden verder willen kijken naar mogelijkheden. Een emotioneel neen tegen windenergie is niet minder onzorgvuldig dan een ongelimiteerd ja, te meer daar er belangstelling is voor meer windenergie in Drenthe, zoals onder anderen blijkt uit de brief van de gemeente Emmen. Dat klemmt te meer omdat de met windenergie te realiseren besparingen van CO₂-uitstoot realistischer zijn, dan de geplande besparingen onder de letter B van besparing. Hij vraagt zich af of voor de voor 2010 geplande besparing van 240 kiloton per jaar wel haalbaar is. Het gaat juist bij dit onderdeel om de middellange en lange termijn. Tenslotte is deze bespreking ook voor zijn fractie waarschijnlijk niet de laatste mogelijkheid die zal worden benut om over dit onderwerp te spreken.

De heer SMIT heeft met waardering kennis genomen van het feit dat gedeputeerde Klip het onderwerp duurzaamheid op de agenda heeft gezet en hij hoopt dat zij dat de komende jaren zal volhouden. Vandaag wordt gesproken over een onderdeel van duurzaamheid, te weten de nota over energie en hij heeft daar een viertal opmerkingen over. Die opmerkingen zijn bedoeld als een suggestie en aanvulling op hetgeen nu in de nota staat en daarmee heeft hij aangegeven dat wat in de nota staat op zich door hem gewaardeerd wordt. In eerdere besprekingen over dit onderwerp, namelijk bij de bespreking van de Nota Energiebeleid in 2001 en de Startnotitie van november 2005, heeft hij een aantal opmerkingen gemaakt over de gekozen benadering. Toen heeft spreker gezegd dat er niet alleen moet worden gekeken naar het directe energiegebruik, maar ook naar het indirecte energiegebruik. Met andere woorden, er moet worden gekozen voor een integrale benadering of ketenbenadering. Dat is de enige manier om tot een goed afwegingskader te komen en ook om tot een goed optimalisatieproces te komen tussen de verschillende opties die mogelijk zijn. Een dergelijk afwegingskader en optimalisatieproces zijn ook een noodzaak om ambities te kunnen halen. Vanmiddag heeft hij ook een voorbeeld gezien van wat er gebeurt als er geen goed afwegingskader wordt vastgesteld. Dan gaat de een beweren dat er helemaal niets aan windenergie moet worden gedaan en de andere dat er zoveel mogelijk aan gedaan moet worden. Dat komt door het ontbreken van een goede optimalisatiemogelijkheid. Hij vindt ook dat de ambities zoals deze nu in de nota staan, wat te gering zijn. Het gebruik van fossiele brandstoffen moet met zeker 80% worden teruggedrongen en dat is heel wat meer dan het waterige compromis dat in het Kyotoverdrag staat. Het is een gebeuren van de lange termijn om dit te kunnen bereiken, maar het moet wel op tijd worden neergezet en er dient op tijd mee te worden begonnen, want anders wordt die norm nooit gehaald. Een tweede opmerking gaat over biomassa. Het college zet in op biomassa en dat lijkt spreker een goede zaak. Omdat er alleen wordt gekeken naar het directe energiegebruik, zegt het college dat het gebruik van biomassa CO₂-neutraal is. Dat is feitelijk onjuist. Dat heeft spreker al eerder aangegeven, dus de besparing is in dat geval geen 100% maar 30%. Dat geeft ook aan dat als niet wordt gekozen voor de ketenbenadering, er ook het gevaar bestaat dat er verkeerde besluiten worden genomen en daarom blijft hij erop hameren dat het college voor de integrale benadering moet kiezen. Dat geldt ook voor de grootschalige windenergie en zojuist heeft hij al gerefereerd aan de insprekers, waarbij sprake is van twee tegengestelde meningen over hetzelfde onderwerp, terwijl de door hen gebruikte cijfers waarschijnlijk wel kloppen. Ook daar zou een goede afwegingsmethodiek moeten aangeven welke opties uiteindelijk bijdragen aan de provinciale ambitie en welk aandeel windenergie daarbij in kan nemen. Ten aanzien van de kleinschalige windenergie staat in het uitvoeringsprogramma dat er wat molens voor proef worden geplaatst, maar hij acht dit toch ook een heel waardevolle optie, zeker als deze wordt gecombineerd met andere kleinschalige opties, zoals zonne-energie en microwarmtekracht. Juist hierin zou de provincie een belangrijke rol kunnen vervullen in de sfeer van voorlichting en facilitering. Dat kan ook omdat de provincie hier te maken heeft met burgers en kleine bedrijven, waar juist het ontbreken

van kennis en vaardigheden om dit van de grond te krijgen veel groter is dan bij de grootschalige energieopties, want qua kennis redden dezen zichzelf wel. Kortom, wat in de nota staat is op zich goed, maar alleen moet er een aantal zaken aan worden toegevoegd wil de provincie de ambities halen. Die ambities dienen bovendien veel hoger te zijn en de integrale benadering is een absolute noodzaak om tot enig resultaat te komen.

De heer DE JONG heeft kennis genomen van de conceptnota. Een van de sprekers namens de NUON heeft gezegd dat het geprognosticeerde vermogen van het windmolenpark bij Coevorden niet wordt gehaald. Zij zegt zich te baseren op getallen van de provincie. Toen dat gesteld werd veerde de gedeputeerde op uit haar stoel en dat deed spreker deugd. Hij vraagt of de gedeputeerde weet waar de spreker van NUON op doelde en zo ja, klopt het dan wat er is gesteld? Als dat klopt, wat is dan het effect voor deze nota? Of baseert NUON zich op onjuiste gegevens of is er sprake van miscommunicatie?

Ten aanzien van de conceptnota wordt er op pagina 15 gesproken over de beperkte opbrengst van windenergie vanuit de energiedoelstellingen en dat is dan onvoldoende om inbreuk op het landschap te rechtvaardigen. Om die reden is er geen aanleiding meer om de in POP II geformuleerde standpunten met betrekking tot windenergie te wijzigen. Dat is een goede benadering en destijds heeft spreker ook wel gesteld dat die discussie na Coevorden helemaal over is. Het is langzamerhand, ook vanuit het rijksbeleid, een achterhoedegevecht geworden en daar duiden een aantal sprekers ook op. Wat spreker betreft kan de discussie over de grootschalige windmolenparken met molens van 100 m en hoger dan ook worden gesloten. Met het subsidiëren van winstnemingen van bedrijven moet de provincie dan ook niet al te makkelijk en lichtzinnig omgaan en eigenlijk zou daar paal en perk aan moeten worden gesteld. De notitie spreekt over geheel andere zaken die spreker meer aanspreken.

Op pagina 12 wordt gesteld bij de CO₂-opslag dat er eventueel een tijdelijke mogelijkheid is om CO₂ ondergronds op te vangen, maar er wordt een voorbehoud gemaakt, namelijk dat het ingewikkeld en moeilijk is omdat er complexe afwegingen moeten worden gemaakt. Het gaat namelijk om klimaatbeleid en energiebesparingen versus grondwater- en bodembescherming, alsmede ruimtelijke ordeningsaspecten. Wanneer spreker dat zo leest en het gaat om een tijdelijke maatregel, dan vraagt hij zich af of de kosten en baten nog wel in balans blijven. Spreker betwijfelt dat, want er is heel veel procesgang en geld nodig om zoiets met mitsen en maren van de grond te tillen. Het zou fijn zijn wanneer daar wat meer duidelijkheid over zou kunnen komen. Biobrandstoffen zijn prima en daar zou door de provincie Drenthe best wat meer op ingezet mogen worden. Het is een nationale discussie aan het worden en Nederland loopt achter als het om het gebruik van biobrandstoffen gaat. De landbouwarealen zijn in Nederland dusdanig groot dat het gebruik van biobrandstoffen meer impulsen kan en mag krijgen.

De heer HORNSTRA merkt op dat vooral het landbouwareaal in het noorden van het land niet geschikt is voor het verbouwen van gewassen die kunnen worden gebruikt voor het vervaardigen van biobrandstoffen. Koolzaad verbouwen zet in Drenthe geen zoden aan de dijk.

De heer DE JONG antwoordt geen boer en bioloog te zijn. Hij heeft in het verleden in Groningen wel heel grote velden koolzaad zien bloeien. Daar wil het dus kennelijk wel goed en als de suikerbietenindustrie nog verder onderuit gaat en er problemen tussen aardappelboeren en AVEBE blijven bestaan, liggen daar wellicht mogelijkheden. Dat is een voorschot op een discussie die misschien nog gaat komen. De hele sector kent moeilijkheden als het gaat om subsidies en gewassen.

De heer HORNSTRA wijst erop dat de heer De Jong dan moet zeggen dat er mogelijkheden zijn van een transitie in de landbouw vanuit het verbouwen van suikerbieten en aardappelen naar andere teelt. Over de schaal waarop er uit koolzaad bijvoorbeeld biobrandstoffen kunnen worden vervaardigd, heeft hij geen al te hoge verwachtingen. Dat wil niet zeggen dat de mogelijkheden daartoe niet onderzocht moeten worden.

De heer DE JONG vindt het belangrijk dat de mogelijkheden niet uit het oog moeten worden verloren. Het verder afbouwen van Europese subsidies voor de landbouw gaat gewoon door en als in de landbouw biobrandstoffen kunnen worden vervaardigd kan het mes aan meerdere kanten snijden. Die discussie is redelijk helder.

De heer KUIPER merkt op dat het niet realistisch is om daar als landbouw helemaal op over te schakelen. Wanneer het gehele Nederlandse wagenpark op biobrandstoffen of biomassa moet gaan lopen, dan is er een landbouwareaal met de oppervlakte van een land als Polen of Frankrijk voor nodig om daar de brandstof voor te leveren.

De heer DE JONG merkt op dat als het gaat om de Drentse schaal en het bijdragen van een steentje aan het oplossen van deze problematiek, dan dient dat toch niet uit het oog te worden verloren. In de conceptnota staan verder veel goede intenties die echter te weinig SMART zijn en te weinig afrekenbaar. Bij opslag van warmte en koude, evenals aardwarmte, is voorzichtigheid geboden vanwege het doorboren van belangrijke aardlagen. Het is prima om daar toch mee te experimenteren en er ervaring mee op te doen. Hoe krijgen bouwers, woningbouwcorporaties, architecten en particulieren het duurzaam bouwen tussen de oren? Het blijft een hard gevecht, want het is eigenlijk beleid zonder geld. Het rijksbeleid is erop gericht dat in het Bouwbesluit de energieprestatienormen zijn vastgelegd en vastgesteld en op grond van het kostenaspect of onwetendheid houden bouwers zich vaak alleen daaraan. Hij heeft het er al vaker over gehad hoe dit toch beter tussen de oren te krijgen bij de betrokken partijen, maar het strandt altijd op onduidelijkheid over terugverdien capaciteit en te maken investeringen. De PvdA heeft een aardig voorstel gedaan voor een revolving fund en wellicht dat daar toch een mogelijkheid is om samen met andere partners te komen tot een zichzelf terugverdienend systeem. Voor het overige sluit hij zich aan bij de wijze waarop het CDA naar deze nota kijkt en de manier waarop het CDA dit heeft verwoord is hem uit het hart gegrepen. Hij sluit zich daar dan ook grotendeels bij aan.

De heer POPKEN merkt op dat energie de smeerolie is van het dagelijks bestaan. Het is nodig in huis en langs de weg, dus het is een belangrijk gegeven. Fossiele brandstofbronnen dreigen op termijn uitgeput te raken. Dat is een doemscenario, maar ook een realiteit. Er moet dan ook voor worden gezorgd dat er vervanging komt. Dat houdt in dat spreker het een goede zaak vindt dat er is gestart met deze nota. De herschreven nota is voor spreker richtinggevend, hoewel al meerdere malen is opgemerkt dat het nog niet optimaal is beschreven en dat er nog wat aanpassingen moeten komen. Bij windenergie is de provincie gebonden aan minimaal 15 megawatt, maar waar mogelijk moet worden gestreefd naar een capaciteit van 35 megawatt en daar zijn de zoekscenario's voor in het leven geroepen. Het is wel moeilijk om aan te geven waar de molens moeten worden geplaatst. De een wil het in een omgeving plaatsen waar de molens niet opvallen terwijl een ander het in de open ruimte wenst. De meest juiste optie zou volgens de OPD zijn om de molens in open terrein te plaatsen vanwege het te behalen voordeel, maar de vraag is op dat inpasbaar is. Hij gaat ervan uit dat de provincie in ieder geval de verplichting van 15 megawatt zal halen. De locatie Coevorden is daar min of meer voor vastgesteld en voor de rest van het benodigde potentieel zal een geschikte plaats moeten worden gezocht. Het college is daarmee bezig en er zijn ook al locaties aangewezen. Het is maar net hoe dit in de loop van het traject zal worden ingevuld. Indien er bezwaren komen dan zal daar ook rekening mee gehouden moeten worden.

Verder mist hij in de nota mist het onderdeel zonne-energie. Dit is niet zo beeldvervuilend als de windmolens. Het is dus een factor die hij graag opgenomen had gezien in de nota. Is het college daartoe bereid? Bij de verdere behandeling van de nota geeft hij het college de overweging om te kijken of de aanbevelingen in de toegezonden brief van de Milieufederatie kunnen worden verwerkt in deze nota.

De heer WIERINGA vindt dat in de nota besparing het belangrijkste speerpunt zou moeten zijn. De provincie dient dit meer voor het voetlicht te brengen. Bij besparing is er voor particulieren en bedrijven direct voordeel te behalen, zowel op het terrein van het milieu als de financiën. Ten aanzien van bio-

massa is het erg belangrijk dat er door de provincie wordt ingezet op schone biomassa. Ten aanzien van windenergie wil Drents Belang opmerken dat deze mooie provincie onherstelbaar zal worden beschadigd door het plaatsen van windmolens, die zelfs ten koste gaan van de leefomgeving van de inwoners. Toeristen zullen Drenthe minder gaan bezoeken en de kosten van een windturbine zijn enorm hoog. Een molen met een vermogen van 2,5 megawatt kost bijvoorbeeld € 2,5 miljoen en heeft een levensduur van zeventien jaar, terwijl de restwaarde is te verwaarlozen. Windmolens doen afbreuk aan de kwaliteit van de open ruimte, het landschap en de woonomgeving. De bijdrage van windmolens aan de vermindering van de CO₂-uitstoot, is te verwaarlozen. Windenergie draagt veel te weinig bij aan besparing op fossiele brandstoffen. Alle windturbines in Nederland moeten 700 jaar draaien om een jaar aardgaswinning uit te sparen. Dit is een druppel op een gloeiende plaat, maar de windmolens zijn door een enorme stroom aan subsidiegelden momenteel alleen interessant voor producenten en exploitanten van windmolens. Indien deze subsidie stopt, dan worden er geen windmolens meer geplaatst.

Mevrouw KLIP antwoordt dat deze nota een vervolg is op de Nota Energiebeleid I en de commissie heeft ongetwijfeld gemerkt dat het college wel een draai aan dat beleid heeft gegeven. Er wordt namelijk veel meer met andere partijen gedaan en dat is de sterkte van deze nota. Natuurlijk kan de provincie niet iedere burger en corporatie tot iets dwingen, maar dit is wel bij uitstek beleid dat samen met anderen moet worden gedaan. De provincie is net gestart met die andere vormgeving van beleid. De conceptnota geeft het kader aan, terwijl het in principe draait om het uitvoeringsprogramma. Spreekster heeft begrepen dat door de commissie in het verleden ook wel is aangegeven dat er niet meer gepraat, maar gewoon gedaan moet worden. Te zien is dat het uitvoeringsprogramma op het moment dat het gedrukt wordt, een momentopname is, aangezien er op heel veel terreinen door de provincie acties worden ondernomen. De vorige keer heeft spreekster veel voorbeelden genoemd en zal er nu ook een paar noemen. Dat brengt spreekster ook bij de afrekenbaarheid die bijna iedereen heeft genoemd. Spreekster kan zich dit heel goed voorstellen en achter het uitvoeringsprogramma zitten dan ook Excellen met gedetailleerde informatie. Die informatie gaat niet zozeer over de te behalen besparingen, maar wel over de projecten die daaronder vallen. De informatie dijt voortdurend uit en af en toe valt er ook wel iets af. De vraag is dan ook wat de staten op dit moment willen weten, want het moet de staten er toch om gaan dat de provincie de doelstellingen haalt en dat dit kan worden aangetoond. Spreekster heeft tijdens de informatieve bijeenkomst van twee weken geleden toegezegd dat het college volgend jaar zal komen met een uitvoeringsprogramma dat aan de ene kant een terugblik geeft op het afgelopen jaar en aan de andere kant een vooruitblik op datgene waarmee wordt doorgedaan of wat de provincie nog gaat doen, gekoppeld aan de CO₂-winst en het multiplier-effect van het provinciale geld. Daarbij gaat het om de vraag in hoeverre andere partijen zich hebben aangesloten bij het deel dat door provinciaal geld is gefinancierd. Daarbij gaat het niet alleen om financiering door marktpartijen, maar ook om geld van het ministerie van VROM, het Rijk en om Kompasgelden. Het gaat dus om veel meer geldstromen. Spreekster stelt zich daarbij voor dat er ook beter zal worden uitgelegd hoe het met de samenwerking met gemeenten loopt. Corporaties hebben uitgelegd hoe daarmee wordt gewerkt, maar met gemeenten is begonnen in de vorm van convenanten. Het gaat daarbij om het traject rondom de Liberalisering Energiemarkt Drenthe (LED) met de bijbehorende afspraken, als ook over het Convenant Duurzaam bouwen en deze komen niet echt goed van de grond. Hoe moet dit worden vormgegeven? Door de windmolens en het verstevigde beleid van de provincie, komen gemeenten uit zichzelf bij de provincie met de vraag om hulp bij bijvoorbeeld het bij elkaar brengen van partijen. Zij noemt een tweetal voorbeelden die bij een aantal van de B's passen en die behoorlijk spectaculair zijn. Het eerste betreft de stadsrandzone in Assen. Vanaf het eerste begin zit de provincie daarbij aan tafel en het eerste project dat daar speelt is Messenveld II, dat over ongeveer vier jaar aan de orde is. TNO gaat hier een vervolgonderzoek doen waarbij het gaat over aardwarmte en dat betekent dat er nu al rekening moet worden gehouden met de planning van de infrastructuur. Dat betekent dat als er over vier jaar wordt begonnen, het na vijf of zes jaar gereed is. Dat zal een project worden van ongekeerde omvang, maar het is wel langjarig en wat de provincie daar nu voor doet is nog niet zichtbaar. Dat kan wel in het uitvoeringsprogramma worden opgenomen, maar op dit moment staat het er nog niet in omdat het uitvoeringsprogramma is gedrukt op het moment dat de provincie nog niet met Assen aan tafel zat. Een ander punt

betreft aardwarmte in de regio Emmen, want ook aardwarmte biedt naast biomassa ongekende mogelijkheden voor de tuinbouw. Als voorbeeld noemt spreekster een tuinder in Bleiswijk die aardwarmte gebruikt voor zijn kassen, die een complex heeft van zeven hectare en die 3 miljoen m³ gas uitspaart. Hij wordt dan ook van een netto-exporteur van CO₂ een netto-importeur. Hij heeft namelijk de CO₂ van andere collega's nodig om die CO₂ in zijn eigen kassen te gebruiken. Dat project kan morgen in Emmen beginnen, dus het is niet zo dat de provincie zelf steeds opnieuw het wiel uitvindt. Het is wel zo dat de provincie ook daar aan tafel zit en partijen bij elkaar brengt. Dat de commissie afrekenbare getallen wil en zaken SMART wil hebben geformuleerd, kan spreekster zich voorstellen. Spreekster heeft dat al voor de eerste evaluatie van volgend jaar toegezegd. Het gaat hier om opgeplust beleid en het is dan de vraag wat dit in het provinciehuis betekent. In 2000 werd er 300 uur besteed aan energie- en klimaatbeleid. Op dit moment gaat het om negen volledige banen en 16.200 uren. De provinciale ambitie is dus aanmerkelijk vergroot.

De heer WIJBENGA vindt dat een merkwaardige vergelijking. In hoeverre is de provinciale ambitie af te meten aan het aantal fte's dat op een werksoort wordt ingezet?

Mevrouw KLIP antwoordt dat dit inderdaad naar twee kanten is uit te leggen. Spreekster vraagt hoe gedetailleerd de staten willen weten wat er bijvoorbeeld bespaard is. Rekenen de staten het college af op bijvoorbeeld de globale besparing of willen de staten per project weten wat het precies heeft betekend? Dat kan spreekster zich in dualistische verhoudingen bijna niet voorstellen, maar dat hoort zij graag van de commissie.

De heer Hornstra heeft aangegeven dat het college niet verder gaat dan de Kyoto-norm. Natuurlijk is Kyoto voor het college als vanzelfsprekend een ondergrens. Dat betekent niet dat de provincie gaat achteroverleunen op het moment dat de Kyoto-norm is gehaald. Dat kan ook niet uit deze nota worden gehaald, maar Kyoto is tot nu toe een verwaterd compromis en de eerlijkheid gebiedt dan ook te zeggen dat zij het daarmee eens is. Hoe meer de provincie kan bereiken hoe beter het is, maar het moet ook wel haalbaar zijn. Van een aantal sprekers heeft zij begrepen dat geld geen rol speelt. Dat hoort spreekster graag, maar het moet in de praktijk wel haalbaar zijn. Zij heeft drie partijen horen zeggen dat eigenlijk zou moeten worden gestreefd naar een energieneutrale provincie. Dat is prachtig en dat kan ook prima worden opgeschreven, maar de vraag is of dat moet worden opgeschreven als er nu niet de overtuiging bestaat dat dit met de beschikbare hoeveelheid geld en mankracht wordt gehaald. In dat geval blijft zij toch voorstander van realistische ambities. De heer Winsemius heeft het gehad over realistische ambities, maar hij heeft het ook over realistisch idealisme. De heer Winsemius zegt dat er aan de ene kant rekenaars nodig zijn die aangeven wat er nu kan, hoe de maatschappij zich ontwikkelt en deze twee zaken naast elkaar kunnen leggen, evenals de effecten van beleid kunnen aangeven en aan de andere kant zijn er idealisten nodig die zeggen hoe het eigenlijk zou moeten zijn. Daar is het college het helemaal mee eens en dat heeft sinds een jaar tot gevolg dat de provincie zitting heeft in de stuurgroep "Grounds for change". Spreekster gaat ervan uit dat iedereen weet welk project dat is. Het project gaat ervan uit dat de toekomstige energievoorziening leidend moet zijn in de ruimtelijke ordening. Dat is wat de provincie samen met de gemeente nu bijvoorbeeld doet in Assen en dat is ook wat er twee weken geleden in Borger-Odoorn is gedaan. Daar komt zij zo dadelijk op terug. Dat betreft dus het realistische idealisme dat spreekster onderschrijft, maar de provincie doet daar dus al in mee. Als het gaat om de energieneutrale provincie dan is het prachtig om naar te streven, maar het moet ook een realistisch streven zijn.

In Borger-Odoorn zijn door de provincie een aantal partijen bij elkaar gebracht. In Borger-Odoorn wordt een wijk uit de jaren zestig gerenoveerd. Het gaat om 233 woningen waarbij ongeveer de helft wordt gerenoveerd en de andere helft wordt afgebroken. Daar is vorige week twee dagen gesproken door een landschapsarchitect, energiedeskundigen, ruimtelijke deskundigen, provinciale ambtenaren, ambtenaren van de gemeente, betrokkenen bij "Grounds for Change" en een projectontwikkelaar. Daaruit blijkt dat als er intelligent wordt nagedacht over de energievoorziening en de inrichting van de ruimte in een bestaande wijk, er heel veel mogelijk is. Daar is de provincie nog mee bezig, het begint te lopen, maar dat gaat niet overal tegelijkertijd. Er is bijvoorbeeld nu een nieuwbouwplan in Diever, genaamd

Kalterbroeken en ook daar zit de provincie vanuit deze optiek aan tafel. Dit project in Borger-Odoorn is zo bijzonder dat op de internationale gasconferentie die in juni 2006 in Amsterdam wordt gehouden, er één dag is gereserveerd voor energievoorziening in de ruimtelijke ordening. Hier zal dit project, evenals een project met biomassa in Emmen, worden gepresenteerd. Daarmee is het nog niet gerealiseerd in Borger-Odoorn, maar daarmee kijken er ook anderen mee. In Borger-Odoorn blijkt bovendien dat daar een energieprestatiecoëfficiënt (EPC) van 0,1 kan worden gehaald in die woningen en dat daar een creatieve financieringsconstructie op kan worden losgelaten waar de totale woonlasten, zoals hypotheek, huur en dergelijke zo ongeveer rond de € 450,- per maand zit.

De heer HORNSTRA heeft begrepen dat via een ingewikkelde constructie de lasten daar op hetzelfde niveau blijven. Dat is het aardige ervan.

Mevrouw KLIP antwoordt dat dit klopt. Binnen deze nota is gekozen voor het bemiddelen door de provincie bij dat soort constructies. Zij zegt niet dat er ook niet zou kunnen worden gekeken naar een revolving fund, maar waar voor wordt gekozen is hoe er bij dit soort projecten een slimme financieringsconstructie kan worden vastgesteld. Daar zijn voorbeelden genoeg van. Dat is wat in het uitvoeringsprogramma als Wonen plusplus staat aangemerkt. Waarom heeft het college geen twijfels meer sinds de startnotitie? Die twijfel was voor een deel gebaseerd op de evaluatie 2001-2004. Bovendien heeft het college verder gerekend. Een jaarlijks overzicht heeft spreekster toegezegd, maar zij hoort graag hoe gedetailleerd de commissie dat wil hebben, bijvoorbeeld op projectniveau. De opmerking over creatief rekenen van de heer Hornstra, daar waar het gaat om de CO₂-opbrengsten, werpt zij verre van zich. Zij heeft begrepen dat het krantenartikel van gisteren over bewustwording is opgevallen en een ander voorbeeld is de website www.EnergiekDrenthe.nl die nog niet helemaal klaar is, maar die er wel aankomt. Een ander punt van bewustwording is de klimaatconferentie die met dertig schoolklassen in dit provinciehuis op 20 april 2006 plaatsvindt en waarbij ook al wordt nagedacht over een vervolg. Spreekster heeft een energiemeter voor zich liggen, want een goed klimaatbeleid begint bij iedereen zelf. Deze meter had zij aan het eind van de discussie graag willen uitreiken aan de meest energieke woordvoerder en de heer Hornstra maakt daarbij een goede kans.

Het Teli-project zou volgens de heer Hornstra niet zo goed lopen. Dat klopt, want de subsidie die is aangevraagd heeft de provincie niet gekregen en daarom is de provincie teruggedaan naar de gemeenten. Het gaat dus wel door, maar door de tegenvaller met betrekking tot de subsidie is er vertraging opgetreden. Ten aanzien van de effectmeting van snelheidsbeperkingen rondom de steden merkt spreekster op dat zij dit een punt vindt dat meegenomen dient te worden in het luchtkwaliteitsplan, want daar heeft het heel duidelijk mee te maken, maar het heeft ook te maken met de bereikbaarheidsconvenanten die nu zijn gesloten en waarin veel aandacht aan fietspaden wordt besteed. Het heeft daarnaast heel veel te maken met het Provinciaal verkeers- en vervoersplan (PVVP). Spreekster begrijpt dus de oproep, maar vindt niet dat daarover in deze Energienota een eensluidend oordeel moet worden gegeven. De regierol van de provincie wordt actief opgepakt. Soms lukt dat wel en soms niet, maar bij de grote corporaties in deze provincie heeft zij daar geen enkele twijfel over, want deze zijn inderdaad heel maatschappelijk bezig. Natuurlijk worden de afspraken tussen de provincie en de grote corporaties ook betrokken bij het covenant van het noorden, want daarin speelt ook besparing een belangrijke rol. Daarbij gaat het niet om 0,8, want de corporaties waar deze provincie mee spreekt hebben de intentie om te gaan tot 0,5 of 0,3. De provincie subsidieert dan ook niet op het niveau van 0,8, want dat is al een wettelijke verplichting, maar wel wordt een onderzoek of een folder gesubsidieerd en dat is dan ook de rol die de provincie in dit soort trajecten heeft.

De grote problemen met betrekking tot biomassa zoals die in de evaluatie van het energiebeleid 2001-2004 zijn geschetst nemen af. Natuurlijk is het niet altijd een gelopen race. Met energie- en milieubureau KNN en LTO Noord is er bijna een project klaar waaruit een soort van checklist rolt, waarin gemeenten en boeren duidelijk kunnen zien wat het betekent voor de ruimtelijke ordening. Deze is vergelijkbaar met de checklist waar de provincie Overijssel mee werkt. Deze checklist is bijna klaar en het wordt voor ondernemers veel makkelijker om daarmee aan de gang te gaan. Daarbij ligt er ook een component in de richting van de ruimtelijke ordening, want aan de ene kant komen er wat grotere eenheden die aan de

andere kant weer niet integraal zijn, zodat er weer meer moet worden gereden en dat levert weer meer CO₂ op. Het is wel aardig te zeggen dat deze provincie al veel langer met biomassa bezig is en samen met de provincie Friesland wordt daar al een flink aantal jaren op ingezet. Nu blijkt dat daar waar altijd gedacht werd dat bij vergistingsinstallaties de aanwezigheid van mest de bepalende factor was voor de vestiging, dit juist niet het geval is want het blijkt de aanwezigheid van biomassa te zijn. Dat betekent dat er in korte tijd iets van achttien aanvragen zijn binnengekomen, waar de eerste vergunningen al voor afgegeven worden. Het is niet zo dat hierdoor elk initiatief haalbaar wordt, maar het is wel een haalbare optie binnen deze provincie, los van de biomassa die zich in ieder geval binnen deze provincie bevindt. Over CO₂-opslag hebben veel commissieleden iets gezegd en de heer Hornstra zei dat dit geen excuus-truc moet zijn, maar te lezen was dat de CO₂-opslag niet is opgenomen in de berekeningen. Het is niet zo dat als de CO₂-opslag niet doorgaat, de doelstellingen ook niet worden gehaald, maar het is alleen een mogelijkheid die pas over een aantal jaren binnen bereik komt. Daarvoor moet heel veel ruimtelijk en technisch voorwerk worden gedaan en niet ieder type CO₂ kan ermee worden opgevangen. Bovendien is het een tijdelijke oplossing doordat de velden voor opslag van CO₂ vol zitten. Het wordt dus niet meegenomen in de tijdelijke berekening en dat betekent dat het structurele probleem niet wordt opgelost omdat de CO₂ er nog altijd is, maar niet gezien wordt. Het is dan ook een soort van struisvogelpolitiek die wel een oplossing biedt omdat die gasvelden er nu eenmaal zijn. Als er CO₂ in die velden wordt gestopt dan kan er niets anders in worden opgeslagen, zoals bijvoorbeeld kernafval. Het antwoord op de vraag hoe CO₂ in die velden komt, heeft iets te maken met het type CO₂ en waar het vandaan wordt gehaald. In Drachten wordt momenteel gewerkt met een Zero Emission Powerplant (ZEPP), waarbij het laatste restje gas uit het gasveld wordt gehaald en waar de CO₂ er ter plekke in wordt gestopt. Dat is een vorm van ketendenken die bij dit soort zaken ook moet worden toegepast. Bij de hernieuwde oliewinning in Schoonebeek valt ook te denken aan het gebruik van de velden voor CO₂-opslag. Spreker is het ermee eens dat er niet eindeloos gesleurd moet worden met CO₂ en in die zin zouden er ook projecten kunnen worden begonnen in Drenthe.

Mevrouw KAAL heeft niet de indruk dat hiermee de opslagnorm van CO₂ wordt gehaald.

Mevrouw KLIP merkt op dat er geen norm voor CO₂-opslag is vastgesteld. Daar heeft zij nooit een cijfer aan gekoppeld. TNO heeft inmiddels vastgesteld hoe de Drentse bodem eruit ziet en dat heeft te maken met de warmte- en koudeopslag (WKO), aardwarmte en de mogelijkheid voor CO₂-opslag. Van de 37 velden die er in Drenthe zijn, zijn er in principe maar vier geschikt voor CO₂-opslag. Daarbij moet worden gekeken hoe de energiebedrijven er tegenaan kijken en wat het juridisch en technisch vanuit het oogpunt van ruimtelijke ordening betekent. Er wordt immers wel wat bovenop gezet, wil die CO₂ in die velden worden opgeslagen. Er zijn weliswaar geen cijfers aan gekoppeld, maar als het aan de orde is wil spreker klaar zijn, dus er wordt momenteel gewerkt aan een vervolgtraject.

De heer HORNSTRA merkt op dat CO₂ een product is dat de provincie liever kwijt dan Rijk is. Er moet dus ergens een bron zijn waar veel CO₂ geproduceerd wordt, wat de provincie niet wil hebben. Als er toevallig een fabriek staat waar veel CO₂ staat, dan zou dat kunnen worden afgevoerd. Als die fabriek er niet staat, dan wordt die er ook niet neergezet. In de glastuinbouw is CO₂ juist nodig om de plantjes te laten groeien. Waar er tekorten aan CO₂ zijn, is de CO₂ er dus niet. Hij begrijpt het idee wel, maar concreet ziet hij dit niet, tenzij CO₂ in een tankauto kan en het in de grond kan worden opgeslagen.

Mevrouw KLIP antwoordt dat deze mogelijkheid nog verder moet worden uitgewerkt. Het gaat ook slechts om een mogelijkheid die in de nota wordt geopperd. Er is alleen nog maar gezegd dat de mogelijkheden voor CO₂-opslag zullen worden onderzocht op een aantal aspecten. Het is ook nog niet bekend waar die CO₂ vandaan kan komen. De NAM is hierin een belangrijke partner en doet graag met de provincie mee, maar heeft daar ook de eigen achterliggende gedachten bij.

De heer WIJBENGA geeft aan dat hij de indruk heeft dat de dingen in een merkwaardige volgorde worden gedaan. Nu wordt onderzocht of iets kan worden opgeslagen wat er (nog) niet is. Dat is het idee dat

bij hem ligt. CO₂-opslag is efficiënt wanneer dat in de nabijheid van een kolencentrale wordt gedaan. Dan is er voldoende kritische massa om met enig rendement iets te doen, maar dat is er niet in Drenthe. In Emmen zijn er weliswaar pieken geweest van verhoogde CO₂-uitstoot, maar dat is een verzameling van allerlei bronnen, dus hoe verder de CO₂ wordt getransporteerd, hoe duurder het wordt. De vraag die hij ook in de voorlichtingsbijeenkomst heeft gesteld is of er niet beter bij voorbeeldprojecten in het buitenland kan worden onderzocht hoe groot de kritische ondergrens bij CO₂-opslag moet zijn om dit tot een succes te kunnen maken.

Mevrouw KLIP antwoordt dat die gegevens niet eens meer hoeven te worden uitgezocht, want die gegevens zijn al bekend en vormen onderdeel van de door het CDA genoemde best practices. CO₂-opslag gebeurt alleen als dat kan in Drenthe en het gaat dan wel over een periode die pas over tien jaar aanbreekt. Niemand weet dan wat er bijvoorbeeld voor industriële ontwikkelingen in Emmen zijn. Het enige wat zij zegt is dat Drenthe een bodem heeft die voor opslag geschikt is. In de bodem hoeft dan ook niets meer te worden uitgezocht, want het is inmiddels bekend waar het wel en niet in de bodem kan. Er wordt alleen gekeken wat het allemaal betekent voor allerlei procedures en hoe de NAM daarin kan worden meegenomen, want deze partij heeft de provincie nodig. De gegevens over welke kritische massa nodig zijn en welke types CO₂ nodig zijn, zijn bekend.

De heer WIJBENGA vraagt of dat betekent dat dan theoretisch de rekensom kan worden gemaakt of er voldoende CO₂ is in Drenthe of niet. Als die cijfers er zijn, dan zou hij die graag zien.

Mevrouw KLIP antwoordt dat de heer Wijbenga niets aan die cijfers heeft, want pas over tien jaar kan er iets aan CO₂-opslag worden gedaan en het is niet bekend hoeveel CO₂ er over tien jaar is. Dan wordt het pas uitgevoerd.

De heer KUIPER vraagt of voor het vestigingsbeleid voor de komende tien jaar grote energiegebruikende vestigingen van bedrijven in de buurt worden gezet van plekken waar de CO₂ kan worden opgeslagen.

Mevrouw KLIP antwoordt dat het een voorbereiding is op de toekomst en zij denkt niet dat de provincie onverantwoord bezig is wanneer nog een aantal juridische en ruimtelijke ordeningsaspecten van CO₂-opslag nader wordt onderzocht.

Mevrouw KAAL merkt op dat in de nota staat dat CO₂-opslag kan bijdragen aan het halen van provinciale en nationale doelstellingen. Als zij dat leest als eenvoudig statenlid, dan denkt zij daarover na. Nu komt de gedeputeerde met een verhaal dat er al lang cijfers bekend zijn over CO₂ in Drenthe, maar dat het pas over tien jaar kan worden toegepast. Wat heeft het dan voor zin om in het stuk op te merken dat CO₂-opslag een bijdrage aan het halen van milieudoelstellingen kan betekenen?

Mevrouw KLIP antwoordt dat deze zin in de nota is gekoppeld aan de opmerking in het stuk dat dit pas over tien jaar aan de orde is.

De heer HORNSTRA merkt op dat wanneer zich in de toekomst situaties voordoen waarbij grote energieverbruikende bedrijven zich ergens in Drenthe willen vestigen, dit mogelijk kan in de buurt waarvan CO₂-opslag plaats kan vinden. Als de heer Kuiper zijn opmerking zo bedoelt, dan kan de gedeputeerde daar toch geen bezwaar tegen hebben?

Mevrouw KLIP antwoordt daar geen bezwaar tegen te hebben, maar zij vertaalde de vraag of opmerking zodanig dat de provincie zou gaan sturen op de vestigingslocatie van dat soort bedrijven omdat er op die locatie een mogelijkheid tot opslag van CO₂ is. Het is daarnaast te hopen dat een bedrijf langer blijft staan dan de duur van de mogelijkheden van CO₂-opslag.

De heer KUIPER wijst erop dat het probleem bij de huidige productie en inzet van energie is, dat daarbij een reststof CO₂ bij vrijkomt. De ambitie is om CO₂ over tien jaar te gaan opslaan. Het probleem daarvan is dat het geen soelaas biedt omdat het over te grote afstanden is en dergelijke. Als spreker de vertaling van deze opmerkingen maakt, dan zouden nieuw te vestigen bedrijven met een groot energiegebruik in de buurt van opslagmogelijkheden voor CO₂ dienen te worden gevestigd. Immers, dan zijn die transportkosten aanzienlijk lager.

Mevrouw KLIP antwoordt dat als de heer Kuiper het zo bedoelt, dan is dat iets minder het paard achter de wagen spannen. Spreekster wil de vraag terugleggen bij de commissie. Vindt de commissie dat CO₂-opslag niet verder moet worden uitgezocht?

De heer HORNSTRA kan die vraag ook vertalen in de zin dat er energieneutrale energieterreinen dienen te worden aangelegd, waarbij bedrijven zoveel mogelijk van elkaar water, warmte en stroom gebruiken. Daarvan heeft hij gezegd dat het parkmanagement ernaar zou moeten streven om tot een soort van ketenvergunning te komen. In die vergunning zou zoiets kunnen worden opgenomen. Spreker kan niet overzien of dat op dit moment is te kwantificeren. Het zou wel een uitgangspunt voor beleid kunnen zijn.

Mevrouw KLIP antwoordt dat dat zo zou kunnen zijn, maar het enige wat het college aankondigt is dat nog meer wordt gekeken wat eraan kan worden gedaan en welke kennis er dan moet zijn. Dat heeft niet alleen met volumes te maken, maar ook met vergunningtechnische aspecten en aspecten van ruimtelijke ordening, wil de provincie over tien jaar zover zijn. Dat lijkt spreekster niet irreëel en dat is het enige wat er staat

Mevrouw KAAL antwoordt dat zij eerder zou inzetten op opslag van warmte en koude en niet van CO₂-opslag. Dat laatste heeft geen prioriteit van spreekster. De CDA-fractie vindt dan ook dat CO₂-opslag niet verder hoeft te worden onderzocht.

Mevrouw KLIP geeft aan dat een ketenvergunning aan meerdere bedrijven op een bedrijventerrein in het kader van parkmanagement niet mogelijk is. Waar wel aan gewerkt is, is dat er samen met de kamer van koophandel wordt gekeken waar op de bedrijventerreinen warmte en koude kan worden opgeslagen, gecombineerd met energiescans die de provincie aan de bedrijven aanbiedt en het vervolgens schakelen aan het Drentse bedrijfsleven, want zoals bekend zijn er in Drenthe veel bedrijven die hierin expertise hebben, dus wat werk betreft is de cirkel dan rond. Die ketenvergunning kan dan ook niet en dat via het parkmanagement wordt ingezet op het bedrijfsleven, dat is wel iets waar de provincie mee bezig is en waar ook de kamer van koophandel een rol in speelt. Een ander punt is dat Syntens, SenterNovem, Energy Valley en de kamer van koophandel bedrijven bij elkaar proberen te brengen, gecombineerd met mbo- en hbo-instellingen, zodat ook die kennis en dergelijke leergangen in Drenthe worden ontwikkeld. De vragen van de insprekers over de kaart zal zij nu niet beantwoorden, want dat lijkt spreekster geen vraag die zij nu moet beantwoorden. Het college staat achter die kaart en vindt dat op die kaart goede criteria naast elkaar zijn gelegd. Een aantal insprekers heeft de juistheid van de kaart betwijfeld en daar wil spreker verder niet op ingegaan.

Ten aanzien van bewustwording van de burger heeft de provincie een forse rol en daar heeft ook die website een betekenis. Verder is er een soort van toolkit ontwikkeld door het bedrijfsleven met het Ministerie van VROM. Dat is een softwareprogramma waardoor het voor overheden en grote bedrijven makkelijker wordt om vast te stellen welke EPC welke CO₂-winst oplevert en wat dit dan gaat kosten. Zij zal kijken hoe daar ook iets mee op de website kan worden gedaan. De provincie geeft subsidie waar het trajecten van warmte- en koudeopslag betreft. Warmte- en koudeopslag is een redelijk uitontwikkelde techniek, waarvoor het niet nodig is om aparte pilots in het leven te roepen. Over opslag van warmte en koude is veel kennis aanwezig en daar zal via de website en op andere manieren voor burgers aandacht aan worden besteed.

Mevrouw KAAL geeft aan dat dit voor warmte en koudeopslag een grote klapper kan betekenen.

Mevrouw KLIP antwoordt dat dit gewoon op het niveau van een woning werkt, namelijk dat via het grondwater warmte wordt opgeslagen en dat deze warmte wordt gebruikt in de winter. Hetzelfde geldt voor koeling in de zomer. Het is in principe voor één bedrijf en voor één huishouden. Dit is iets wat al ver is uitontwikkeld en over 200 m tot 300 m diepte gaat. Wanneer het gaat over aardwarmte 3 km diep, dan zullen er minstens duizend aansluitingen voor nodig zijn om dit binnen tien jaar terug te verdienen. Dat zijn dus twee verschillende zaken. Mevrouw Kaal vindt de nota versnipperd, maar zij haalt er haarfijn de hoofdlijn eruit. De nota is dan ook waarschijnlijk iets minder versnipperd dan mevrouw Kaal bij eerste lezing dacht. Over de ambities heeft zij het gehad en 500 is voor het college het minimum. Daar waar de provincie in de uitvoering meer kan doen, gebeurt dat ook. Mevrouw Kaal wil besparingen in de gebouwde omgeving wat steviger op de kaart zetten. Dat gebeurt via uitvoering, communicatie en subsidiëring en daar is de provincie op dit moment mee bezig. Als het uitvoeringsprogramma uitvoeriger wordt uitgeschreven dan zullen er op dat gebied veel projecten worden aangetroffen. Het is goed om de commissie volgend jaar een actualisering te geven van het uitvoeringsprogramma met een blik op wat er het afgelopen jaar is gebeurd en wat er het volgend jaar staat te gebeuren. Zij hoort dan graag van de commissie hoe gedetailleerd de commissie dat dan wenst. Ten aanzien van het budget van € 400.000,- is de vraag wat daarvan overhead is en wat er een echte besparing is. Het bedrag van de overhead is nul, dus al het geld wordt daadwerkelijk in projecten ingezet. Er wordt gesproken over nog andere subsidies. Zo speelt er in Assen dat het Ministerie van VROM subsidie verstrekt voor het aardwarmteproject aan de stadsrandzone in Messenveld II, maar naast rijkssubsidies gaat het ook over Kompassubsidies. Wellicht is subsidiëring vanuit het Waddenfonds zelfs mogelijk. Voor een deel zal dit namelijk worden gekoppeld aan energieaspecten in het noorden van het land, zoals Energy Valley en dergelijke. Ten aanzien van best practices merkt spreekster op dat deze provincie niet het wiel opnieuw zal uitvinden als dat elders al goed rijdt. Drente zou een voorloper kunnen zijn voor wat betreft biomassa, zo zegt mevrouw Kaal. Dat bevestigt spreekster in de zin dat dit op een aantal punten mogelijk is, zoals bij bijzondere projecten waarmee in Emmen is gestart en waarbij met Emmen als initiatiefnemer en LTO Noord wordt gesproken over de bio-ethanol fabriek, waar naar verwachting drie miljoen bio-ethanol geproduceerd kan worden. De warmte van de kassen wordt gebruikt bij het productieproces en de CO₂ die vrijkomt gaat weer naar de kassen. Dat is een ketenbenadering waar de heer Smit het over heeft. Tarwe en bieten zouden daarvoor in de Veenkolonieën kunnen worden verbouwd. Ten aanzien van zonne-energie vindt het onderzoek vooral plaats in Japan en natuurlijk houdt de provincie daarbij de vinger aan de pols, maar het onderzoek wordt niet door de provincie gedaan. Twee weken geleden is spreekster nog bij de woningbouwcorporatie in Assen geweest, waar ook in een herstructureringswijk een groot aantal woningen met zonneboilers is uitgerust. Het wordt toegepast en het is een van de zaken die particulieren kunnen doen om een lage EPC in huis te halen en dat wordt zeker gestimuleerd door de provincie.

Door de VVD-fractie is gevraagd of de infrastructuur van de NAM is te gebruiken bij de winning van aardwarmte. Het antwoord daarop is ontkennend. De VVD had nog een vraag over de slibdesintegratie bij Reest en Wieden. Het zuiveringsslib gaat in een vergister en daar komt biogas vrij dat vervolgens weer wordt gebruikt als brandstof bij het zuiveringsproces. Door dat slib met ultrasonore trillingen te bewerken ontstaat er meer gas en minder slib, dus ontstaat er minder afval en meer biogas. De energiekosten van die betreffende waterzuiveringsinstallatie gaan daardoor nog verder naar beneden. Dat project is net gestart en het is het eerste project in Nederland. Dat heeft de provincie gesubsidieerd en gegevens daarover zijn pas medio volgend jaar beschikbaar, want het is net gestart. De besteding van de opcenten van de motorrijtuigenbelasting is iets waar de provincie niet over gaat. De provincie gaat wel over de hoogte van de opcenten, maar de provincie mag dit alleen berekenen over het bezit van de auto en niet over het gebruik van de auto. De heer Kuiper heeft het over banenruil en hij vraagt dan dat de provincie de aandacht vraagt bij potentiële werkgevers om bijvoorbeeld iemand uit het Wilhelminaziekenhuis in Assen te laten werken in het UMCG en andersom.

De heer KUIPER wijst erop dat het idee menigeen sympathiek voorkomt, maar het probleem is dat de nieuwe werkgever er zelf invloed op wil uitoefenen en een open sollicitatieprocedure wil. Dat is op zich terecht. Want het is niet zomaar mogelijk dat twee werknemers zonder meer hun functie uitruilen zonder dat de werkgever daar zeggenschap over heeft. De werkgever zal dat pas accepteren als daar iets tegenover staat. Het is dus te onderzoeken om te kijken wat de mogelijkheden zijn om dergelijke dingen te stimuleren. Belastingtechnisch zou er iets verzonnen kunnen worden door het Rijk, maar ook vanuit een provinciaal fonds zou er iets kunnen worden bedacht.

Mevrouw KLIP antwoordt dat zij haar handen vol heeft aan al die andere zaken. Verder is de vraag hoe de provincie bij de gemeenten kan sturen op zongerichte verkaveling. In de optiek van spreekster gebeurt dat al en zojuist heeft zij al "Grounds for change" genoemd. Bij nieuwe projecten zit de provincie al zo vroeg aan tafel, waarbij het over meer zaken gaat dan alleen zongerichte verkaveling. Dan gaat het met het oog op de micro-WKK's ook om hoe de leidingen en buizenstructuur worden aangelegd. Het gaat dus veel verder dan zongerichte verkaveling en bovendien vindt spreekster dat daar ook een ander geluid tegenover dient te worden gesteld. In POP II is namelijk ingezet op meer vrijheid voor gemeenten en hoe belangrijk klimaat en energie ook is, zij zou niet alles willen beperken voor de gemeenten. Daarom heeft de provincie nog steeds invloed op het moment dat bestemmingsplannen, woonplannen en bedrijventerreinen de provinciale burelen passeren aangezien het energieaspect in relatie tot de sturing vanuit ruimtelijke ordening door de provincie structureel in die plannen wordt meegenomen. Bij substantiële inbreng van marktpartijen in de financiën gaat het vooral over projectontwikkelaars, corporaties en over andere subsidiestromen. De provinciale ervaring is nu dat het bij dit soort projecten niet alleen maar gaat over geld. Een beetje geld om een onderzoek te subsidiëren of een brochure te vervaardigen, wat nu in het geval van Borger-Odoorn ook gebeurt, heeft al heel veel effect en het college denkt dat met € 1,5 miljoen een heel eind wordt gekomen. Spreekster wil zeker weten of zij dit geld wel nodig heeft, alvorens zij meer geld aan de commissie zal vragen. Indien blijkt dat zij ongelijk heeft dan komt zij graag volgend jaar bij de commissie terug en zal dan aantonen dat het niet voldoende was, maar op voorhand zal zij geen geld claimen waarvan zij niet kan aantonen dat zij het nodig heeft. De provincie wil absoluut niet bemoeizuchtig zijn en het uit handen geven van het heft had bijvoorbeeld ook te maken met de wijze waarop het LED-traject is gestart, waarbij er met gemeenten wel goede afspraken werden gemaakt die echter niet konden worden afgedwongen toen gemeenten financieel in zwaar weer kwamen te verkeren. Dat betekent dat met partijen iets betere afspraken zullen moeten worden gemaakt, maar de provincie probeert niet bemoeizuchtig te zijn. Er is gesproken over de windmolens en of dat onduidelijk is tegenover burgers. Het gaat hierbij niet om de grote molens maar om de kleinschalige turbi's, die veel kleinschaliger zijn. Op dat terrein loopt een heel ander traject en het lijkt veel ingewikkelder dan het college dacht. Dit project wordt gedaan samen met de twee andere noordelijke provincies. In het begin deden zij het niet goed en bestemmingsplantechnisch bleken er ook meer haken en ogen aan te zitten dan oorspronkelijk werd gedacht. De pilot in de drie provincies loopt dus en de provincie gaat het ook echt doen. Als dit werkt gaat het ook daadwerkelijk gebeuren voor burgers. Niet bekend is of het bij alle burgers mogelijk is omdat niet bekend is of het bij alle woonhuizen kan. Spreekster weet namelijk niet precies wat er uit die proef komt, maar zij denkt niet dat het verwarrend is voor burgers, want zij heeft het niet over de grote windmolens.

De heer BAAS is niet tegen het plaatsen van een turbi, maar vindt het toch vreemd wanneer er wel turbi's worden geplaatst en geen grotere windturbines. De burger begrijpt er niets van als er geen windmolens worden geplaatst, maar wel turbi's.

Mevrouw KLIP is het met de heer Baas eens dat de provincie dat dan goed zal moeten uitleggen, maar er is wel een verschil tussen een turbi van 10 m en een turbine van 120 m. De provincie zal proberen om de ontwikkelingen in het bedrijfsleven, maar ook onderzoeken zoals in Borger-Odoorn, te koppelen aan kennisinstellingen die er zijn in de provincie, te weten de mbo- en hbo-instellingen. Bovendien is het zo dat via Energy Valley en "Grounds for Change" wordt meegedaan aan onderzoeksopdrachten bij het Delta Research Institute. De heer Smit heeft het over het indirecte energiegebruik en de ketenbenade-

ring. Daar heeft hij gelijk in. Wanneer er staat dat biomassa neutraal is, dan betekent dat, dat wat er geproduceerd wordt tijdens de groei, er dan ook nog vervoerd moet worden en er ook nog energie aan bepaalde processen moet worden toegevoegd. Het klopt dan ook dat het niet 100% energieneutraal is. Van de ketenbenadering heeft zij zojuist een voorbeeld genoemd, maar niet bij ieder onderdeel van de nota is dit uitgerekend. De heer Smit vond het afwegingskader met betrekking tot windenergie niet goed, maar in de bijlagen staat een heel staatje van feitelijke gegevens opgenomen, zodat de cijfers naast elkaar kunnen worden gelegd. De heer De Jong vroeg of het geprognosticeerde vermogen van het windmolenpark bij Coevorden niet wordt gehaald. Spreekster is daar niet van op de hoogte en de vraag moet dan ook ontkennend worden beantwoord. Het college weet van niets.

De heer DE JONG vraagt of de gedeputeerde dan niet is geprikkeld door de stelling van de NUON dat de provinciale gegevens wat dit betreft niet kloppen.

Mevrouw KLIP antwoordt dat de provincie ervan uitgaat dat deze wel wordt gehaald, maar dat er vertraging is opgetreden omdat Defensie problemen had met het verwerven van grond. Verder is er geen enkel signaal dat het in Coevorden niet wordt gehaald.

Mevrouw HAARSMA antwoordt dat de planologische procedure aldaar wel de nodige tijd in beslag nam omdat Defensie eerst wilde kijken of het wel mogelijk en haalbaar was en dat heeft vertraging teweeg gebracht.

De heer WIJBENGA kreeg van de inspreker de indruk dat het aantal megawatts ter plekke niet wordt gehaald. Het ging om het opgesteld vermogen en of dat wel de 15 megawatt is waarover wordt gesproken.

Mevrouw KLIP antwoordt dat die afspraak wel met Defensie is gemaakt en dat er geen enkele aanwijzing is dat via dat project die doelstelling niet zal worden gehaald. Zij maakt zich op dit moment geen zorgen omdat de gegevens van NUON waar de heer De Jong aan refereert haar niet bekend zijn. Natuurlijk gaat zij op onderzoek uit, maar er is geen reden tot zorg. De afspraak die met Defensie is gemaakt is dat er 15 megawatt in Coevorden wordt gehaald. Natuurlijk zal zij informeren waar de informatie vandaan wordt gehaald dat het niet zal worden gehaald.

De heer DE JONG merkt op dat als blijkt dat de energieprognose in Coevorden niet wordt gehaald, er binnenkort opnieuw over deze nota zal worden gediscussieerd.

Mevrouw KLIP antwoordt dat als die 15 megawatt niet worden gehaald, dat betekent dat er dan een probleem is en daarover zal de commissie zo vroeg mogelijk worden geïnformeerd. Het convenant over Duurzaam bouwen heeft niet echt substantiële gevolgen voor Drenthe gehad. Daar waar de 0,8 via technische en rekenkundige ontwikkelingen en een extra financiële steun tot ver onder die 0,8 is gezakt, gaat het in Drenthe de goede kant op. Het blijkt dus dat door niet noemenswaardig lage kosten toch een heel lage energieprestatiecoëfficiënt (EPC) kan worden gehaald en dat is iets wat in dit geval door projectontwikkelaars en bouwbedrijven wordt uitgezocht en waar de provincie alleen probeert iedereen bij elkaar te brengen en ook nog een gunstige financiële constructie voor dit project te regelen. De heer Popken heeft het over de aanbevelingen van de Milieufederatie. Deze waren een reactie op de startnotitie en niet alles, maar wel een groot deel van de aanbevelingen, zijn terug te vinden in deze nota. Ook de heer Wieringa deelt de mening van het college over de windmolens.

Ten aanzien van het proces, denkt spreekster dat het onjuist is dat de procedure rondom de vaststelling van uitwerkingsprogramma's van het POP, die samen met de staten is afgesproken, anders loopt dan de procedure rondom alle andere uitwerkingsnota's. Nogmaals, niets staat de commissie in de weg om die nota ter bespreking in de staten te agenderen en niets staat de commissie in de weg om initiatiefvoorstellen in de staten ter tafel te brengen. Spreekster gaat graag tien keer met de staten over deze nota in discussie, want zij is blij dat dit onderwerp zo leeft.

De heer KUIPER merkt op dat in de Statencommissie Cultuur en Welzijn twee nota's aan de orde zijn geweest, namelijk "De kunst van combineren" en "Mensen in het middelpunt". Dat zijn uitvoeringsnota's van ander beleid en de betrokkenheid van die commissie en de staten bij dit punt zijn zodanig geweest dat het ook in de staten op initiatief van het college aan de orde is gesteld. Hij begrijpt niet zo goed waarom dit als uitvoeringsnota niet op dezelfde manier wordt behandeld als de twee nota's uit de Statencommissie Cultuur en Welzijn.

Mevrouw KLIP antwoordt dat zij niet zegt dat nota's niet in de staten moeten worden behandeld. Dat is een procedure die de staten zelf bij het POP hebben afgesproken. Het is dus een lopende afspraak en niet iets wat ter plekke wordt bedacht. Nota's over waterbergingsgebieden en strategische grondwaterwinnings lopen alle via dit traject. Dat betekent niet dat het niet goed kan zijn om soms af te wijken van procedures, aangezien het ene onderwerp toch wat energieker is dan het andere.

De heer LANGENKAMP meent dat het PVVP een andere weg zal volgen, want daar hangt een planologische kernbeslissing (PKB) aan. Mevrouw Klip kan dan ook niet stellen dat alle uitvoeringsprogramma's op dezelfde manier zullen worden behandeld.

Mevrouw KLIP heeft het niet over alle uitvoeringsprogramma's, maar over alle uitvoeringsprogramma's van het POP.

De heer LANGENKAMP antwoordt dat het PVVP ook een uitvoeringsprogramma van het POP is en daar zit een PKB aan vast.

Mevrouw KLIP antwoordt niet te weten wat het traject is voor het PVVP. Het is niet zo dat uitvoeringsprogramma's niet in de staten komen, maar uitwerkingsprogramma's van het POP komen niet standaard in de staten. Een van de zes grondslagen van het POP is een duurzame energiehuishouding en daar is van afgesproken dat daar deze nota aan gekoppeld zou worden. Het is geen barrière om er in de staten over te spreken, maar het lijkt spreekster niet verstandig om afhankelijk van het onderwerp de procedures aan te passen. Ten aanzien van de BLOW-doelstelling worden de termen minimaal en maximaal gebruikt zonder dat duidelijk is waar het over gaat. Daarbij gaat het over het verschil in de geest en de letter van het POP. In juni 2004 is afgesproken dat de taakstelling van 15 megawatt in Coevorden zal worden gehaald. Met de techniek die toen bekend was ging het over vijf molens in Coevorden. Wanneer er wordt gekeken naar de letter van het POP dan moet het minimaal een park van 15 megawatt zijn, omdat niet is gekozen voor solitaire molens. Bij elkaar opgeteld wordt bij de BLOW-doelstelling in Coevorden op minimaal 15 megawatt uitgekomen. Dat zou ernaar uit kunnen zien dat binnen de afspraken die binnen het POP zijn gemaakt, er iets meer mogelijk zou moeten zijn in Coevorden. Dat betekent wel dat het nog steeds ruimtelijk gaat over één geheel. Voor alles wat daar in Coevorden dan anders wordt gedaan, moet een gehele procedure worden doorlopen en dat betekent dat daar in de geest van het POP dan naar moet worden gekeken. Toen ging het over 15 megawatt en 5 molens, maar dat betekent niet dat Coevorden nu ineens kan worden uitgebouwd tot een gigantisch park. Het college wil wel actief meedenken om te kijken of in Coevorden iets meer mogelijk is binnen de afspraken van het POP. Daar waar het gaat over een hernieuwde taakstellingsdiscussie, zoals een extra park in Emmen, neemt zij de opmerkingen van de commissie terug naar het college, maar het college is vooralsnog geen voorstander van het openbreken van het POP. Met betrekking tot bio-ethanol merkt spreekster op dat er nu toe twee initiatieven zijn in Drenthe. Zo is er een klein initiatief in Zuidwolde, waarvoor een conceptvergunning klaar ligt. Daar gaat de hele procedure nu voor lopen. Het echte grote initiatief speelt zich af binnen de grenzen van de gemeente Emmen. Het betreft daar een ondernemer die er mee wil beginnen en samen met de gemeente Emmen en LTO Noord wordt dit besproken. Als dit doorgaat, en daar is Zuidoost-Drenthe een kansrijke regio voor, zou dat betekenen dat aan de ene kant tarwe en bieten kunnen worden verbouwd in de Veenkoloniën en dat aan de andere kant de bio-ethanol een keten kan vormen met de grote kassencomplexen in Zuidoost-Drenthe.

(De voorzitter schorst de vergadering van 19:13 uur tot 19:25 uur)

TWEEDE TERMIJN

De heer HORNSTRA is begonnen met het verhaal over ambities en dat toch het idee bestond dat het college op de goede weg was, van plan was om veel te gaan doen en die indruk heeft spreker nu zeker nog. Hij complimenteert de gedeputeerde hoe zij met deze materie omgaat en hoe zij zich daarvoor inzet. Wat hem aanspreekt is dat de gedeputeerde zegt dat de provincie meer met anderen moet doen, want dat is iets wat de staten graag uitdragen. Er moet meer worden gedaan samen met anderen, in plaats van teveel praten. Met gemeenten is het nog wel eens wat moeilijk en spreker vindt dan ook dat de provincie nog meer moet inzetten op de regierol, aangezien de provincie de informatie overal weg kan halen en deze informatie dus overal beschikbaar is, terwijl gemeenten die informatie niet altijd hebben. Hij vraagt het college dan ook heel serieus om te gaan met de regierol. Er is sprake van ambitieuze doelstellingen en de gedeputeerde zegt dat het heel goed gaat. Dat hoopt spreker ook. Ook de gedeputeerde zegt dat Kyoto een ondergrens vormt, maar als dat zo is dan zou spreker toch graag zien dat wordt bekeken wat er moet gebeuren om in 2020-2030 een energieneutrale provincie te zijn. De Zweedse premier heeft gezegd dat Zweden zonder olie moet kunnen functioneren. Dat is een ambitieuze doelstelling en dan moet er dus goed worden gekeken wat het land daarvoor moet doen. Immers, het is goed om ambitieuze doelen te stellen waarnaar toe gewerkt kan worden. Dat zou hij graag op een of andere manier in het stuk terug willen zien. Als het gaat om de jaarlijkse monitoring van de geformuleerde doelstellingen dan heeft de gedeputeerde op die vragen wel een goed antwoord gegeven, maar de staten moeten niet willen dat er per project een verantwoording wordt gegeven. Het zou misschien wel aardig zijn om dit op enigerlei wijze te achterhalen en het is wel goed wanneer het college daar totalen bij levert. Zijn opmerking over creatief omgaan met de cijfers is misschien door mevrouw Klip verkeerd verstaan, maar spreker kan aan de hand van de door het college gegeven getallen op geen enkele wijze vaststellen hoe de getallen tot stand zijn gekomen. Spreker kan het niet controleren en op een of andere manier zullen er toch stukken moeten komen waaruit blijkt hoe het college aan totalen komt. Over het revolving fund heeft hij een aantal opmerkingen gemaakt en door een aantal andere commissieleden wordt gedeeld dat in de bestaande bouw toch eens moet worden gekeken door de provincie en ook de andere partners, hoe gewone burgers kunnen worden gestimuleerd om energiemaatregelen te nemen. Dat zou hij ook graag in de uiteindelijke notitie terugzien. Vervolgens komt spreker bij de windenergie. De gedeputeerde heeft aangegeven dat het een minimum is en daar is spreker het wel mee eens. Er wordt gezegd dat het in eerste instantie alleen in Coevorden zou kunnen, maar als hij de motie voorleest die destijds is aangenomen, dan staat daarin niets over Coevorden, maar wel dat voldaan moet worden aan de taakstelling van BLOW, dat het betrekking heeft op een minimumtaakstelling en dat een invulling boven deze aanvulling niet bij voorbaat is uitgesloten. Met andere woorden, met het inzicht van toen vonden de staten al dat het meer zou moeten zijn en met het inzicht van nu concludeert hij dat hij dat nog vindt. Daaruit blijkt dat een brede meerderheid dit staande houdt. Hij wilde duidelijk maken dat in het gebied Coevorden-Emmen voor een duidelijk hoger aantal megawatts plaats moet zijn. Spreker heeft een minimum van 35 megawatt genoemd. In dat gebied worden namelijk veel activiteiten ontplooid die met energie te maken hebben, die energie kosten, maar ook mogelijkheden voor alternatieve energie en spreker denkt dat het goed is om dit met elkaar te verbinden. Tot nu toe levert windenergie nog altijd het meeste op van alle alternatieve energievormen. Er is geen enkel voorstel dat in totaal zoveel energie oplevert. Zijn voorkeur gaat hierbij niet uit naar een constructie van bedrijven, maar meer om een constructie van een vereniging van eigenaren, waardoor het voor bewoners zichtbaar wordt dat zij mede-eigenaar zijn en dat zij de energie daarvoor verdienen. Hij gaat ervan uit dat het zo zou moeten en niet anders. Ten aanzien van de procedure houdt de gedeputeerde vast aan de procedure zoals die is afgesproken. Spreker kan zich daar iets bij voorstellen in de zin dat er redenen moeten zijn om dit anders te willen. Die redenen kunnen zijn dat de staten toch invloed willen hebben op de uiteindelijke notitie. Die mogelijkheid is er op het moment dat hij vindt dat er dingen ontbreken, het aan de fractie is om het op de agenda van de staten te zetten en daar een notitie aan toe te voegen met de bedoeling er

nog wijzigingen in aan te brengen. Spreker is namelijk gebleken dat de commissie de beslissingsbevoegdheid niet af wil geven over wat er in die notitie komt te staan.

Mevrouw KAAL trof de zin, waarin werd gesproken over niet praten maar doen en daar heeft de gedeputeerde een goede uitleg van gegeven. Er is veel informatie gegeven door de gedeputeerde en helaas mist spreekster die in de nota. Eigenlijk is wat vanmiddag is gebeurd hetzelfde als wat er destijds met de startnotitie is gebeurd. De commissie ging ermee aan de gang, heeft de notitie bestudeerd en toen deze werd besproken kwam de gedeputeerde met heel veel achtergrondinformatie die op zich heel erg waardevol is, maar daardoor was het moeilijk de nota vooraf duidelijk te beoordelen. De gedeputeerde noemt dat er nog veel meer projecten zijn en dat er veel meer geldstromen zijn en blijkbaar gebeurt er achter de schermen veel meer dan de commissie kan waarnemen. Daar heeft spreekster wat moeite mee. Zij begrijpt dat niet alle details kunnen worden verwerkt in een nota, maar zij zou toch meer informatie willen hebben, waarmee zij haar controlerende taak beter kan uitvoeren. Dat geldt vooral als er cijfers getoond worden van de behaalde besparing en de kosten die zijn gemaakt, zodat er een afweging kan worden gemaakt hoeveel er wordt gedaan op het gebied van besparing, hoeveel er op het gebied van biomassa wordt gedaan, welke projecten er op dat gebied lopen en wat het effect daarvan is. Zij is blij dat Kyoto voor de gedeputeerde geen ondergrens betekent, want dat geeft toch de hogere ambitie weer die zij niet in de nota terugvond. Zelfs in een krantenartikel geeft de gedeputeerde nog meer informatie dan wat zij uit de nota haalt. Dat vindt spreekster erg jammer. De gedeputeerde refereerde aan het feit dat spreekster wel de hoofdlijnen uit de nota had gehaald. Dat lijkt spreekster vrij logisch, maar zij heeft wel gezegd dat zij daarin duidelijke keuzes wilde maken. Haar fractie heeft de accenten toch wel iets anders gelegd en zij vindt de nota wel gefragmenteerd omdat binnen die hoofdlijnen heel veel kleine projecten worden beschreven waarvan spreekster zich afvraagt of dat wel zo moet. Kunnen daar niet beter keuzes in worden gemaakt? Wat de windenergie betreft is zij het eens over wat de heer Hornstra daar net over heeft gezegd. Destijds heeft zij een motie aangenomen dat het mogelijk moet zijn om daar meer aan te doen en daaraan wil zij vasthouden. Zij wil ook invloed houden op de uiteindelijke notitie en ook daarin ondersteunt zij de mening van de heer Hornstra. Er waren verder wat vragen niet beantwoord, zoals de vraag over de groter wordende bouwblokken en de 240 kiloton in 2010 en de financiële haalbaarheid daarvan.

De heer HAIKENS merkt op dat dit de eerste nota is van de provincie die handelt over energie en de consequenties daarvan. Het product dat nu voorligt voor de eerste keer is een geweldig product. De nota zoals die nu in de breedte wordt vastgesteld is iets waar de komende jaren mee verder gegaan kan worden. Er zitten veel aspecten in die heel positief zijn. Vooral in het onderdeel van de samenwerking moet niet alleen worden gekeken naar woningbouwcorporaties, maar ook naar particulieren die op een andere manier kunnen worden geactiveerd om aan energiebesparing te doen. Dergelijke aspecten lenen zich er uitstekend voor om over een jaar nog eens weer te kijken. De gedeputeerde heeft dan ook al toegezegd om over een jaar te gaan kijken en vast te stellen hoe ver de provincie is gekomen, wat het heeft opgeleverd en waar er bijgestuurd of veranderd moet worden. Over windenergie heeft de heer Bossina zich tamelijk resoluut uitgesproken en spreker doet geen pogingen om dat te veranderen. Wel vindt hij de discussie over de hoogte van het geprognosticeerde vermogen van het windmolenpark in Coevorden een academische discussie. Of daar nu 4 molens of 3 of 5 komen te staan, maakt hem eigenlijk niet zoveel uit en zijn fractie zal dan ook de ruimte willen geven om te kijken wat de mogelijkheden daar zijn. In de aspecten die bij een verbreding daarna aan de orde komen is bij hem het klokje gaan luiden in de zin dat in hoeverre nu met een uitvoeringsnota moet worden ingegrepen in datgene wat in POP II is vastgesteld. Al meerdere voorbeelden zijn genoemd van punten die onvoldoende zijn om POP II open te breken en met een verbreding naar andere delen van de provincie gaat hij zeer terughoudend om.

Mevrouw KAAL vraagt of de heer Haikens ook akkoord kan gaan met een windmolenpark van 35 megawatt.

De heer HAIKENS weet niet of dat de discussie gaat worden. Als er wordt gepraat over 35 megawatt gaat het niet meer alleen over de locatie Coevorden. Als het over 35 megawatt gaat, gaat het over minstens drie locaties. Voor Coevorden vindt hij het niet relevant of er nu 3, 4 of 5 molens komen te staan, maar een verdere discussie over andere locaties is voor hem op dit moment een brug te ver.

De heer HORNSTRA merkt op dat in het dictum van de motie wordt gezegd dat mocht het in Coevorden niet lukken er één of meerdere plaatsen moeten worden aangewezen voor mogelijke alternatieven voor windmolenlocaties en een uitwerkingsplan op te stellen. Hij vraagt of de heer Haikens denkt dat als het buiten de gemeente Coevorden niet wil, het POP opengebroken moet worden om elders windmolenlocaties te realiseren.

De heer HAIKENS antwoordt dat hij denkt dat dat het geval is.

De heer HORNSTRA vraagt zich af of dat wel zo is.

De heer HAIKENS heeft de indruk dat dit wel moet. Als hij constateert dat dit moet, dan moeten de staten zich de vraag stellen of zij dat op basis van deze uitwerkingsnotitie ook willen, want in het verleden heeft de VVD-fractie daar een andere afweging bij gemaakt. Dat is een bestuurlijke afweging die de staten moeten maken.

De heer LANGENKAMP wijst erop dat het plan Vlieghuis binnen Coevorden als dat wordt gerealiseerd in samenhang met plannen die nu voorliggen met betrekking tot het NAVO-terrein, toch al aardig in de buurt van de 35 megawatt komt. In dat geval wordt er tevens binnen de motie die destijds door D66 is ingediend, gebleven. Wat vindt de VVD daarvan?

Mevrouw KLIP antwoordt dat het college graag actief wil meedenken in de geest van de afspraken in het POP en dat betekent niet automatisch opschaling van het vermogen uit windenergie van vijftien naar 35 megawatt. Dat betekent het gewoon niet en is ook niet in de geest van de taakstelling op het defensie terrein in Coevorden. Het tweede punt is ook dat de afspraak is dat het één ruimtelijk geheel zou moeten zijn binnen de gemeente Coevorden. Het derde punt is dat wanneer er een hogere capaciteit dan 15 megawatt gerealiseerd zou moeten gaan worden, dat zou zijn op basis van een nieuwe taakstellingsdiscussie. Volgens het POP staat er dan dat er eerst naar grootschalige opschalingsmogelijkheden buiten Drenthe moet worden gekeken en pas daarna voor een tweede park in Drenthe.

De heer WIJBENGA merkt op dat dit niet in de motie staat en als hij zijn les goed heeft onthouden, maken zowel het verslag als de motie die is aangenomen, deel uit van de besluitvorming. Dit zit dan ook integraal in de besluitvorming over het POP.

Mevrouw KLIP antwoordt dat het POP volgens haar leidend is. Zij zal dit formeel uitzoeken.

De heer HAIKENS merkt op dat de staten hier wel iets over kunnen zeggen. Hij blijft erop staan dat het volgens hem een academische discussie is of er nu 14 of 17 megawatt aan vermogen in Coevorden wordt gerealiseerd. Hij vindt het wel wezenlijk wanneer er uitzonderlijk wordt afgeweken door de sprong naar 35 megawatt te maken. Zijn fractie is daar geen voorstander van. De heer Hornstra heeft ook gezegd dat de PvdA Drenthe wil vrijwaren van dit soort kringen in het landschap. De VVD vindt dat het alleen in Coevorden moet kunnen, de PvdA gaat daarin verder en wijst ook op een plek in Emmen die daarvoor in aanmerking komt. Dat gaat spreker net een brug te ver. Hij sluit aan bij een eerdere discussie die hij met de heer Hornstra heeft gehad over ruimtelijke ordening, projecten en bouwwijzen en hij is eens naar een paar gebouwen wezen kijken waar de heer Hornstra op heeft gewezen. Spreker kan zich voorstellen dat sommige mensen wat anders naar die gebouwen kijken, hoewel hij dat zelf niet doet. Hij begrijpt echter niet met de achtergrond van die opvattingen dat de PvdA-fractie dan wel kiest voor aanwijzing van een extra locatie bij Emmen waar windmolens moeten komen. Spreker vindt windmolens en

de uitstraling ervan op het landschap zodanig rigoureuus ingrijpend voor een groot aantal jaren dat daar zeer voorzichtig mee moet worden omgegaan.

De heer HORNSTRA zegt de discussie niet opnieuw te willen herhalen. De standpunten zijn gewisseld en in Emmen zijn er op industrieterreinen best mogelijkheden waar het landschappelijk verhaal niet langer staande hoeft te worden gehouden. Het gaat erom dat er integrale mogelijkheden moeten zijn van allerlei vormen van energievoorziening en in dat gebied zijn er allerlei alternatieve vormen van energiegebruik en energieopwekking die in een synthese bij elkaar kunnen worden gebracht. Dat is het verhaal dat hij in dat gebied wil neerzetten en dat beperkt hij niet alleen tot Coevorden. Dat schijnt ook het verhaal te zijn van het CDA en dat wordt ook gesteund door vrijwel alle andere partijen.

De heer HAIKENS vindt dat meningen wel met argumenten moeten worden onderbouwd. Die argumenten kunnen nog wel eens wat afwijken. Het gemak waarmee een aantal fracties richting windenergie gaat vindt hij wel erg groot. Als wordt geconstateerd dat ergens wordt tekort geschoten in deze provincie, dan zijn er misschien nog wel andere mogelijkheden om de maatregelen in het kader van de vier B's waar het college mee komt, aan te scherpen, te verbeteren, verhogen, verbreden. Misschien dat dit wel net zoveel rendement kan opleveren als een aantal windmolens. In die volgorde moet dit worden bekeken en dat er nu al zou moeten worden besloten extra locaties voor windenergie aan te wijzen, vindt hij voorbarig. Hij ziet geen enkele noodzaak om buiten Coevorden extra locaties aan te wijzen.

De heer KUIPER plaatst de discussie over energiebeleid graag in het kader van de ambitie die het hele college uitdraagt en die binnen het POP is geformuleerd. In de uitwerking liggen er heel veel zaken voor en die zijn erg goed. Zo wil hij dat ook blijven zien en in dat kader zijn er wellicht nog wat zaken die aangescherpt kunnen worden. Zijn opmerkingen moeten dan ook in dat verband worden gezien. Hij heeft het gehad over de regierol die de provincie in de richting van gemeenten zou kunnen hebben. Nu is daarover ook een ambitie uitgesproken, namelijk dat de provincie zich bezig houdt met het stimuleren, initiëren en coördineren. Het zijn ook goede zaken die vanuit het college richting gemeenten, projectontwikkelaars en andere betrokkenen gaan. Wat hem betreft kan nog best een stapje verder worden gegaan door de provincie een aantal beleidsregels vast te laten stellen over zongericht bouwen binnen de WRO. De gemeenten hebben dan de verplichting om zich daaraan te houden en vervolgens kan het college gaan toetsen of de gemeenten dat inderdaad hebben gedaan. Spreker snapt niet waarom dat zover moet worden weggeschoven en dan meet hij het aspect mee dat het college al zoveel doet aan het coördineren, stimuleren en initiëren, want dat is een prima insteek. De gedeputeerde heeft ook iets gezegd over financierbaarheid en dat is dan dat er subsidies worden geleverd op EPC-normen en dergelijke zaken. Hij wijst erop dat het ook iets te maken heeft met marktwerking. Marktwerking kan vanuit de overheid worden gestimuleerd door een aantal richtinggevende uitspraken te doen door beleidsregels vast te stellen waarbinnen een aantal zaken kan plaatsvinden. Het kan gaan om een ondernemer of particulier die een investering heeft gedaan en die daarna een echte, eigen besparing ervaart. Het is dan niet alleen een stuk idealisme dat wordt gerealiseerd, maar ook op termijn een besparing in geld. Het hoeft bij het richting geven aan energiebeleid dan ook helemaal niet te gaan om veel investeringen door de provincie, want het gaat ook om een bepaalde coördinerende rol die de provincie hierin heeft. Bij windenergie heeft hij zich verbaasd over de uitspraak van de gedeputeerde dat 12.000 huishoudens per 15 megawatt zo weinig is. Dat betekent dat de gedeputeerde uitspreekt dat een windmolenpark dat de hele plaats Coevorden van stroom kan voorzien te weinig capaciteit heeft. Dat begrijpt spreker niet, want dat vindt spreker veel. Als hij dat in het kader plaatst van het feit dat er dan 50 molens van grote omvang, te weten 5 megawatt per stuk, nodig zijn om de gehele provincie van stroom te voorzien, dan snapt hij niet dat 15 megawatt bij Coevorden als weinig wordt ervaren. Hoewel hij plaatsing van windmolens door de gehele provincie ook niet direct wenselijk acht, gaat het daarbij wel om iets substantieels. Bij Coevorden worden 5 molens van elk 3 megawatt geplaatst, maar het zou wel eens lastig kunnen zijn voor de inpasbaarheid van de vijfde molen. Het kan dus zijn dat op 4 molens wordt uitgekomen en vandaar dat hij heeft aangegeven dat er molens op de markt zijn die 5 megawatt per stuk kunnen leveren en daarvoor zijn er maar drie nodig. Dat is ook landschappelijk interessant omdat tegen de grens van

Duitsland wordt gebouwd, alwaar die dingen ook reeds staan. Dat kan worden opgenomen in een stappenplan waarbij vervolgens wordt toegewerkt naar een situatie waarin 35 megawatt geplaatst kan worden. Hij vraagt de gedeputeerde daar nu wel op in te gaan. Er is nog een vraag gesteld over de gedetailleerdheid waarop wordt getoetst en hij sluit in dat verband aan op wat de PvdA daarover heeft gezegd.

De heer HEETEBRIJ dankt de gedeputeerde voor de uitgebreide en heldere beantwoording in eerste termijn. Hij sluit zich aan bij de opmerkingen van de heer Hornstra over windenergie en de gedetailleerdheid van de notitie.

De heer HAAR vindt dit een realistische nota die hij te weinig ambitieus vindt. Het is een nota die een beetje de sfeer ademt dat de provincie niet verder achterop moet raken. Qua milieu is de provincie al achterop, maar een inhaalslag maken is vers twee. Daarom trekt hij de vergelijking met een zelfvoorzienend milieubeleid in deze provincie, want dan wordt duidelijk hoever de provincie nog af is van het doel waar naartoe moet worden gewerkt. Dat wil niet zeggen dat dit een ontmoediging inhoudt, maar dan wordt wel de realiteit in het oog gehouden. Toch is het positief om op deze wijze aan de slag te gaan. Dat 15 megawatt geen maximum en bovengrens is, stelt gerust. De motie van 18 mei 2005 die statenbreed is aangenomen ging ervan uit dat er een substantieel hogere taakstelling zou moeten zijn en die motie is door iedereen aangenomen. De wens die toen door de staten is onderschreven en die door middel van een motie van D66 is ingediend, is heel erg duidelijk. Dat de versterking van het landschap wordt aangevoerd, is het goed recht van de gedeputeerde. De vraag is alleen hoe dit wordt geïnterpreteerd. Is dat in de vorm van het aantal windmolens dat wordt gebruikt, is dat in de hoogte van de windmolens of het aantal locaties dat daarvoor wordt benut? Gezien de stand van zaken in de techniek en de mogelijkheden van grotere opbrengsten per molen, lijken er voor zijn fractie weinig belemmeringen aanwezig om zonder ernstige versterking van het landschap tot een hogere taakstelling te komen. De richting die de heer Hornstra aangeeft van een gewenst vermogen van 35 megawatt onderschrijft spreker dan ook graag.

De VOORZITTER merkt op dat de motie over windmolens in 2005 door de overgrote meerderheid van de staten is aangenomen, maar niet unaniem. Er waren dan ook wat tegenstemmers.

Mevrouw KLIP antwoordt dat de oproep van de heer Hornstra om de regierol steviger op te pakken en kennis met anderen te delen, een oproep is die de provincie zich ter harte neemt. De provincie deelt haar kennis met vooral gemeenten en daar is dan ook al mee begonnen. Spreekster is regelmatig aanwezig bij het overleg van de Vereniging van Drentse Gemeenten (VDG) met portefeuillehouders die over dit onderwerp gaan en op 27 april 2006 is de eerste vergadering van de VDG met de nieuwe portefeuillehouders. Dan staat onder anderen deze nota op het programma. De heer Haar heeft opgemerkt dat toch de exercitie zou moeten worden gemaakt om te kijken wat er nodig is om een energieneutrale provincie te zijn. Spreekster begrijpt die oproep en weet niet goed hoe daar op te reageren. Natuurlijk ontstaat dan een heel visionair toekomstbeeld en als spreekster dan teruggaat naar een artikel van de heer Winsemius, dan is er naar de huidige stand van zaken een realistisch beeld wat iedere keer weer zou moeten worden bijgesteld. Spreekster kan niet schatten hoeveel tijd het kost om een dergelijk toekomstbeeld te schetsen en daar moet wel rekening mee worden gehouden. Zij zal kijken hoe er een exercitie kan worden gemaakt om te kijken wat en hoeveel tijd het kost om van Drenthe een energieneutrale provincie te maken, maar dit hangt wel af van de hoeveelheid tijd die het ambtelijk apparaat daarin zal moeten steken. De jaarlijkse monitoring heeft spreekster toegezegd en gelukkig hoeft deze niet te gedetailleerd te worden. Zij heeft het uitvoeringsprogramma er nog eens bij gepakt en daarin staan niet de projecten die zij twee weken geleden, eind vorig jaar en vandaag heeft genoemd, maar daarin staan wel bij de besparingen, energie en ruimtelijke plannen alle gemeenten waar de provincie op het moment van drukken actief was. Wil de commissie daar dan alle projecten onder hebben, want dat is vooral een tijdsmoment? Wel zou iets meer kunnen worden uitgesplitst wat dat dan voor CO₂ betekent en wat dat dan gaat kosten, maar om gedetailleerder te worden in projecten is gelukkig een mate

van gedetailleerdheid die deze commissie niet nastreeft. De monitoring heeft zij echter al een aantal keren toegezegd. Voor het revolving fund geldt hetzelfde als de energieneutrale provincie. Een groot aantal sprekers heeft daar iets over gezegd en zij wil daar dan ook best naar kijken, maar dan betekent dat wel dat individuele burgers op energiegebied zullen worden gesubsidieerd, tenzij de commissie het ziet als de regeling voor rieten daken.

De heer HORNSTRA vraagt of de gedeputeerde kan uitzoeken wat er al is op dat gebied. Er bestaan namelijk wel constructies en de provincie financiert niets, maar leent tegen een lagere rente uit. Dat verdient zichzelf snel weer terug.

Mevrouw KLIP zegt toe dat zij de mogelijkheden voor een revolving fund voor particulieren die energiebesparende maatregelen willen nemen, zal onderzoeken. Mevrouw Kaal wil meer informatie hebben en dat begrijpt spreekster. De mate van gedetailleerdheid die mevrouw Kaal wil begrijpt zij niet helemaal, want mevrouw Kaal zegt vervolgens dat de provincie wellicht allerlei projecten steunt waar mevrouw Kaal het niet mee eens is. Indien spreekster echter heel formeel redeneert, dient het college te worden afgerekend op de resultaten en of dat via project A of project B wordt gedaan, is iets wat aan het college is. Indien het college niet slaagt, dan doet het college het niet goed. Indien de projecten niet passen binnen de aangegeven kaders in de nota, dan doet het college het ook niet goed. Spreekster begrijpt ook dat mevrouw Kaal iets meer uitgesplitst het verschil tussen CO₂ en geld te horen wil krijgen, maar het uitvoeringsprogramma is volgens spreekster iets van het college. Dat de provincie keuzes moet maken is iets wat zij onderschrijft, maar volgens spreekster maakt het college keuzes door te kiezen voor de vier B's. Ten aanzien van de vraag over de grote bouwblokken heeft zij het gehad over de biomassacentrales. Daarvan heeft spreekster gezegd dat het milieubureau KNN samen met LTO Noord een onderzoek doet dat bijna klaar is en waar een checklist uit komt die een ondernemer kan gebruiken om zelf te zien wat dit qua effectiviteit, kosten en ruimtelijke ordeningsaspecten betekent. Daar zit dat formaat van die bouwblokken bij, want dat betekent inderdaad dat de provincie aan die checklist informatie moet toevoegen, want aan de ene kant moet het kleinschalig en op niet al te grote afstand gebeuren, zodat er geen grote afstanden met biomassa hoeft te worden gereden en aan de andere kant wil niet iedereen op iedere straathoek een biomassavergister hebben. Dat evenwicht moet worden gevonden en dat onderzoek is bijna afgerond en vanuit het oogpunt van ruimtelijke ordening zal de provincie daar ook naar moeten kijken.

Mevrouw KAAL antwoordt dat dit klopt en dat er dan een aantal onvoorziene zaken zullen optreden, zoals geluidsoverlast en dergelijke. Ten aanzien van het uitsplitsen van het controlemechanisme wil spreekster graag weten hoeveel er is bespaard ten opzichte van de kosten en ten opzichte van de norm. Natuurlijk hoeft zij zich niet te bemoeien met elk project, maar wat de gedeputeerde wel zou kunnen aangeven is uitgesplitst naar het onderwerp in de zin dat hoeveel projecten er op welk gebied zijn gestart. Alleen zo ontstaat een indicatie van op welk gebied de speerpunten bestaan en wat daarvan terecht is gekomen.

Mevrouw KLIP antwoordt dat zij dit heeft toegezegd, maar dat betekent wel dat er al een paar maanden aan moet zijn gewerkt, want anders heeft een terugkoppeling geen enkele zin. Dat is dus de terugkoppeling die spreekster voor volgend jaar heeft beloofd en daar zal zij aangeven welke projecten van de plank gevallen zijn omdat het om verschillende redenen niet lukt en welke projecten gestart zijn en wat dit betekent heeft. Dat gebeurt met een voor de commissie afrekenbare, maar beperkte vorm van detailering. De vraag over de financiële onderbouwing van de kilotonnen zal zij schriftelijk beantwoorden. De heer Haikens wil het POP voor de windmolens niet openbreken. Daar is het college het volledig over eens en haar interventie van zojuist heeft te maken met het feit dat het college moet handelen in de geest van het POP en dat is niet de taaksteldiscussie maar de visie op het park in Coevorden, dat niet gigantisch groot hoeft te worden maar waar wel gestreefd moet worden naar een vermogen van ongeveer 15 megawatt. Over de regierol naar gemeenten heeft zij in de richting van de heer Hornstra al iets gezegd. Met betrekking tot het vaststellen van beleidsregels zonder gerichte verkaveling blijft het

college daarin van mening verschillen met de heer Kuiper. Spreker wil dit veel breder zien, namelijk hoe energievoorziening leidend is in de ruimtelijke ordening en daar speelt de zongerichte verkaveling vanzelfsprekend als een van de eerste dingen een rol in. Of dat via beleidsregels wordt gedaan of een andere manier doet er niet toe, maar wel dat het bij iedereen langzamerhand tussen de oren komt. Verder bedoelde de heer Kuiper volgens spreekster te zeggen dat een investering, ook in energiebesparende maatregelen, uiteindelijk winst moet opleveren. Dat staat wel in de nota onder het kopje verleidingsstrategie. Het college is niet bezig met een hetze tegen windmolens en zegt niet dat het waardeloos is. Het college zegt alleen de opbrengst van windenergie te weinig te vinden in relatie tot de aantasting van het landschap. Dat is de argumentatie van het college. De opmerking dat er inmiddels grotere molens zijn en dat er dan met 3 molens kan worden volstaan is iets waar Defensie verantwoordelijk voor is. Het Ministerie van Defensie is verantwoordelijk voor de plaatsing en het ministerie doet dit zo effectief en efficiënt mogelijk en inpasbaar in het landschap. De provincie spreekt daar wel over mee, maar de verantwoordelijkheid ligt bij Defensie.

De VOORZITTER merkt ten aanzien van de procedure op dat naar aanleiding van deze nota er nog een uitwerkingsplan of uitwerkingsnota komt en daarvan kan de commissie zeggen dat dit in de staten nog eens behandeld moet worden. Als er dan verschil van mening is over de reikwijdte van de motie over windenergie van vorig jaar, dan kan nog worden uitgezocht wanneer die discussie in de staten kan worden gevoerd.

De heer WIJBENGA vraagt hoe lang dat gaat duren.

Mevrouw KLIP antwoordt dat dit zo snel mogelijk moet. Zij zegt de commissie zo snel mogelijk het uitwerkingsplan of de uitwerkingsnota die naar aanleiding van de Nota Energiebeleid wordt opgesteld, toe.

10. Sluiting

De VOORZITTER stelt voor om agendapunt 10, de brief van 11 januari 2006, kenmerk 2/5.2/2005011846, beantwoording vragen ex artikel 41 Reglement van orde over uitkomsten studie van het Landbouw-Economisch Instituut (LEI) naar de verplaatsingsmotieven en wensen van glastuinders in het Westland, gezien het late tijdstip van deze vergadering, de volgende keer als eerste punt op de vergadering van de volgende commissievergadering te zetten.

De COMMISSIE stemt hierin unaniem toe.

De VOORZITTER sluit vervolgens de vergadering om 20:20 uur.

Vastgesteld in de vergadering van de Statencommissie Omgevingsbeleid van 31 mei 2006.

,voorzitter

,commissiegriffier

TOEZEGGING

gedaan in de vergadering van de Statencommissie Omgevingsbeleid, gehouden op 12 april 2006 in het provinciehuis te Assen.

Pagina

- 6 Mevrouw EDELENBOSCH zegt toe dat zij de volgende vergadering in de vorm van een brief terug zal komen op de stand van zaken met betrekking tot de bestrijding van het Jacobskruiskruid.
- 8 Mevrouw EDELENBOSCH zegt toe dat zij de commissie binnenkort een samenvatting zal geven van wat Drenthe te kort komt in het bod van het Rijk, m.b.t. het ILG, zodat de staten dat mee kunnen nemen in hun contacten met de leden van de Tweede Kamer.
- 30 Mevrouw KLIP zegt toe dat het college volgend jaar met een uitvoeringsprogramma zal komen dat aan de ene kant een terugblik op het afgelopen jaar en een vooruitblik op datgene waarmee wordt doorgedaan of wat de provincie nog gaat doen, gekoppeld aan de CO₂-winsten en het multipliereffect van het provinciale geld.
- 38 Mevrouw KLIP zegt toe dat zij zal nagaan waar de informatie vandaan komt dat op het windmolenpark in Coevorden het gewenste vermogen van 15 megawatt niet zal worden gehaald.
- 44 Mevrouw KLIP zal kijken wat en hoeveel tijd het kost om van Drenthe een energie-neutrale provincie te maken, afhankelijk van de hoeveelheid tijd die het ambtelijk apparaat in een dergelijke exercitie zal moeten steken.
- 45 Mevrouw KLIP zegt toe dat zij de mogelijkheden voor een revolving fund voor particulieren die energiebesparende maatregelen willen nemen, zal onderzoeken.
- 46 Mevrouw KLIP zegt de commissie toe zo snel mogelijk het uitwerkingsplan of de uitwerkingsnota die naar aanleiding van de Nota Energiebeleid wordt opgesteld, toe te zullen zenden.

HW

Energy Valley Drenthe

Geachte dames en heren,

Mijn naam is Petra Looij en ik spreek namens Nuon en 9 grondeigenaren van deze provincie.

Allereerst mijn complimenten voor u, omdat u ervoor hebt gezorgd dat er nu een conceptnota energiebeleid voor Drenthe is en een inventarisatie windenergiepotentieel in de provincie Drenthe.

Over dit windenergiepotentieel wil ik het graag met u hebben.

Bij de inventarisatie windenergiepotentieel is een kaart opgesteld met zoekgebieden voor windenergie.

Er is in Drenthe inderdaad absoluut meer geschikt gebied voor windenergie dan bij Europark alleen.

Maar ik mis nog een geel stukje op de kaart.

Sinds 2001 heeft Nuon, samen met een 9-tal grondeigenaren, plannen voor een windpark tussen Coevorden en Schoonebeek. Deze plannen zijn bij de gemeente en de provincie bekend. Onze locatie past zelfs in het huidige POP, want de locatie is bij Coevorden, grotendeels op grondgebied van de gemeente Coevorden.

Het windpark waar ik voor pleit ligt in een gebied dat momenteel uitgesloten wordt voor windenergie, volgens de kaart. De reden hiervoor is dat het een bufferzone is, het omliggende gebied heeft een hoge cultuurhistorische gaafheid, tenminste aan de Nederlandse kant.

Toch is dit volgens ons een heel geschikt gebied, wellicht het meest geschikte gebied in Drenthe, vanuit landschappelijk oogpunt gezien.

De windturbines komen namelijk bij de grens met Duitsland en sluiten daarbij landschappelijk gezien aan bij het al bestaande windpark Emlichheim.

In dit gebied is de NAM bezig met plannen voor herontwikkeling van het olieveld Schoonebeek en wil daartoe circa 20 platforms bouwen met in totaal 60 installaties van circa 15 meter hoogte. Dit betekent dat het gebied behoorlijk volgebouwd wordt. Wij betwisten dit initiatief niet.

Maar het is mij niet geheel duidelijk waarom dit gebied, dat als bufferzone benoemd is, wel bebouwd mag worden met olieplatforms en er geen ruimte zou zijn voor windenergie.

Het kan toch niet zo zijn dat het gebied op slot gaat voor allerlei ontwikkelingen die duurzame energiewinning mogelijk maken.

Vanuit het perspectief van het landschap zullen de windturbines vanaf Nederlandse zijde van de grens achter de platforms van de NAM of achter Europark liggen (afhankelijk van waar je staat) en vóór het windpark Emlichheim.

Zonder een te grote inbreuk te doen op het landschap kan de provinciale doelstelling van 15 MW omhoog in een gebied dat al gereserveerd is voor de winning van energie.

Tevens betekent dit een economische injectie voor de zo belangrijke agrarische sector in dit gebied.

Kortom: Wat te denken van een Energy Valley in Drenthe.

Je kunt het gebied beschouwen als een energiegebied in Drenthe: er wordt olie gewonnen, energie uit wind opgewekt en er zijn ook plannen voor bio-massa centrales. Zo wordt hier energiewinning geconcentreerd.

De plaatsing van windturbines is trouwens een omkeerbaar iets. We gaan uit van een levensduur van circa 20 jaar. Daarna kunnen ze eenvoudig verwijderd worden als blijkt dat continuering van deze energiewinning niet meer gewenst is.

GS heeft voorgesteld het huidige beleid te handhaven.

Dat is: 1 locatie voor windenergie in Drenthe en wel op het Europark. Daarbij wordt een maximum gesteld van 15 MW.

(Dit is trouwens in strijd met de afspraken uit het BLOW, waarin Drenthe een taakstelling heeft van MINIMAAL 15 MW.)

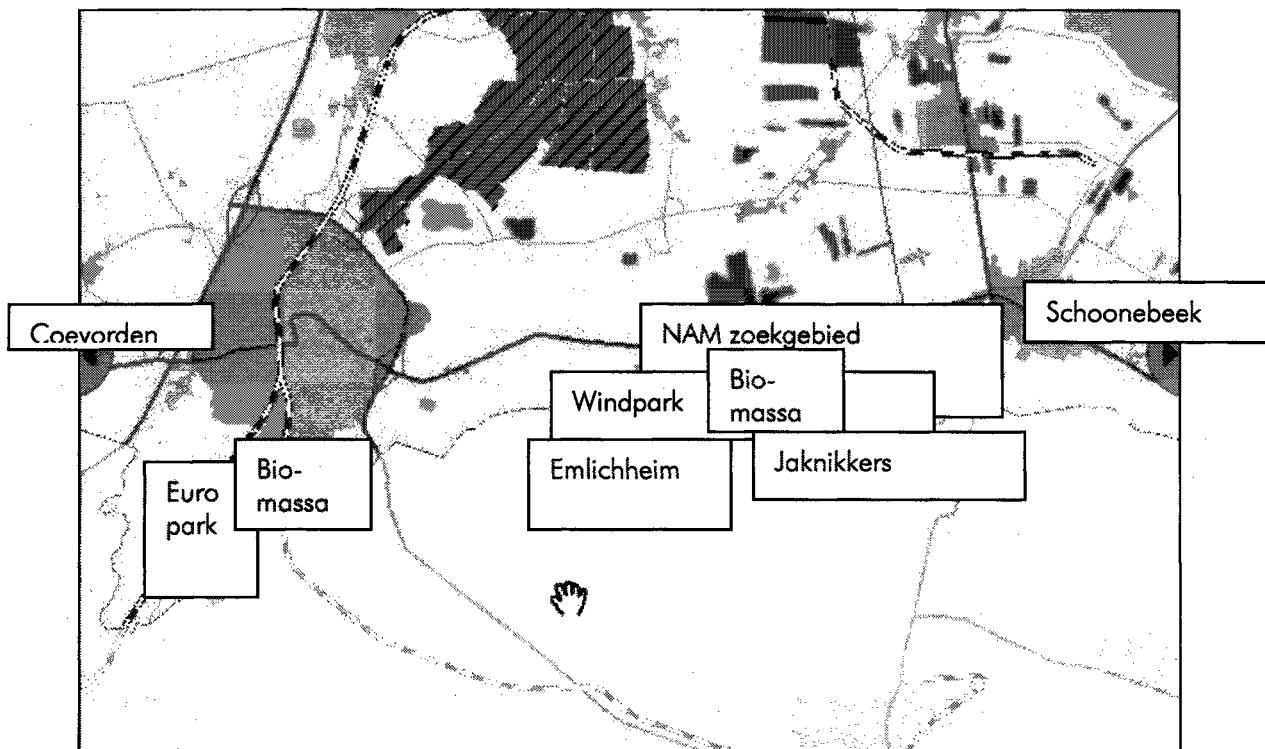
Op dit moment ziet het er naar uit dat Europark de 15 MW niet gaat halen, waarmee de provincie Drenthe dus nog niet voldoet aan haar taakstelling.

Ik pleit er dan ook voor het gebied tussen Coevorden en Schoonebeek op te nemen als zoekgebied voor windenergie en het op de kaart geel te maken.

Provinciale Staten bepaalt het beleid in de provincie Drenthe. Ik doe dan ook een beroep op u om het voorstel van GS niet over te nemen en ons in de gelegenheid te stellen ons windpark te realiseren.

Dank u voor uw aandacht.

Energy Valley Drenthe?

De blauwe tekst betreft bestaande locaties

De groene items zijn in een planstadium

Windpark is in zwart aangegeven en betreft het initiatief voor Windpark Vlieghuis. Initiatiefnemers zijn Nuon en een 9-tal grondeigenaren.

Bovenstaand kaartje geeft globaal de gebieden weer waar nu en/of in de toekomst energie wordt gewonnen.

Emlichheim is het bestaande windpark in Duitsland, bij de grens van Drenthe. Ook aan Duitse kant is een gebied met Jaknikkers.

Europark is het nieuwe windpark op het Defensieterrein.

Er zijn twee plannen voor de vestiging van bio-massa centrales.

Het zoekgebied van de NAM is aangegeven, hier zullen de olievelden Schoonebeek herontwikkeld worden. Het gebied is feitelijk groter dan hier is aangegeven.

Daartussen ligt het gebied 'Windpark' waar ons initiatief voor een windpark is gesitueerd.

De laatste berichten lijken erop te wijzen dat Europark waarschijnlijk minder dan 15 MW zal zijn. De taakstelling van Drenthe in het BLOW is MINIMAAL 15 MW. Dit betekent dus dat Drenthe de doelstelling voor windenergie niet haalt met Europark alleen.

Ons initiatief ligt grotendeels in de gemeente Coevorden, met een gedeelte in de gemeente Emmen. De gemeente Emmen staat positief tegenover windenergie.

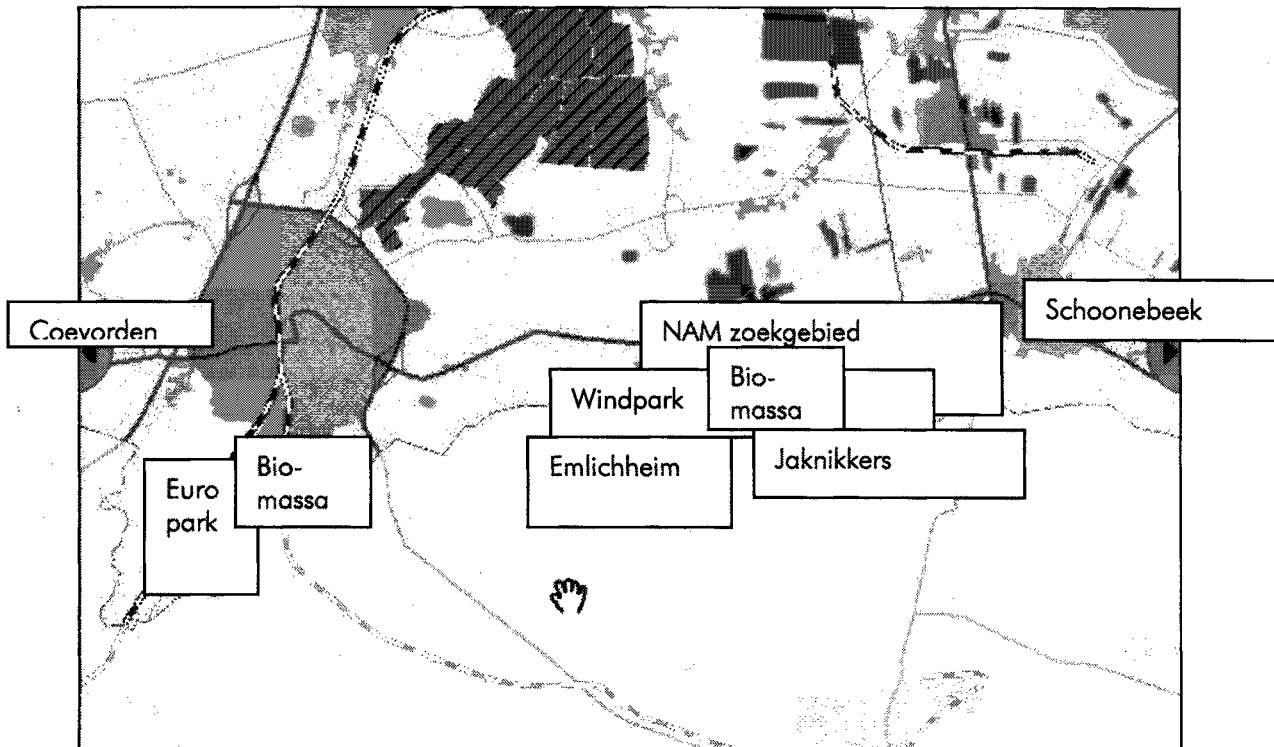
In het geval de provincie Drenthe van mening is dat alle windenergie in de gemeente Coevorden gerealiseerd kan of moet worden respecteren we dat uiteraard.

Indien de provincie Drenthe het POP wil handhaven is onze locatie uitermate geschikt omdat zij 'in de nabijheid van Coevorden' is gelegen, op gronden van de gemeente Coevorden.

Tevens wordt op deze wijze een concentratie van energiewinning bereikt.

Een van de voorwaarden voor de plaatsing van windenergie is dat er reeds een aanzienlijke verstoring van het landschap heeft plaatsgevonden. Dat dit hier het geval is moge duidelijk zijn. Tevens is een uitbreiding van de capaciteit aan windenergie op deze locatie een logische keuze, in het licht van het huidige POP, maar ook gezien de wens om het ongestoorde Drentse landschap grotendeels te behouden. Een concentratie lijkt dan voor de hand te liggen.

Energy Valley Drenthe?

De blauwe tekst betreft bestaande locaties

De groene items zijn in een planstadium

Windpark is in zwart aangegeven en betreft het initiatief voor Windpark Vlieghuis. Initiatiefnemers zijn Nuon en een 9-tal grondeigenaren.

Bovenstaand kaartje geeft globaal de gebieden weer waar nu en/of in de toekomst energie wordt gewonnen.

Emlichheim is het bestaande windpark in Duitsland, bij de grens van Drenthe. Ook aan Duitse kant is een gebied met Jaknikkers.

Europark is het nieuwe windpark op het Defensierrein.

Er zijn twee plannen voor de vestiging van bio-massa centrales.

Het zoekgebied van de NAM is aangegeven, hier zullen de olievelden Schoonebeek herontwikkeld worden. Het gebied is feitelijk groter dan hier is aangegeven.

Daartussen ligt het gebied 'Windpark' waar ons initiatief voor een windpark is gesitueerd.

De laatste berichten lijken erop te wijzen dat Europark waarschijnlijk minder dan 15 MW zal zijn. De taakstelling van Drenthe in het BLOW is MINIMAAL 15 MW. Dit betekent dus dat Drenthe de doelstelling voor windenergie niet haalt met Europark alleen.

Ons initiatief ligt grotendeels in de gemeente Coevorden, met een gedeelte in de gemeente Emmen. De gemeente Emmen staat positief tegenover windenergie.

In het geval de provincie Drenthe van mening is dat alle windenergie in de gemeente Coevorden gerealiseerd kan of moet worden respecteren we dat uiteraard.

Indien de provincie Drenthe het POP wil handhaven is onze locatie uitermate geschikt omdat zij 'in de nabijheid van Coevorden' is gelegen, op gronden van de gemeente Coevorden.

Tevens wordt op deze wijze een concentratie van energiewinning bereikt.

Een van de voorwaarden voor de plaatsing van windenergie is dat er reeds een aanzienlijke verstoring van het landschap heeft plaatsgevonden. Dat dit hier het geval is moge duidelijk zijn. Tevens is een uitbreiding van de capaciteit aan windenergie op deze locatie een logische keuze, in het licht van het huidige POP, maar ook gezien de wens om het ongestoorde Drentse landschap grotendeels te behouden. Een concentratie lijkt dan voor de hand te liggen.

INSPRAAKREACTIE

Provincie Drenthe, Statencommissie Omgevingsbeleid, vergadering 12 april 2006

Agendapunt 9: Nota Energiebeleid 2006-2010: Energiek Drenthe met Inventarisatie windenergiepotentieel in de provincie Drenthe

Geachte leden van de statencommissie,

Op 21 november vorig jaar was ik hier als toehoorder bij uw bespreking over de Startnota energiebeleid. En ik was blij verrast over de opstelling van vrijwel alle partijen over het windenergie. Want er werd zeer duidelijk aangegeven dat men meer wil met windenergie. De gedeputeerde mevrouw Klip merkte hier toen over op dat er naast de drie B's er een 'B' van 'Blazen' aan de nota zou moeten worden toegevoegd. Helaas constateer ik nu dat deze vierde 'B' door de overheersende tegenwind lijkt te zijn weggeblazen.

Ik sta hier als vertegenwoordiger van Groenraedt. Dit zal geen vreemde naam meer voor u zijn. Ik sta hier mede namens vele grondeigenaren die plannen hebben om samen met ons windturbines te realiseren in uw provincie. Op 24 maart heb ik een e-mail verzonden aan de griffier met het verzoek deze onder u te verspreiden. In deze e-mail heb ik al een opsomming gemaakt van de meer of minder concrete initiatieven. Plannen zijn er in de gemeente Emmen, Borger-Odoorn, Midden-Drenthe, Westerveld/Meppel en Coevorden. En meer grondeigenaren hebben ons benaderd om de mogelijkheden voor windenergie te bekijken.

In mijn e-mail heb ik aangegeven dat met onze projecten een besparing op de CO₂-emissie kan worden behaald van 179 kTon per jaar. Dit is ruim 35% van de beleidsdoelstelling van de provincie Drenthe! Met windenergie valt dus wel degelijk een substantiële bijdrage aan het bereiken van de doelstelling te behalen. De provincie zou hier met haar energiebeleid meer ambitie in kunnen en moeten tonen.

In de Nota Energiebeleid worden criteria genoemd waaraan projecten moeten voldoen. Als ik onze windprojecten aan deze criteria toets, dan concludeer ik dat de slaagkans groot is. Onze projecten zijn economisch haalbaar, realistisch, met weinig middelen tot stand te brengen en dragen bij aan de economische structuurversterking. U kunt een grote klapper maken in het bereiken van uw klimaatdoelen. En de provincie heeft een argument om het gebruik van duurzame energie te stimuleren, immers opgewekt binnen eigen provinciegrens. In dit kader vragen wij ons af waarom GS toch niet kiest voor windenergie.

De enige reden die ik in de nota aantref is dat het plaatsen van windturbines een grote invloed heeft op het landschap. Windturbines veranderen het landschap, dat is een feit. Maar waarom dat steeds in een negatief verband gezegd wordt begrijp ik niet. Het Drentse landschap biedt voldoende mogelijkheden om op een verantwoorde wijze windturbines in te passen. Windturbines horen bij de open gebieden met de ruime verkaveling en lange lijnen zoals die ook in Drenthe te vinden zijn. De kaart met de zoekrichting voor windturbines geeft een redelijke indruk van waar deze gebieden te vinden zijn. Volgens ons geeft de kaart niet alle mogelijkheden weer en zijn er meer geschikte gebieden voor windenergie dan die nu als zoekgebied zone I en II zijn aangegeven.

Met enige verbazing las ik in de nota dat GS vindt dat de beperkte opbrengst van windenergie vanuit energiedoelstellingen onvoldoende is om de inbreuk op het landschap te rechtvaardigen. Graag hoor ik van GS welke vorm van opwekking van duurzame energie dan wel mogelijk is. Windenergie is op dit moment de goedkoopste en meest effectieve vorm van duurzame elektriciteitsopwekking. Dat blijkt wel uit de gigantische groeicijfers van windenergie wereldwijd. Vorig jaar groeide de wereldmarkt voor windturbines met maar liefst 43%.

Drenthe moet doen wat zij kan. Zonder de ambitie te hebben dat Drenthe een wereldprobleem kan oplossen, maar wel met de ambitie dat elke bijdrage er één is. Deze ambitie heeft Drenthe bijvoorbeeld ook al uitgesproken in het kader van Energy Valley: het optimaal benutten van energieactiviteiten ten behoeve van de economie en werkgelegenheid in Noord-Nederland. Waarom wordt nu niet ingezet op windenergie?

Er is volop geschikte ruimte in Drenthe. Er zijn meerdere gemeenten die al de ambitie hebben uitgesproken om windenergie toe te staan. Met name Emmen heeft dit duidelijk aangegeven. En zoals gezegd zijn er ook al meerdere initiatieven die in principe klaar liggen om in procedure te gaan. Iedereen wacht op een positief signaal van de provincie. U hebt directe invloed op het afgeven van dit signaal. Wij rekenen er op dat u dit doet.

Vele Drentse agrariërs hebben deze kans nodig om hun bedrijf een financiële basis te geven. Dit is hard nodig. Wij gaan er van uit dat dit een extra reden voor u is om meer windturbines in Drenthe toe te staan.

Dank u wel,

Dirk Jan Matthijse
Groenraedt B.V.
12 april 2006

Nationaal Kritisch Platform Windenergie

Geachte commissieleden,

Als landelijk voorzitter van het Nationaal Kritisch Platform Windenergie, wil ik U allereerst erkentelijkheid betuigen voor de gelegenheid die U biedt onze zienswijze inzake de plaatsing van windturbines, een zienswijze gesteund door meer dan 10.000 personen, naar voren te brengen.

Het NKPW is een stichting gerund door vrijwilligers die zelfs hun eigen koffie en reiskosten betalen, kortom geen enkel financieel belang hebben bij ons standpunt.

Dit in flagrante tegenstelling met de mensen die het sprookje windturbines blijven rondvertellen en waarvan kan worden geconcludeerd dat deze persoonlijke financiële belangen hebben of hun brood daarmee verdienen.

Wij stellen tevens vast dat in het gehele land het draagvlak voor windturbines, met name in de woon- en leefgebieden steeds kleiner is geworden.

Dit is niet alleen omdat de burgers van mening zijn dat windturbines niet in zulke omgevingen passen, maar vooral ook omdat de kennis over het maatschappelijk nut en de betekenis van windturbines sterk is toegenomen.

Conclusie kan geen andere zijn dan dat het maatschappelijke nut van windenergie in geen enkele verhouding staat tot de kosten van de inbreuk op woon- en leefomgeving en het landschap.

Allereerst de feiten en uitgangspunten:

De totale doelstelling van BLOW bedroeg 1500 MW, overeenkomend met 1,07 Mton vermeden CO₂.

Een eenvoudige rekensom leert ons dan dat 1 MW windvermogen overeen komt met 0,71 kiloton vermeden CO₂.

Zou Drenthe de volgens BLOW toegedeelde 15 MW windvermogen plaatsen dan wordt in totaal 15 x 0,71 kiloton CO₂ vermeden = 10,7 kiloton.

U ziet, dat de prestaties (540 kiloton) waarvan de gedeputeerde uitgaat in haar startnotitie voor Uw provincie 50 x beter zijn, dus veel effectiever en zonder twijfel veel kostenefficiënter.

Uw college van Gedeputeerde Staten heeft dus een ambitieuze doelstelling in haar startnotitie uitgesproken die gebaseerd is op innovatie en besparing.

In dat beleid is ons inziens helemaal geen noodzaak voor windturbines, met name omdat die voor de realisatie van het beleid geen noemenswaardig effect sorteren.

Terwijl er door plaatsing van windturbines negatieve effecten op ondermeer de beleving van ruimte, natuur, uitzicht en landschap kunnen ontstaan.

De Provincie kan daarmee een groot deel van haar aantrekkingskracht en mogelijke inkomsten uit toerisme verliezen.

Het Nationaal Kritisch Platform Windenergie, vertegenwoordigt 50 plaatselijke groepen, méér dan 10.000 personen. Het NKPW wil het open landschap in stand houden, is vóór een schoner milieu, vóór duurzame energie en vóór een goede leefomgeving. De reusachtige turbines, die verschijnen in ons dichtbevolkte land waar de ruimte schaars is, produceren een verwaarloosbare hoeveelheid stroom. Windturbines brengen schade toe aan milieu, landschap, open ruimte en leefomgeving. Zie voor verdere informatie onze website www.nkpw.nl.

Het kan dus aanzienlijk beter op de manier van GS van Drenthe, ook zonder windturbines.

In den Haag is inmiddels bij een meerderheid doorgedrongen dat windturbines nooit enige oplossing, ook niet een heel klein beetje, voor het CO2/Fossiele brandstoffen probleem kunnen zijn. Vrij vertaald luidt de Haagse boodschap nu: We moeten middels doelvoorschriften het geld daar inzetten waar het milieu-en energierendement het hoogst is, innovatie en technologie-ontwikkeling moeten worden versterkt.

Anders gezegd; geen geld meer voor windturbines die het tegendeel van kosteneffectief en innovatief zijn maar wel een onevenredig groot beslag op het beschikbare budget leggen.

Onlangs stond er te lezen: **Investeringsbedrijf zuigt subsidiepotten voor aanleg windmolens leeg**

ik citeer uit de parlementaire Nieuwsbrief: Concurrenten van Groenraedt spreken van misbruik van overheids subsidies PvdA-kamerlid Diederik Samson stelt dat de Belastingdienst en subsidieverstrekker Senter naïef zijn geweest, en snelle jongens aan veel geld helpen. Samson gaat staatssecretaris Joop Wijn (Financiën) en minister Laurens-Jan Brinkhorst (Economische Zaken) ter verantwoording roepen, ook omdat door de creativiteit van Groenraedt de EIA-subsidiepot halverwege het jaar uitgeput dreigt te raken.

Met andere woorden windturbines zijn a-sociaal omdat ze een werkelijke oplossing van de problemen onmogelijk maken door het kapitaalsbeslag op de beschikbare fondsen.

Door nu te stellen dat er potentieel is binnen Uw provincie om tot plaatsing van windturbines over te gaan helpt U die snelle jongens aan nog meer subsidiegelden terwijl het effect op het CO2 probleem verwaarloosbaar is en U een tweestrijd binnen Uw burgers entameert.

U signaleert zelf de afbouw van landelijke subsidieregelingen voor zonne-energie omdat daar geen geld meer voor is, dit terwijl wij in Nederland nota bene koploper zijn in de ontwikkeling van zonne-energie.

In dat kader verwijzen wij naar de baanbrekende kennis die de TU Delft in de afgelopen jaren heeft vergaard

Kennis die later ook economisch van groot belang voor ons land kan zijn.

Windturbines worden slechts buiten ons land gebouwd en vormen geen enkele impuls voor onze economie.

Wat Uw verplichtingen uit kader van BLOW betreft, VVD fractiespecialist Paul de Krom verwoordde het vorig jaar in een mail aan mij als volgt:

Wat windmolens op land betreft, de VVD fractie is daar nooit voorstander van geweest. De realiteit is wel dat het Rijk met provincies het BLOW convenant heeft afgesloten (1500 MW). Ik vind het niet op de weg van het Rijk liggen om dat convenant eenzijdig open te breken, dat zou betekenen dat het Rijk terecht het verwijt krijgt van 'onbehoorlijk bestuur' en 'onbetrouwbaarheid'. Wel heb ik richting provincies aangegeven dat indien provincies van de afspraken in het convenant af willen, de VVD fractie daarvoor open staat.

Het Nationaal Kritisch Platform Windenergie, vertegenwoordigt 50 plaatselijke groepen, méér dan 10.000 personen. Het NKPW wil het open landschap in stand houden, is vóór een schoner milieu, vóór duurzame energie en vóór een goede leefomgeving. De reusachtige turbines, die verschijnen in ons dichtbevolkte land waar de ruimte schaars is, produceren een verwaarloosbare hoeveelheid stroom. Windturbines brengen schade toe aan milieu, landschap, open ruimte en leefomgeving. Zie voor verdere informatie onze website www.nkpw.nl.

Zelfs mijn geachte, door zijn verblijf in boomhutten, bewonderde, opponent Diederik Samson, PVDA ex Green Peace, noemt de windturbines op land niet meer.

VVD, CDA, LPF en SP zijn nu aperte tegenstanders van plaatsing op landlocaties terwijl PVDA en GL een wait and see houding aannemen.

Ik stel dus vast dat BLOW inmiddels is overleden en de plaatsing van windturbines op land in Nederland nu volledig op initiatief van de windturbine lobby alsmede de enkele provinciale of lokale bestuurder geschiedt.

Den Haag stuurt niet meer aan en de 15 MW waaraan Drente zich zou hebben geconfirmeerd, welnu die kunt U dus rustig inruilen voor al die projecten die U in de startnotitie schetst.

Speerpunten in beleid op landelijk politiek niveau zijn dus momenteel innovatie en besparing, daardoor is het niet toevallig dat de windturbine lobby op dit ogenblik grote activiteit ontwikkelt, zij zien ook wel dat het luilekkerland voor windturbine plaatsing langzamerhand gaat verdwijnen kortom zoals U het treffend zegt, de lucht voor de leuke fietsbanden wordt schaars.

Wij zijn dan ook bijzonder verheugd dat U in uw startnotitie energiebeleid gewag maakt van een recent onderzoek van het Energiecentrum Nederland (ECN) waaruit blijkt dat wij in Nederland met bestaande maatregelen en zonder dat het geld kost nog veel meer energie kunnen besparen namelijk het verbruik van een miljoen huishoudens.

De conclusie die U trekt in Uw startnotitie

"Er valt nog een wereld te winnen in Drente"

onderschrijven wij dan ook ten volle en voegen daarbij toe dat volgens ons Uw Provincie een voortrekkersrol en voorbeeldfunctie vervult waar het gaat om innovatie en besparing. Een voortrekkersrol die in het verlengde ligt van de Parlementaire opvattingen.

In die voortrekkersrol past echter geen plaatsing van windturbines in Uw schitterende provincie, kortom het windenergiepotentieel in Drenthe dient op nihil gesteld te worden.

Jim Mollet
Voorzitter NKPW

WINDENERGIE IN DRENTHE

Stichting Steenwijkerland Tegen Windmolens aan Provinciale Staten van Drenthe.

Stelling 1. Windenergie levert een verwaarloosbare bijdrage aan de oplossing van onze energie- en klimaatproblemen.

Stelling 2. Windenergie doet afbreuk aan de kwaliteit van de open ruimte en het landschap, en heeft ernstige effecten op de woonomgeving.

Stelling 3. Windturbines veroorzaken waardedaling van onroerend goed tot op kilometers afstand van een windmolenpark.

Stelling 4. Windenergie slokt zeer veel gemeenschapsgeld op, waarvan grondeigenaren en turbine-exploitanten profiteren. Dit geld kan met andere methodes 10 - 100 keer zo effectief besteed worden om het fossiel brandstofverbruik en de CO₂ uitstoot te reduceren.

1. WAT BETEKENT WINDENERGIE VOOR NEDERLAND?

De **taak van windenergie**, en zo wordt zij ook altijd verdedigd, is het terugdringen van het verbruik van fossiele brandstof en de CO₂ uitstoot. Om het nut van windenergie te kunnen beoordelen, moet dus de opbrengst met het totale energieverbruik worden vergeleken.

Opbrengst

1.- Nederland verbruikt per jaar 900 miljard kWu energie, dat is 56 000 kWu per inwoner. Op een paar procent na wordt al deze energie uit fossiele brandstof gehaald.

2.- Windturbines op land hebben een productiefactor van 20%, dat wil zeggen dat de gemiddelde opbrengst 20% is van hun topvermogen. Dus brengt een turbine van 1MW in een jaar (8760 x 0,20 x 1000) 1,75 miljoen kWu op, de energie voor 31 personen. M.a.w., zo'n turbine compenseert de CO₂ productie van 31 personen.

3.- Nederland nu: opbrengst windturbines 1300 miljoen kWu (2003), of 1,4 ‰ van het energieverbruik, goed voor 12 uur energie of CO₂ productie per jaar.

2. VERSCHIL MET VOORLICHTING DOOR RIJKSOVERHEID EN ENERGIEPRODUCENTEN c.s.

Hoe kan het nu dat de voorlichting door de rijksoverheid, energieproducenten e.a. zo'n ander beeld geeft van de prestaties van windenergie? Op deze vraag is eenvoudig antwoord te geven. De gegevens die zij presenteren zijn doorgaans wel juist, en zijn dan ook niet strijdig met de onze. De energiebedrijven vergelijken de opbrengst doorgaans met het huishoudelijke elektriciteitsverbruik, en komen zo tot een aandeel in de buurt van 10%. Dit is zeker een eerlijk getal, evenals als onze 1,4 ‰, maar het is niet relevant in de energie en CO₂ discussie. Met die 10% wordt gesuggereerd dat ook 10% van de CO₂ productie kan worden gecompenseerd. Dit is natuurlijk niet juist, dat blijft bij ongeveer 1,4 ‰.

3. WINDENERGIE IN DRENTHE

Uit energiebalans berekend:

BLOW wil 15 MW in Drenthe opstellen, met een opbrengst van (15 x 1,75): 26.25 miljoen kWu/jaar.

Dit is goed voor het verbruik van (15 x 31) 465 inwoners, of 1 ‰ van het energieverbruik van Drenthe.

Uit CO₂ balans berekend:

Opbrengst: 15 kton/jaar ("Energiek Drenthe", p. 33).

Uitstoot Drenthe 5208 kton/j (in 2000, "Energiek Drenthe", p.30).

De 15 MW windenergie is dus goed voor 3 ‰ van de CO₂ uitstoot van Drenthe.

We zijn het dus in grote lijnen eens. Het verschil tussen de 3 en 1 ‰ zit vooral in de aangenomen productiefactor en omrekening van elektriciteit naar CO₂. Deze 1-3 ‰ houdt er nog geen rekening mee dat windturbines zelf ook energie kosten, zowel voor bouw, onderhoud en opruimen na gedane diensten als door daling van het rendement van de conventionele centrales die altijd nodig blijven voor wanneer de turbines stil staan.

Drenthe zelfvoorzienend?

Jaarlijks energieverbruik bevolking (482 500 personen) 27 000 miljoen kWu

Hiervoor is nodig 15 400 MW opgesteld vermogen, of 10 000 turbines van 1,5 MW.

Dit zou aan ruimte 760 km² kosten, of ca 30 % van het oppervlak van Drenthe (2680 km²).

4. ENKELE SCHADEPOSTEN BIJ BELEID VOLGENS BLOW

Woningen bij windturbines dalen in waarde door de hinder die ze veroorzaken, zoals geluidshinder (puls geluid is schadelijker dan constant geluid), beweging van rotorbladen en landschapsvervuiling. In vele gevallen is dit door erkende taxateurs vastgesteld. In Groningen is de WOZ waarde van een woning door de rechter met 30% verminderd omdat op 2,5 km windturbines komen, een uitspraak die door de Hoge Raad is bevestigd.

Schatting van de kosten voor Drenthe bij een gemiddelde schade van 10%, 30% of 50%

Planschade. Vergelijken met de situatie in andere buitengebieden in Nederland liggen naar schatting 750 tot 1500 woningen binnen 2,5 km van de turbines. Bij een gemiddelde prijs van 225 000 € zijn die huizen 170 tot 340 miljoen € waard. Een waardevermindering van 10% levert dan een schade op van ca 25 miljoen, van 30% ca 75 miljoen, en van 50% zo'n 130 miljoen €. Deze schade komt ten laste van de initiatiefnemers of energiebedrijven of, als zij dit bedrag niet kunnen opbrengen, van de gemeente Meppel of Coevorden. De huiseigenaren draaien daadwerkelijk voor de schade op, ook indien zij geclaimd wordt, men speculeert daar wel op, en daarom hoort de overheid haar burgers hiertegen te beschermen.

Verminderde WOZ opbrengst. De opbrengst van de eigenarenbelasting, geschat op 1‰, wordt lager. Voor de gemeente Meppel of Coevorden naar betekent dit een jaarlijkse schadepost van 25 000 tot 130 000 € per jaar.

5. KOSTEN EN BATEN 15 MW WINDTURBINEN IN DRENTHE (kostprijs 18 miljoen €)

Baten

Energie voor 465 inwoners (200 huishoudens)
Subsidies e.d. aan energiebedrijven, speculanten en enkele landeigenaren 3 tot 4 milj. €/jaar

Kosten voor de samenleving

Maatschappelijke kosten

"Natuur, rust en publieke ruimte" worden verkwanseld ?
Geluidsoverlast voor velen ?
Andere hinder: slagschaduw, schittering, uitval elektriciteitsnet
Gevaar: omvallen, blikseminslag, ijsafzetting ?
Sociale problemen door belangentegenstellingen ?

Economische kosten

Daling rendement bestaande centrale ?
Aanpassing elektriciteitsnet ?
Opslag elektriciteit is onmogelijk, uitverkopen en duur inkopen ?
Teruggang toerisme ?

Waardevermindering onroerend goed

Planschade 25-130 miljoen €
Vermindering opbrengst WOZ 25-130 duizend €/jaar
Lagere belastingopbrengsten (inkomsten-, waterschapsbelasting) 0,2-1 miljoen €/jaar
Overheidssubsidies e.d. 3-4 miljoen €/jaar

Voor heel Nederland (2003-2020) bedragen de verliezen op windenergie (minder dan 1% van de energie) 27 miljard €. Ter vergelijking, dit is 5 x de prijs van de deltawerken, de Betuwelijn is goedkoper, de Rijksbegroting bedraagt 126 miljard €/jaar.

Conclusie

De provincie Drenthe doet zeer goede stappen op het gebied van de duurzaamheid in de vorm van de voorgenomen besparing van 370 000 Mton CO₂ uitstoot en de innovatieve maatregelen die in POP II zijn aangekondigd. Wij verzoeken u zich op deze maatregelen te concentreren, die een 10-100 maal effectievere besteding van gemeenschapsgeld zijn dan windenergie, en windturbines uit Drenthe te weren. Het Collegeprogramma 2003-2007 zegt terecht: "Een belangrijk speerpunt... is het waarborgen van de kwaliteit, de vitaliteit en de aantrekkelijkheid van het landelijk gebied". Drenthe is te mooi voor dure en nutteloze windturbines.

Meppel, 11 april 2006

Geachte leden van de Commissie Omgevingsbeleid,

Als één van de initiatiefnemers van Windpark Oude Vaart wil ik graag van deze mogelijkheid gebruik maken om onze zorg uit te spreken. Want de Nota Energiebeleid zoals die op dit moment in elkaar steekt is een doodsteek voor ons initiatief.

Met veertien agrarische ondernemers hebben wij het initiatief genomen om windturbines op ons land te realiseren. Dit windpark ligt langs de Drentse Hoofdvaart tussen Meppel en Havelte. Het is een modern, herverkaveld gebied, ruim van opzet, gelegen tussen het industrieterrein van Meppel en Havelte. In beide gemeenten (Meppel en Westerveld) kwam dit als voorkeurslocatie uit een quick scan windenergie.

Het gebied heeft bij beide gemeenten de bestemming Agrarisch gebied 1. Dit houdt in dat de hoofdfunctie agrarisch gebruik is. Volgens het provinciale streekplan uit 2004 is het een zone 1 gebied.

Het is mogelijk om hier 8 tot 10 windturbines te realiseren. De inkomsten uit deze windturbines zijn een meer dan welkome aanvulling op de inkomsten uit onze agrarische bedrijven.

De gemeenten zijn niet direct enthousiast, maar ook niet tegen ons plan. Zo heeft de gemeente Westerveld in de onlangs vastgestelde kadernota voor het buitengebied de mogelijkheid voor windturbines open gelaten. Voor ons een belangrijk gegeven om door te gaan.

Wij hoopten dat de provincie ons initiatief zou steunen. De signalen die wij hoorden waren steeds positief. Maar nu blijkt dat u de mogelijkheid voor windenergie op onze locatie geheel wilt laten vallen. En dat valt ons behoorlijk tegen. Met name ook omdat dit gebied het meest windrijk en daarom de meest logische keus is. Dit blijkt ook uit het feit dat de provincie Overijssel reeds een windpark in Rouveen heeft en er ver gevorderde plannen zijn voor een windpark in onze buurgemeente Steenwijk. Waarom kan dat niet in Drenthe!

Wat wij ook niet begrijpen is dat ons gebied op de kaart 'Plaatsing windmolens: zoekrichting' als uitgesloten gebied is opgenomen. Het is toch zone 1 gebied. En beide gemeenten hebben deze plek aangewezen als voorkeurslocatie. Welke criteria houdt u aan om te zeggen dat het bij ons niet zou kunnen? Het is ons een raadsel.

U als leden van de commissie kunt de nota nog veranderen. Wij doen een beroep op u om dit te doen. Geef windenergie een kans en geef ons een kans. Wij kunnen de windturbines goed gebruiken en . . . het is ook nog goed voor het milieu!

Dank u.

Henk Jalvingh, Meppel

Postbus 519 | 8000 AM Zwolle | Nederland

Provincie Drenthe
Statencommissie Omgevingsbeleid
Mevr. J. Wiarda
Postbus 122
9400 AC ASSEN

bezoekadres Dr. Van Deenweg 1
8025 BP Zwolle
Nederland
postadres Postbus 519
8000 AM Zwolle
Nederland
telefoon +31 38 851 85 10
fax +31 38 852 49 00
e-mail energie@essent.nl
internet www.essent.nl

datum 11 april 2006
onderwerp Reactie op Energiek Drenthe de concept nota
energiebeleid 2006 - 2010 Energiek Drenthe
behandeld door H.N.M. Akerboom
telefoon +31 38 852 41 04
e-mail hein.akerboom@essent.nl

ons kenmerk 06K0001947

Aan de leden van de Statencommissie Omgevingsbeleid,

Op de vergadering van vandaag staat op punt 9 van de agenda de bespreking van de Nota Energiebeleid 2006-2010, Energiek Drenthe met de inventarisatie windenergie potentieel in de provincie Drenthe.

Deze inventarisatie is door GS op verzoek van de Staten opgesteld en op 16 maart j.l. naar de commissie gezonden

Graag willen wij de visie van Essent geven ten aanzien van de ruimte die in de provincie Drenthe aan windenergie wordt gegeven in het algemeen en specifiek daarna nog aandacht vragen voor de twee projecten die Essent in Drenthe in ontwikkeling heeft.

Medio 2005 heeft Essent besloten om al haar activiteiten op het gebied van windenergie te concentreren in een nieuw bedrijf Essent Wind Nederland BV. Begin 2006 heeft Essent aan Essent Wind Nederland een ambitieuze doelstelling opgelegd om de bestaande windcapaciteit van Essent in Nederland ruimschoots te verdrievoudigen.

In het verleden heeft Essent in de provincie Drenthe enkele initiatieven ontplooid maar deze zijn destijds vanwege het onwrikbare karakter van het huidige POP in de ijskast gezet. Toen in het najaar van 2005 bij de bespreking van de startnotitie energiebeleid Energiek Drenthe duidelijk werd dat bij de Provinciale Staten de houding ten opzichte van nieuwe windenergie projecten enigszins positiever was geworden heeft Essent besloten om deze initiatieven weer nieuw leven in te blazen, met in het achterhoofd de wetenschap dat

bedrijf Essent Energie B.V.
bank 57 27 61 813
handelsregister 17 12 64 10

geadresseerde Provincie Drenthe
pagina 2 van 3
ons kenmerk 06K0001947

grote delen van het landschap in Drenthe ongerept en kwetsbaar zijn en dat daardoor vele locaties planologisch niet acceptabel zijn.

Essent is van mening dat voor nieuwe locaties aansluiting gezocht moet worden bij reeds bestaande verstoringen in het landschap, zoals op of aansluitend aan een industrieterrein, maar ook plaatsing in de nabijheid van hoogspanningslijnen zou tot de mogelijkheden moeten behoren.

Met deze uitgangspunten heeft Essent twee locaties op het oog waar naar de mening van Essent reeds sprake is van verstoring van het landschap en het plaatsen van windturbines landschappelijk gezien mogelijk zou moeten worden gemaakt.

De eerste locatie betreft het VAM-Mera terrein in combinatie met het VAM terrein.

Plaatsing van windturbines op het VAM Mera terrein heeft in 2002 een zeer positieve beoordeling ontvangen in de studie plaatsing windturbines bij bedrijven terreinen, welke in opdracht van Essent door Grontmij is opgesteld.

Op dit moment worden de mogelijkheden onderzocht van het plaatsen van enkele windturbines aan de rand van het VAM- MERA terrein in combinatie met een plaatsing van een aantal windturbines op het aansluitende VAM terrein. Een eerste verkenning heeft uitgewezen dat een combinatie van deze twee locaties een windpark zou kunnen opleveren met een opgesteld vermogen van ca. 20 tot 30 MW.

Wanneer dit windpark wordt gerealiseerd neemt de bij Essent in Wijster geproduceerde duurzame energie toe tot ruim 35% van de voor de huishoudens in Drenthe benodigde energie(GAVI 22%, stortgas 2,5% en wind 12%).

Daarnaast ziet Essent ook mogelijkheden voor een tweede windpark ten noordoosten van de gemeente Emmen. De omvang van het windpark zal ca. 15 MW bedragen. Deze locatie ligt op de kaart Plaatsing windmolens in de zoekrichting Zone I met externe werking habitat. Gezien de lokale verstoringen door hoogspanningslijnen is Essent van mening dat ook hier plaatsing van windturbines mogelijk gemaakt zou moeten worden.

Op pag 15 -16. van het uitvoeringsprogramma wordt onder lopende zaken aandacht besteed aan windenergie.

Gesteld wordt dat provincie, gemeente en defensie hard op weg zijn om de BLOW doelstellingen van 15 MW voor de provincie Drenthe te halen.

Wij willen er met klem op wijzen dat de BLOW doelstelling een minimale inspanningsverplichting is en het is zeker niet de bedoeling van deze overeenkomst om na het behalen van deze doelstelling de "deur op slot te doen".

Daarnaast wordt in het rapport op pag.15 gesteld dat de beperkte opbrengst van windenergie vanuit energiedoelstellingen door u onvoldoende wordt gevonden om de inbreuk op het landschap te rechtvaardigen.

Wij kunnen ons niet vinden in deze stelling name en wel om de volgende redenen.

geadresseerde Provincie Drenthe

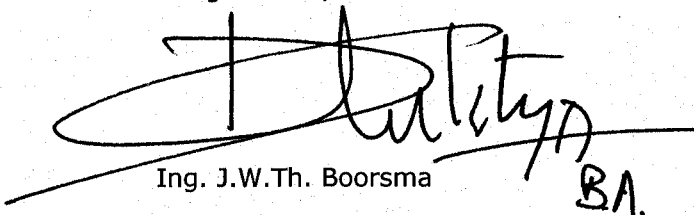
pagina 3 van 3

ons kenmerk 06K0001947

Op pag. 8 van de inventarisatie wordt door u gesteld dat de opbrengst van het windpark bij Coevorden (15MW) goed is voor het jaarlijkse energieverbruik van ca. 12.500 huishoudens, wat overeenkomt met ruim 6% van alle huishoudens in Drenthe. Op zich vinden wij 6% van de Drentse huishoudens al geen beperkte opbrengst. Wij willen het zelfs omdraaien. Wanneer de provincie planologische ruimte creëert voor de door Essent onder de aandacht gebrachte windparken dan betekent dat samen met WP Coevorden op een zeer beperkt aantal locaties (3) voor ongeveer 45.000 huishoudens per jaar aan energie wordt opgewekt. Gebruikmakend van de cijfers uit uw rapport komt dat overeen met ca. 22% van de Drentse Huishoudens. Wij zijn van mening dat indien er met slechts 3 locaties voor 22% tot 25% van de Drentse huishoudens energie opgewekt kan worden dat de omschrijving substantiële opbrengst eerder van toepassing is dan de in het rapport gebezigde kwalificatie.

Resumerend zouden wij de commissie willen verzoeken om door te gaan op de in 2005 ingeslagen weg om te streven naar een substantieel hogere taakstelling, waarbij Essent nadrukkelijk de beide projecten die zij thans in ontwikkeling heeft onder de aandacht wil brengen.

Hoogachtend,

BA.

Ing. J.W.Th. Boorsma

Directeur Essent Wind Nederland

Lijst van toezeggingen Statencommissie Omgevingsbeleid (12 april 2006)

Nr	Datum toezegging	Korte termijn (binnen 3 maanden)	Afdoening	✓
1.	10-01-2005 SC MWG	Mevrouw EDELENBOSCH zegt toe na te zullen gaan in hoeverre gebruik wordt gemaakt van de vrijstelling met betrekking tot het doden van roeken.		
2.	17-10-2005 SC OGB	Mevrouw EDELENBOSCH zegt toe de commissie een stuk toe te sturen over de kosten van de nationale parken.		
3.	21-11-2005 SC OGB	Mevrouw EDELENBOSCH zegt toe dat zij het gesprek met de landinrichtingscommissie wil aangaan om te kijken of het wellicht in tweede instantie mogelijk is om alsnog het gehele Rundeproject, zoals dat destijds door de heren Van Westen en Berg is ontworpen, te realiseren. Tevens zal zij met de DLG bespreken wat er in de communicatie over het plan met de bevolking van de Foxel-Scholtenkanaal verkeerd is gegaan.		
4.	12-04-2006 SC OGB	Mevrouw EDELENBOSCH zegt toe dat zij de volgende vergadering in de vorm van een brief terug zal komen op de stand van zaken met betrekking tot de bestrijding van het Jacobskruid.	31-05-06	
5.	12-04-2006 SC OGB	Mevrouw EDELENBOSCH zegt toe dat zij de commissie binnenkort een samenvatting nog zal geven van wat Drenthe te kort komt in het bod van het Rijk, m.b.t. het ILG zodat de staten dat mee kunnen nemen in hun contacten met de leden van de Tweede Kamer		
6.	21-11-2005 SC OGB	Mevrouw HAARSMA zegt toe in gesprek te zullen gaan met de Milieufederatie en RECRON naar aanleiding van het mislukken van het project Westerveld en zal kijken welke mogelijkheden deze gesprekken haar zullen bieden. De resultaten van deze gesprekken zal zij terugkoppelen aan de commissie.		
7.	15-03-2006 SC OGB	Mevrouw HAARSMA zegt toe dat de commissie de cultuurhistorische waardenkaart zal ontvangen en dat zal worden uitgezocht of de cultuurhistorische waardenkaart als uitwerkingsplan van het POP in de commissie dient te worden behandeld.		
8.	23-05-2005 SC MWG	Mevrouw KLIP zegt toe de vragen over de tekorten bij de uitvoering saneringsprogramma industrielaai schriftelijk te zullen beantwoorden.		
9.	23-05-2005 SC MWG	Mevrouw KLIP zegt toe dat de staten op niet al te lange termijn worden geïnformeerd over de stand van zaken met betrekking tot het parkmanagementbeleid.		
10.	12-04-2006 SC OGB	Mevrouw KLIP zegt toe dat zij zal nagaan waar de informatie vandaan komt dat op het windmolenpark in		

		Coevorden het gewenste vermogen van 15 megawatt niet zal worden gehaald.		
11.	12-04-2006 SC OGB	Mevrouw KLIP zal onderzoeken wat nodig is en hoeveel tijd het kost om van Drenthe een energie-neutrale provincie te maken, afhankelijk van de hoeveelheid tijd die het ambtelijk apparaat in een dergelijke exercitie zal moeten steken.		
12.	12-04-2006 SC OGB	Mevrouw KLIP zegt toe dat zij de mogelijkheden voor een revolving fund voor particulieren die energiebesparende maatregelen willen nemen, zal onderzoeken.		
13.	12-04-2006 SC OGB	Mevrouw KLIP zegt de commissie toe zo snel mogelijk het uitwerkingsplan of de uitwerkingsnota die naar aanleiding van de Nota Energiebeleid wordt opgesteld, toe te zullen zenden.		
		Lange termijn		
1.	12-04-2006 SC OGB	Mevrouw KLIP zegt toe dat het college volgend jaar met een uitvoeringsprogramma zal komen dat aan de ene kant een terugblik op het afgelopen jaar en een vooruitblik op datgene waarmee wordt doorgegaan of wat de provincie nog gaat doen, gekoppeld aan de CO ₂ -winsten en het multipliereffect van het provinciale geld.		
		Moties		
1.	15-06-2005 PS	PS verzoeken het college vóór 1 september 2005 aan provinciale staten van Drenthe een actieplan met betrekking tot de positie van Emmen in de Nota Ruimte als in de overwegingen bedoeld ter kennisgeving voor te leggen.	01-09-2005	